

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
СПЕЦИЈАЛНО ИЗДАЊЕ

БАЊА ЛУКА, АВГУСТ 1998. ГОДИНЕ
ГОДИНАПХ, БРОЈ 558
ЦЕНА 3 ДИНАРА

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

За власт поштених људи!

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА УЗДАНИЦА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ЧЕТНИЧКИ ВОЈВОДА ДР НИКОЛА ПОПЛАШЕН

ВЕЛИКА СРБИЈА

Београд
Француска 31

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Оснивач и издавач:
др Војислав Шешел

Издање приредио:
Огњен Михајловић

Главни и одговорни уредник:
Синиша Аксентијевић

Заменик главног
и одговорног уредника:
Душан Весич

Редакција:

Рајко Горановић, Момир Марковић,
Мирослав Васиљевић, Наташа Јовановић,
Јадранка Шешел, Дејан Анђус,
Александар Вучић, Рајко Ђурђевић,
Коста Димитријевић, Јасминка Олујић,
Весна Арсић, Јана Живаљевић,
Драгољуб Стаменковић, Вељко Дукић,
Димитриј Јанковић, Огњен Михајловић

Лектор:

Зорица Илић

Технички уредник, компјутерски
прелом и дизајн корица:

Драган Перић, Емил Бели

Секретар редакције:

Љиљана Михајловић

Карикатуре:

Синиша Аксентијевић

Председник Издавачког савета:
др Ђорђе Николић

Потпредседник Издавачког савета:
Петар Димовић

Издавачки савет:

Томислав Николић, Маја Гојковић,
Драган Тодоровић,
Ратко Гинди, др Никола Поплашен,
Стево Драгишић, Зоран Красић,
Милован Радовановић,
Јоргованка Табаковић,
Ратко Марчетић, Владимир Башкот

Шеф дистрибуције:

Зоран Дражиловић

Штампа:

НИГП „АБЦ - ГРАФИКА“ д. д.
Влајковићева 8, 11000 Београд

Редакција прима пошту на адресу:
„Велика Србија“, Француска 31,
11000 Београд

Рукописи се не враћају

Новине „Велика Србија“ уписане су у Регистар средстава јавног информисања Министарства за информације под бројем 1104, од 5. јуна 1991. године.

Министарство за информације Републике Србије 19. августа 1991. године дало је мишљење број 413-01-551/91-01 да се „Велика Србија“ сматра производом из Тарифног броја 8, став 1, тачка 1, алинеја 10, за чији промет се плаћа основни порез по стопи од 3%.

СВЕ ЗА СРПСТВО, А СРПСТВО НИЗАШТА!

У време док су још увек неизвесни резултати избора, једно је извесно. Живимо мизерно. Као да није довољно што су све наше породице доведене на руб опстанка, него нас још и понижавају.

Уместо четничког војводе поставили „златног љиљана“ да нам учествује у власти. Један други муслиман на сав глас увредио све Србе у нашој скупштини и ником ништа. Све су то, ваљда, припреме за заједнички живот у јединственој држави у коју нас упорно утерују. Само, заборавили су да у рецепт за босански лонац допишу још једну мирођију. Сада то више не би био „суживот“ Срба, Хрвата и муслимана. Заједно са нама у истом лонцу кували би се и мудахедини из „братских исламских земаља“ који су за заслуге у рату добили златне љиљане и на личним документима.

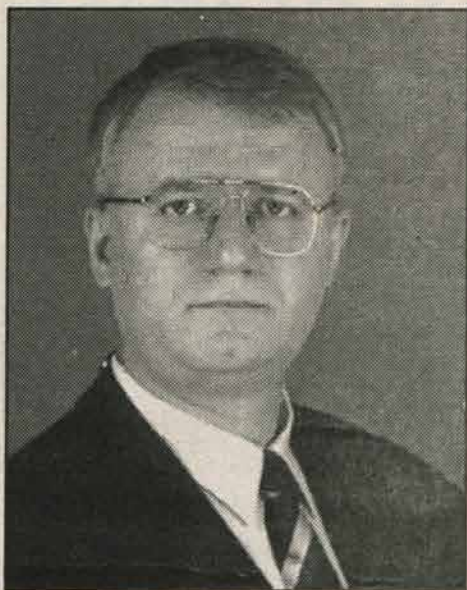
Наравно, не треба заборавити ни браћу из санџака, који су се удомили у Федерацији.

Оно, јесте био неки Дејтон, у којем је потписано да Република Српска остаје то што јесте али сада када је славна међународна заједница успела да нађе захвалне извршиоце међу самим Србима, што би моћни Запад марио за некакве папире. Зато нам сваки час расписују нове изборе, све у покушају да своје штићенике учврсте на власти.

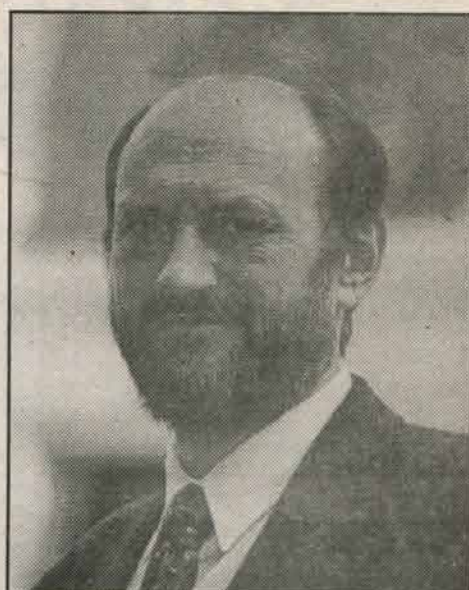
Српска радикална странка излази на септембарске изборе сматрајући да је то само још једна степеница у борби за очување Републике Српске. Српски радикали с правом за себе кажу да се нису променили, промениле су се само методе којима се боре за свој народ. Безрезервно поштујући и прихватајући методе политичке борбе Српска радикална странка је данас у стању да демократским путем стане у заштиту Републике Српске. Свој патриотизам њени чланови су доказали у много тежим, ратним временима, на свим фронтима наше отаџбине. Зато и нема дилеме за кога ће гласати сви они који воле и желе Републику Српску.

Морамо се окупити под једну, српску заставу. Само тако ћемо остати оно што јесмо. Срби на српској земљи.

Огњен Михајловић

ИЗБОРИ '98

ПОСЛАНИЧКИ КАНДИДАТИ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ НА ИЗБОРИМА ЗА НАРОДНУ СКУПШТИНУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

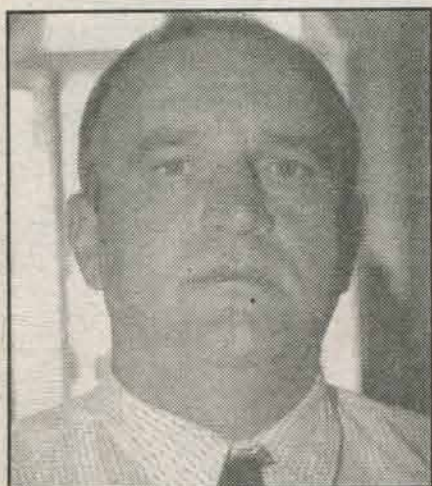
Носилац листе

Мирјана Шанновић

Рођена 28. 10. 1951. године у Нишу. Дипломирала на Филолошком факултету у Београду. Професор српског језика и књижевности. Основала „Просвету” још 1991. године у Добоју. Удата, мајка две одрасле кћерке.

Живи у Добоју, где је по уласку муслимана у општинску власт напустила све функције које је до тада обављала у Општини.

Председник општинског и окружног одбора Српске радикалне странке и члан Централне отаџбинске управе.

Мирко Благојевић

Рођен 1. 8. 1956. године у Бијељини. За заслуге у отаџбинском рату проглашен за четничког војводу. Председник Извршног одбора странке за РС.

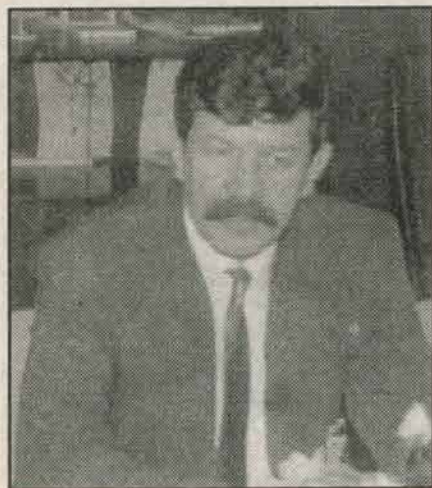
Огњен Тадић

Рођен 20. 4. 1974. године у Сарајеву. Апсолвент Правног факултета у Бањалуци. Ратни репортер Српске телевизије. Главни секретар странке у РС.

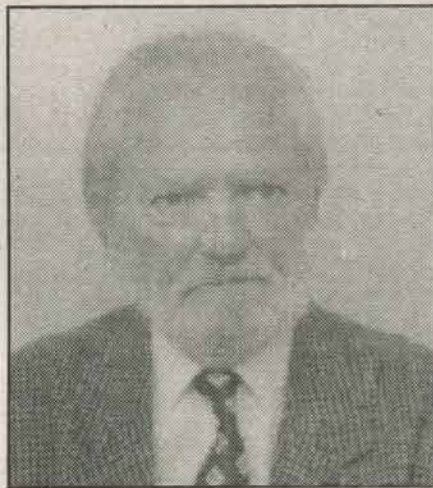
Ангела Трифуновски

Рођена 1955. године у Жљебовима, Соколац. Новинар и писац. Секретар општинског одбора у Брчком.

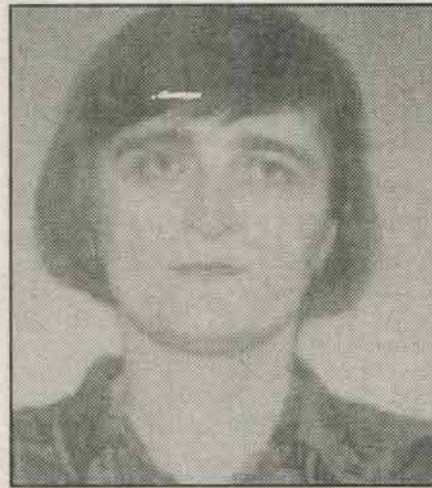
Петко Вукојичић

Рођен 19. 4. 1957. године у Сокоцу. Завршио Машински факултет у Сарајеву. Директор предузећа „Романија“ у Сокоцу.

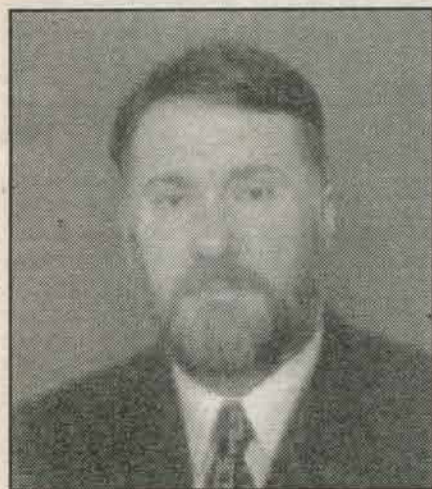
Марко Спацић

Рођен 4. 6. 1934. у Грабу код Требиња. Лекар, начелник грудног одељења у Општој болници у Требињу.

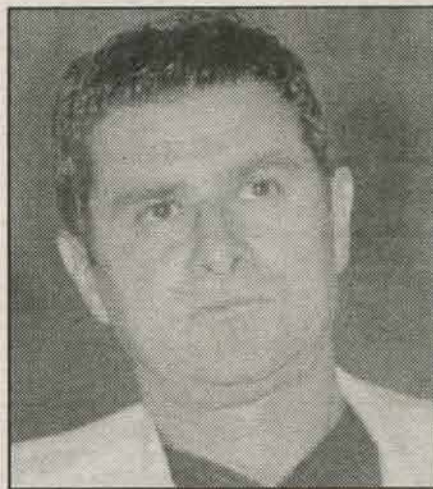
Милијана Дакић

Рођена 20. 6. 1959. године у Козарцу. Економски факултет завршила у Загребу. Живи и ради у Новом Граду.

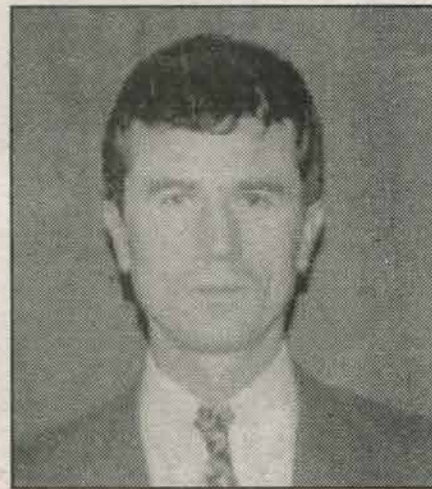
Раденко Ристић

Рођен 16. 8. 1953. године у Кључу. Завршио Вишу економску школу у Београду. Генерални директор „Витинке“ у Козлуку.

Пантелија Дамјановић

Рођен 5. 8. 1952. године у Голешу код Бањалуке. Живео и радио у неколико европских земаља, а од 1990. један од сувласника хотела „Босна“ у Бањалуци.

Милан Лазнић

Рођен 27. 2. 1959. године у Богутову, Угљевик. Рађаван у отаџбинском рату. Председник општинског и окружног одбора.

Слободан Цвијетић

Рођен 7. 10. 1953. године у Бијељини. Завршио Правни факултет у Београду. Учесник отаџбинског рата. Председник Одбора за правна питања.

Зоран Николић

Рођен 8. 5. 1960. године у Србињу. Учесник отаџбинског рата, као припадник специјалне јединице која је добила име по његовом погинулом брату Драгану.

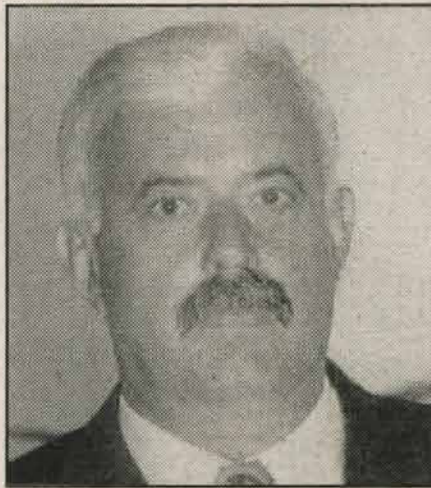
Ђуро Кончар

Рођен 20. 2. 1951. године у Приједору. Завршио металуршки факултет у Зеници. Професор у Машинској школи у Приједору.

Чедо Маркелић

Рођен 22. 1. 1957. у Осињи, Дервента. Председник општинско одбора и члан највиших органа странке

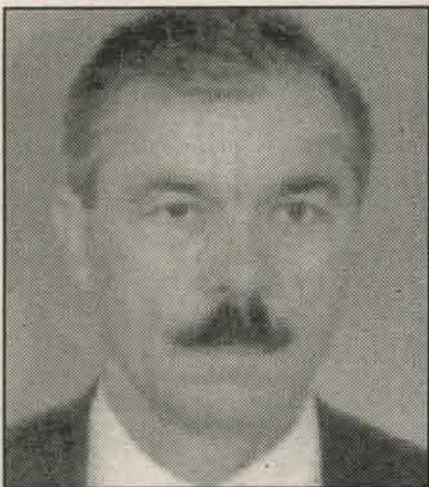
Светозар Радуловић

Рођен 6. 12. 1949. године у Бањалуци. У току рата био главни хирург 1. и 2. крајишког корпуса. Шеф одељења васкуларне хирургије у КБЦ Бањалука.

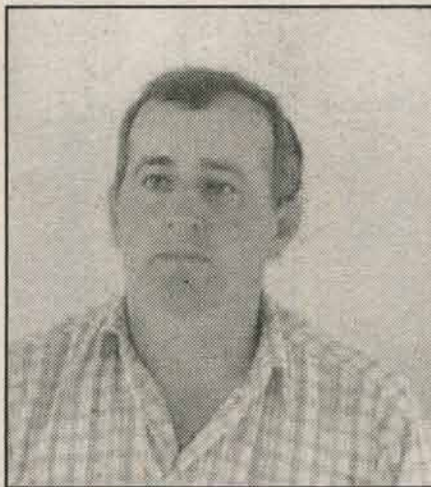
Војин Остојић

Рођен 20. 11. 1956. године у Калиновику. Завршио Педагошку академију у Сарајеву. Са породицом живи у избегличком кампу у селу Кравица.

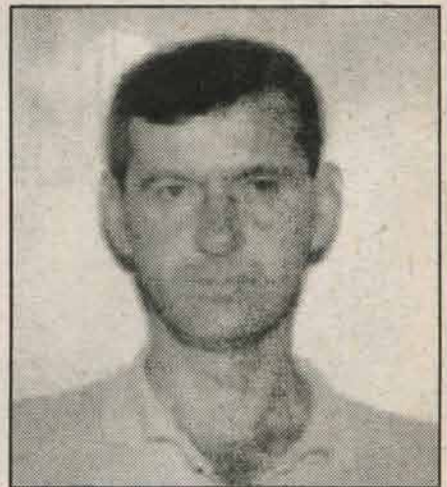
Раде Каламанда

Рођен 8. 5. 1942. године у Прибинићу, Теслић. Лекар, специјалиста у болници Бања Вруница. У рату био начелник санитета Теслићке бригаде.

Славко Бојановић

Рођен 5. 6. 1958. године у Билећи. Лекар, начелник гинеколошке службе Дома здравља у Билећи.

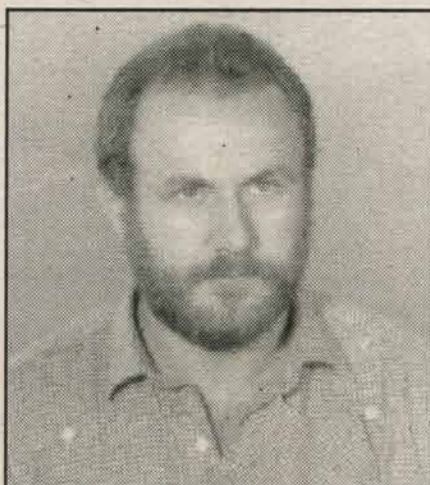
Миленко Станић

Рођен 15. 9. 1960. у Рудом. Инжењер хемије, технички директор „Рудопласта“ у Рудом. Председник општинског одбора и члан Извршног одбора.

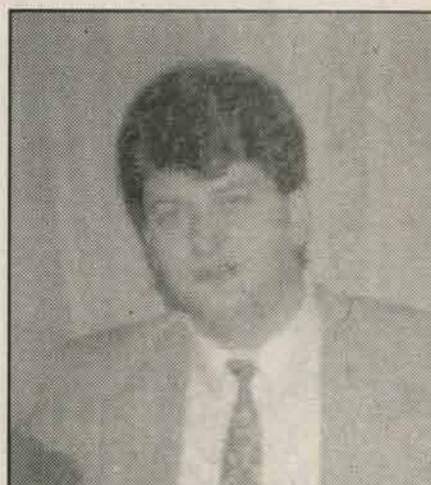
Светозар Уљаревић

Рођен 18. 6. 1940. у Врбници, Билећа. Живи и ради у Вешеграду као стоматолог-специјалиста протетичар.

Милан Трнчић

Рођен 20. 10. 1953. у Сарајеву. Вишу школу за организацију рада завршио у Сарајеву. Директор „Иго-текс“ у Српском Сарајеву. Учесник рата.

Горан Петровић

Рођен 4. 9. 1962. године у Земуну. Учесник рата. Живи и ради у Зворнику. Председник општинског одбора.

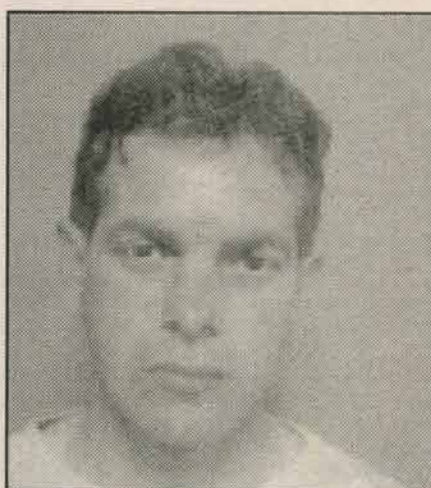
Јово Јефтић

Рођен 1956. године у Брезовом Пољу, Брчко. Учесник рата. Власник књижаре у Брчком. Секретар општинског одбора странке.

Драган Давидовић

Рођен 25. 8. 1952. године у Модричи. Завршио Правни факултет у Београду, ради као адвокат у Модричи. Председник општинског одбора.

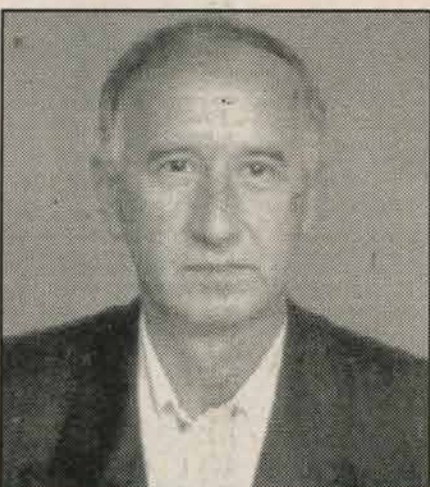
Драган Јефтић

Рођен 1968. године. Завршио Правни факултет. Живи у Сребреници. Учесник отаџбинског рата.

Миломир Ењмовић

Рођен 9. 11. 1962. године у Рогатици. Завршио Шумарски факултет у Сарајеву. Из рата изашао као 80% инвалид.

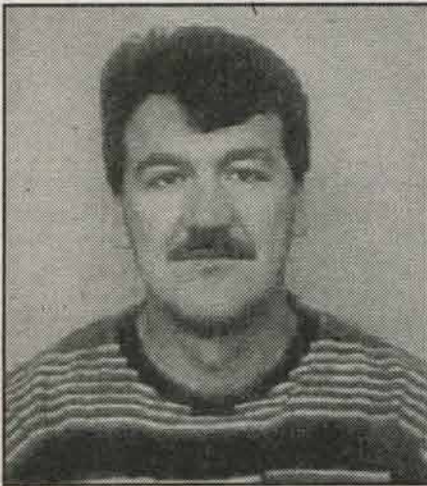
Боко Пајић

Рођен 23. 2. 1949. године у селу Загони, Бијељина. Учесник рата у којем му је погинуо син као борац Војске Републике Српске.

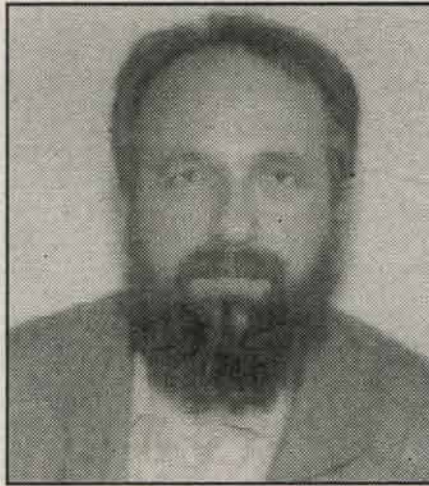
Милорад Тадић

Рођен 10. 9. 1954. године у Врхпрачи, Пале. Учесник рата. Потпредседник општинског одбора.

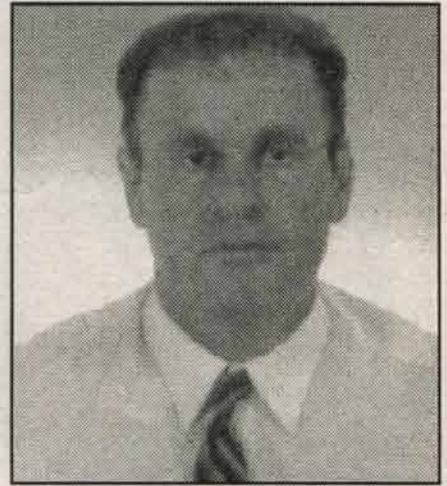
Радован Пикула

Рођен 10. 6. 1961. године у Невесињу. Учесник рата у којем му је погинуо отац. Ради као шеф продавнице у Невесињу.

Новак Станишић

Рођен 18. 1. 1958. године у Кладњу. Електротехнички факултет у Сарајеву. Учесник отаџбинског рата. Са породицом живи у Српском Сарајеву.

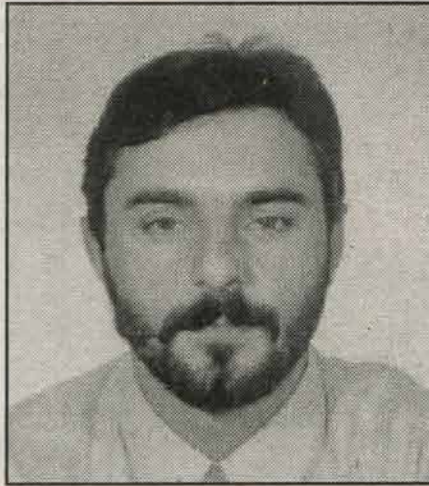
Душан Љубојевић

Рођен 18. 6. 1956. године у Гусаку, Прњавор. Завршио Машински факултет. Генерални директор Комуналног предузећа у Прњавору.

Здравко Тошић

Рођен 23. 2. 1963. године у Тобуту, Лопаре. Завршио Педагошку академију у Тузли. Са породицом живи у Лопарама. Председник општинског одбора.

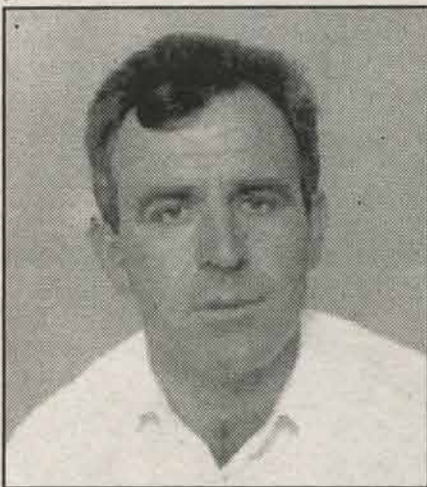
Симо Видовић

Рођен 9. 8. 1965. године у Шамцу. Ратни војни инвалид. Управник радне јединице у ДП „Грађевинар“. Председник општинског одбора.

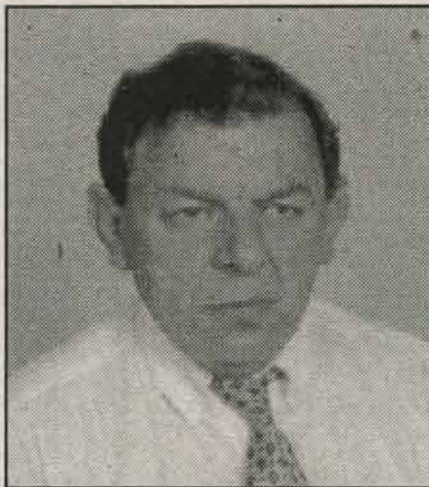
Мирјана Дејановић

Рођена 18. 10. 1949. године у Грахову. Завршила Економски факултет у Загребу. Помоћник директора у руднику „Љубија“.

Срето Грчић

Рођен 20. 6. 1951. године у Гацку. Завршио Правни факултет у Сарајеву. Учесник отаџбинског рата. Руководилац пословнице ПИО Републике Српске.

Станко Миланковић

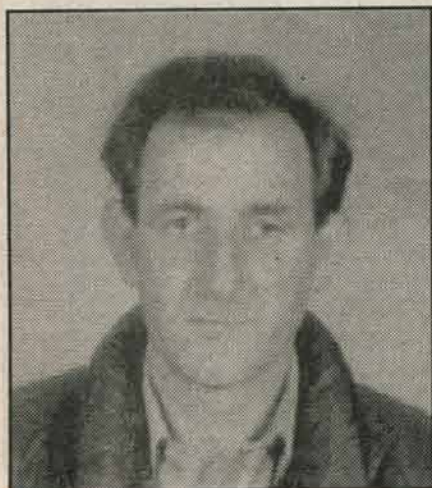
Рођен 5. 8. 1954. године у Козарској Дубици. Завршио Факултет политичких наука у Београду. Учесник отаџбинског рата.

Борђије Аврамовић

Рођен 1961. године у Доњем Забрђу, Угљевик. Машински факултет завршио у Београду. Учесник отаџбинског рата.

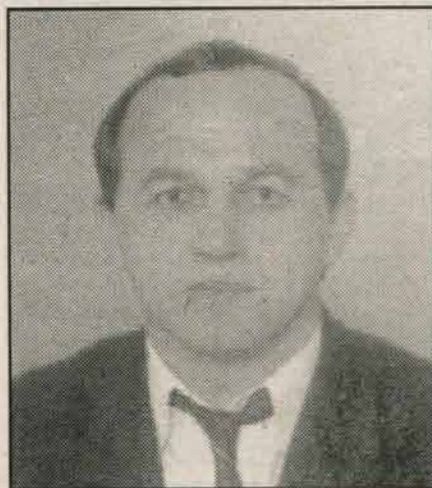
Ранко Симић

Рођен 28. 1. 1959. године у Орашју. Председник општинског одбора у Српском Орашју. Учесник отаџбинског рата.

Милорад Говедарица

Рођен 14. 6. 1954. у Калиновику. Завршио Вишу економску школу у Сарајеву. Председник општинског одбора у Калиновику.

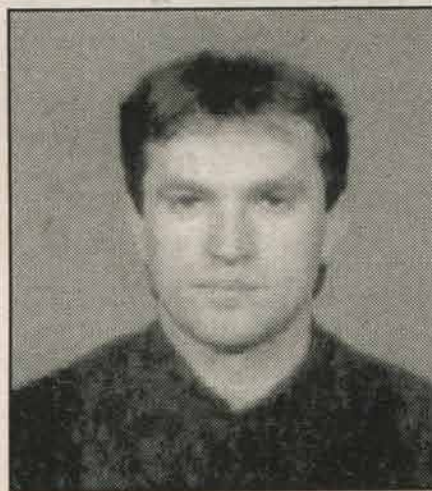
Мићо Гаврић

Рођен 9. 5. 1958. године у Кисељаку. Живи и ради у Шековићима, где је потпредседник општинског одбора странке.

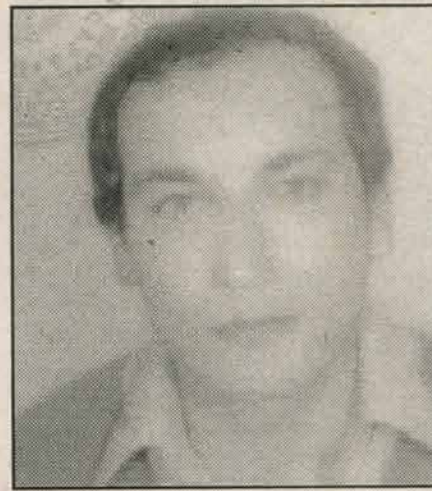
Радован Братић

Рођен 1954. године. Са породицом живи у Лакташима. Лекар, по специјалности епидемиолог.

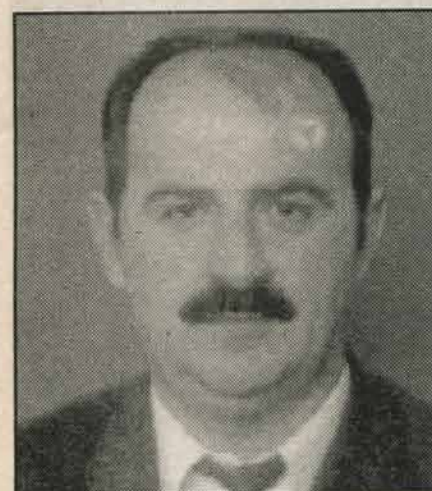
Милан Поповић

Рођен 6.6. 1962. у Санском Мосту. Учесник отаџбинског рата. Сада живи и ради у Општрој Луци. Потпредседник општинског одбора странке.

Вељко Кремановић

Рођен 1952. године у селу Бијела Вода, Соколац. Инжењер текстилне технологије. Живи у Соколцу, где је председник општинског одбора.

Миодраг Трифковић

Рођен 16. 12. 1959. године у селу Осмаци, Тузла. Приватни угоститељ. Председник општинског одбора странке у Осмацима.

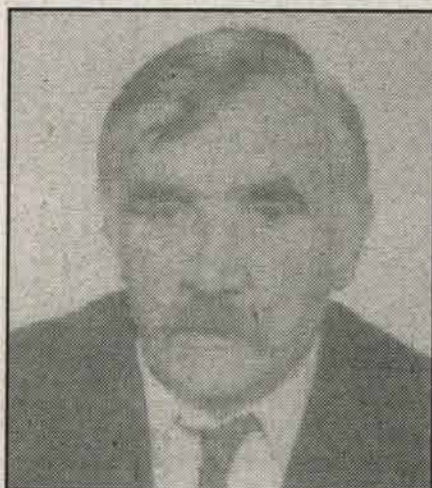
Петар Касаповић

Рођен 3. 2. 1964. године у Кључу. Носилац Ордена Милоша Обилића, у рату два пута рањаван. Запослен у шумском газдинству из Рибника.

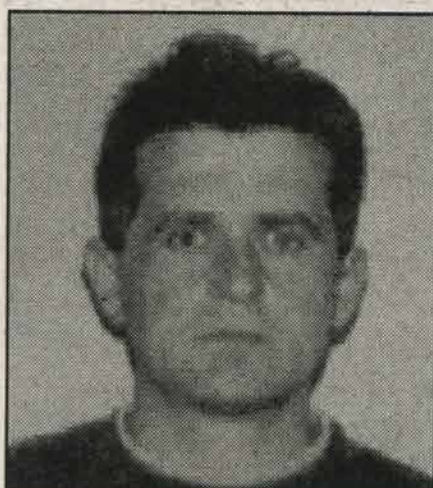
Олга Тубић

Рођена 18. 11. 1946. године у Новом Бечеју. Инжењер прехранбене технологије. Мајка троје деце. Живи у Српцу.

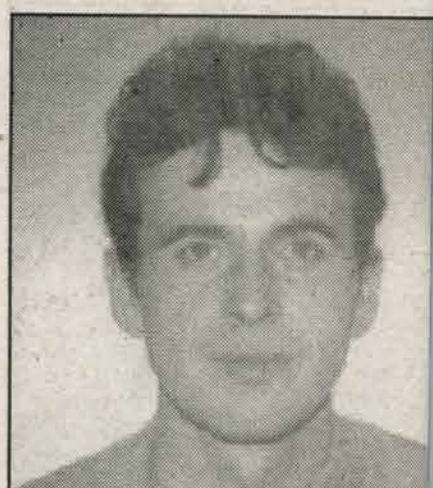
Мирко Вучковић

Рођен 14. 10. 1938. године у селу Пећи, Грахово. Вишу економску школу завршио у Бањалуци. Пензионисан 1991. године, сада власник агенције.

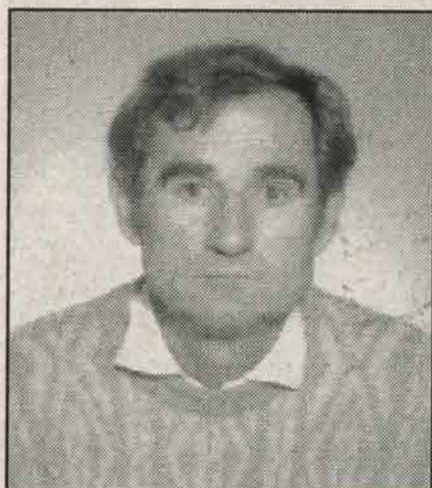
Југослав Илић

Рођен 26. 12. 1962. године у Котор Вароши. Учесник отаџбинског рата. Живи и ради у селу Штрбама.

Слободан Крстић

Рођен 1. 5. 1963. године у Градаццу Пелагићево. Учесник отаџбинског рата. Завршио Шумарски факултет у Београду. Тренутно незапослен.

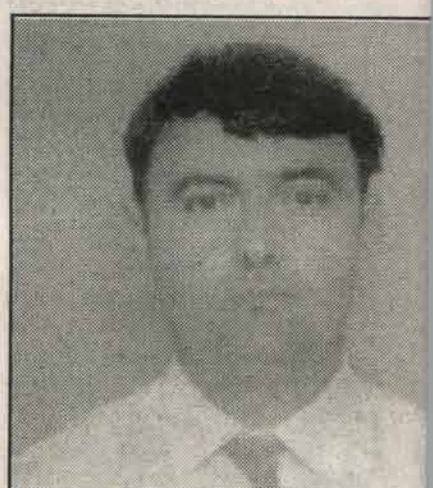
Саво Божић

Рођен 27. 1. 1946. године у Љесковици, Жепче. Вишу педагошку школу завршио у Сарајеву. Запослен у основној школи у Вукосављу.

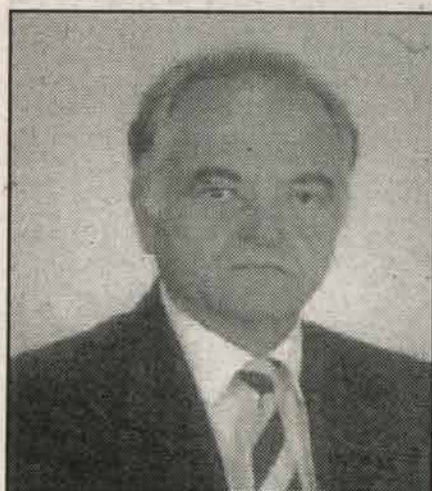
Милош Гајић

Рођен 26. 10. 1963. године у Завидовићима. Са породицом живи у Јањи. Потпредседник општинског одбора странке.

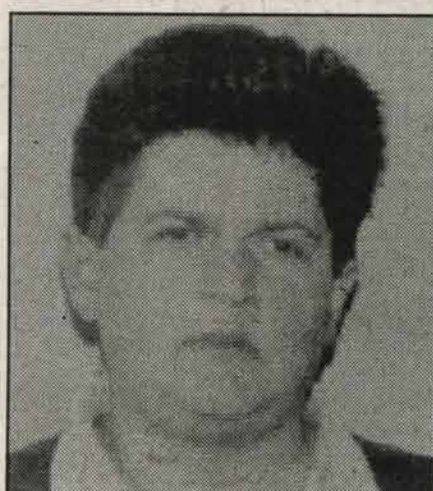
Љубинко Катанић

Рођен 2. 6. 1960. године у Скеланима. Вишу педагошку академију завршио у Ужицу. Као просветни радник радио на подручју Скелана.

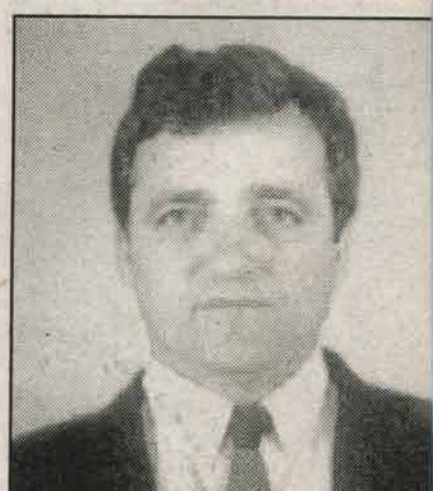
Мирко Ђелић

Рођен 27. 6. 1945. у селу Бокани, Кнежево. По занимању економиста. Радни век провео у привреди. Живи и ради у Кнежеву.

Светимир Лакић

Рођен 12. 4. 1961. године у Сарајеву. Дипломирани инжењер грађевине. Настањен у Српском Горажду. Секретар општинског одбора.

Пане Николетић

Рођен у селу Убовића Брдо, Мркоњић Град. Завршио Филозофски факултет у Новом Саду. Живи у Шипову где ради у средњошколском центру.

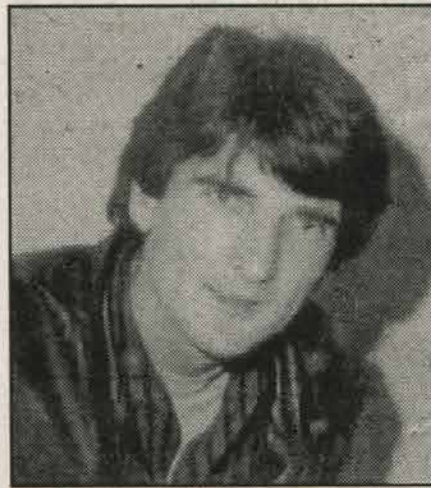
Душко Шајин

Рођен 1. 1. 1972. године у селу Присоје, Језеро. Учесник отаџбинског рата. Ратни војни инвалид.

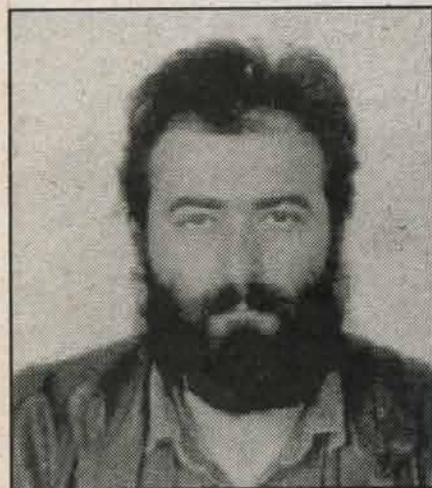
Душан Бенић

Рођен 1963. године у Подновљу, Добој. Завршио Правни факултет. Учесник отаџбинског рата. Живи и ради у Добоју.

Раденко Којовић

Рођен 26. 5. 1959. у Мостару. По занимању професор филозофије и социологије, тренутно без запослења. Живи у Берковићима.

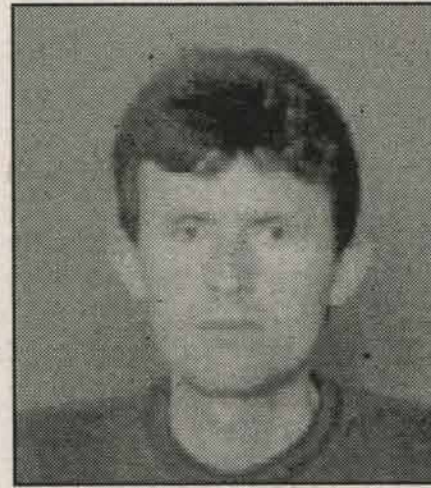
Момир Крнојелап

Рођен 23. 10. 1958. године у Биротићима, Србиње. Дипломирани инжењер прераде дрвета. Руководилац у ПЗ „Дрина“, Србиње.

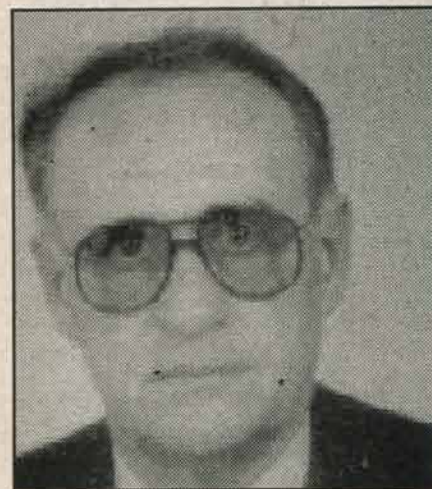
Жељко Ивић

Рођен 3. 5. 1957. у Гламочу. Завршио Машински факултет у Сарајеву. Са породицом живи у Братунцу, где ради као директор ОДП „Градац“.

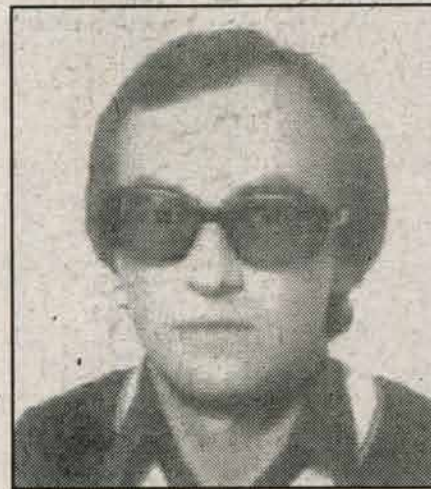
Миладин Миличић

Рођен 25. 11. 1962. године у селу Осмаци, Тузла. Завршио Вишу педагошку академију у Тузли.

Бранислав Радовановић

Рођен 1941. године у Бањалуци. Завршио Грађевински факултет. Довољоцац у отаџбинском рату. Помоћник директора предузећа „Пут“ Бањалука.

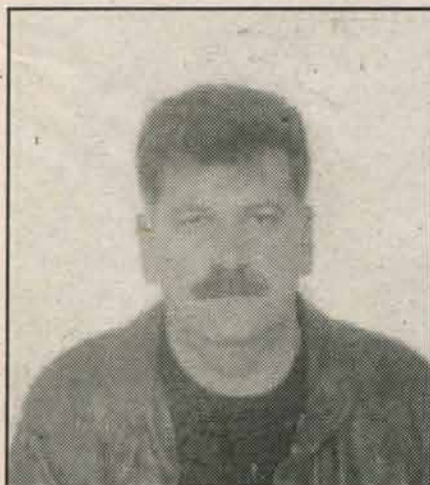
Драго Грбић

Рођен 15. 1. 1950. године у Ракелићима, Приједор. Завршио Економски факултет. Живи у селу Пећани.

Момчило Куреш

Рођен 20. 2. 1954. године у Билећи. Природно-математички факултет завршио у Београду. Запослен у средњошколском центру у Билећи.

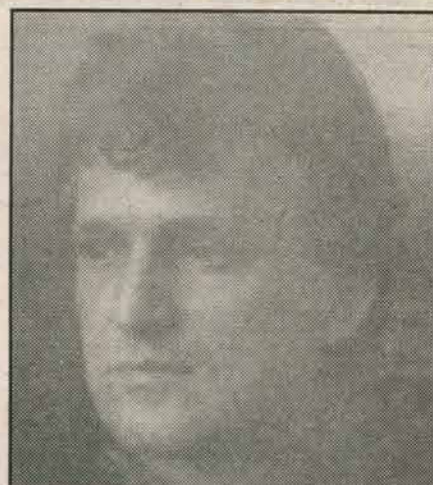
Раденко Зиројевић

Рођен 30. 1. 1953. године у Невесињу. Завршио Економски факултет у Сарајеву. Запослен у Земљорадничкој задрузи „Невесиње“

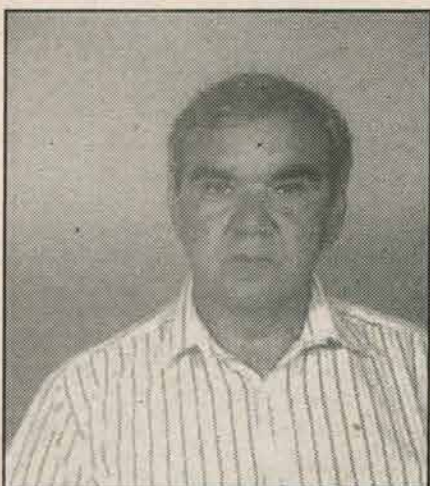
Илија Маглајчевић

Рођен 1962. године у Брезовом Пољу, Брчко. Учесник отаџбинског рата. Завршио Правни факултет. Приватни предузетник у Брчком.

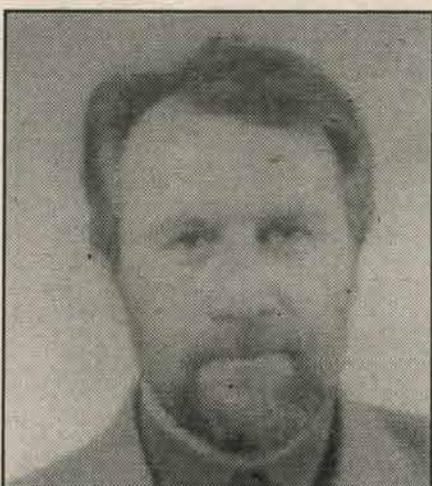
Велимир Сакај

Рођен 5.12. 1963. године у Котор Вароши. Завршио Машински факултет. Руководилац у ДП „Јелшинград“, Котор Варош.

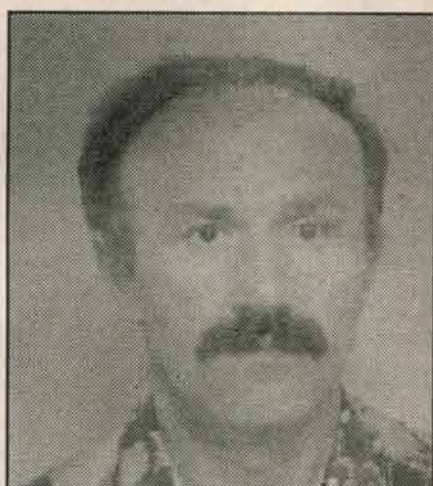
Божидар Ивановић

Рођен 7. 1. 1949. године у Великој Илови, Прњавор. Завршио Рударски факултет.

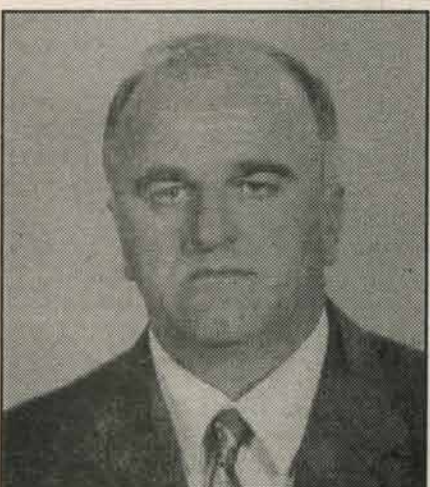
Небојша Шврака

Рођен 19. 9. 1957. године у Шашу. Факултет за физичку културу завршио у Новом Саду. Учесник отаџбинског рата. Професор у школи у Бањалуци.

Слободан Петровић

Рођен 10. 5. 1957. године у Сарајеву. Живи са породицом у селу Мокро, Пале. Учесник отаџбинског рата. Секретар општинског одбора.

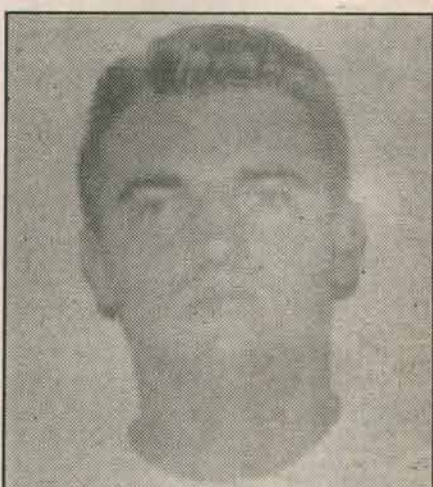
Милорад Тривић

Рођен 1952. године у селу Бошковићи, Лакташи. Живи и ради у Лакташима.

Владимир Мачкић

Рођен 8. 10. 1969. године у селу Рибник, Кључ. Учесник отаџбинског рата.

Дарко Топић

Рођен 15. 8. 1971. године у Бањалуци. Студент треће године Медицинског факултета. Са женом и сином живи у Челинцу.

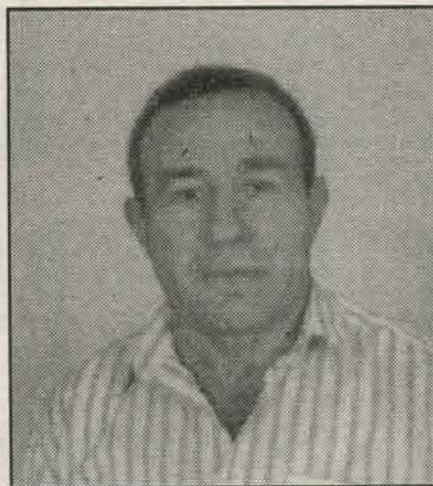
Смиљана Ружић

Рођена 8. 7. 1960. године у Требињу. Завршила Економски факултет у Сарајеву. Мајка троје деце. Стално запослена у „Индустији алата“ у Требињу.

Срђан Ранкић

Рођен 20. 10. 1977. године у Љубовији. Студент Правног факултета. Живи у Сребреници.

Илија Лукачић

Рођен 21. 3. 1950. године у селу Роре, Гламоч. Завршио Машински факултет. Директор у „Лигношпер“ Нови Град. Учесник отаџбинског рата.

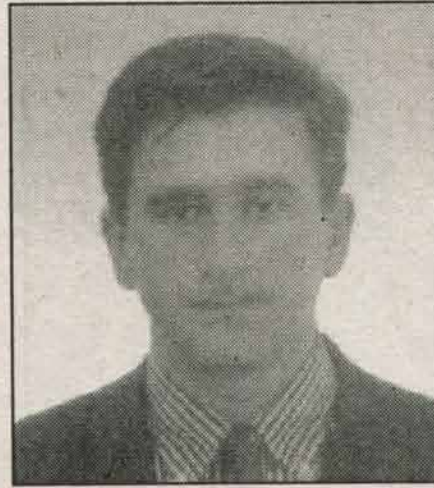
Верица Јефтенић

Рођена 31. 1. 1950. године у Кљајићеву, Сомбор. Мајка двоје деце. Живи у Бањалуци.

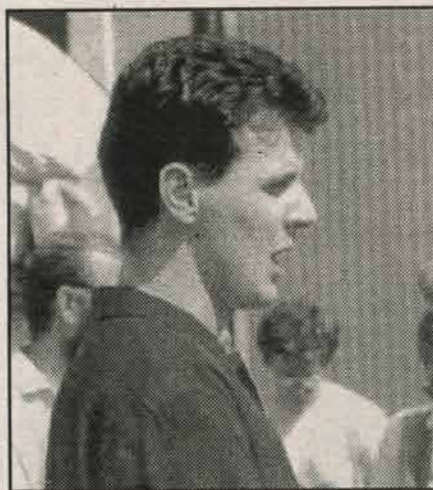
Љиљана Јефтенић

Рођена 17. 8. 1958. године у Јајцу. Живи и ради у Бањалуци. Технички секретар окружног и општинског одбора.

Драган Ђурђевић

Рођен 23. 3. 1968. године у Бијељини. Учесник отаџбинског рата, у којем је рањен. Потпредседник општинског одбора.

Љубиша Алаџић

Рођен 30. 7. 1972. године у Добоју. Студент треће године Правног факултета у Бањалуци. Учесник отаџбинског рата, у којем је два пута рањаван.

КАНДИДАТИ

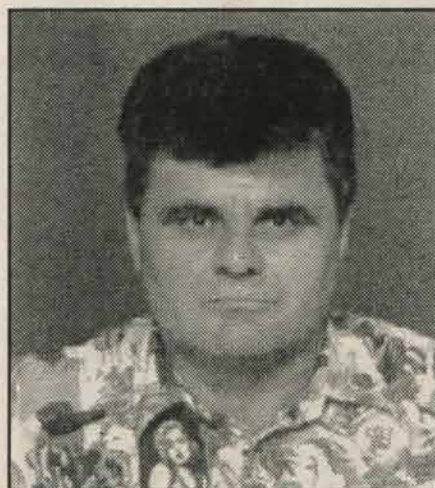

СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ ЗА ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ БИХ

Радислав Кашерих

Рођен 1. 1. 1955. године у Мезграји, Угљевик. Завршио Економски факултет у Београду. Руководилац у термоелектрани Угљевик. Рањен у отаџбинском рату.

Јово Гелић

Рођен 20. 5. 1954. године у Гелићу, Котор Варош. Завршио Правни факултет. Приватни предузетник.

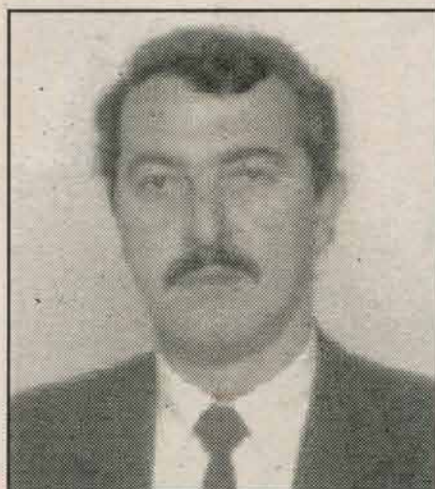
Раденка Балта

Рођена 8. 5. 1954. године у Сарајеву. Живи и ради у Српском Сарајеву.

Радислав Ујаревић

Рођен 17. 1. 1968. године у Трновици, Билећа. Завршио Економски факултет у Подгорици. Живи и ради у Билећи.

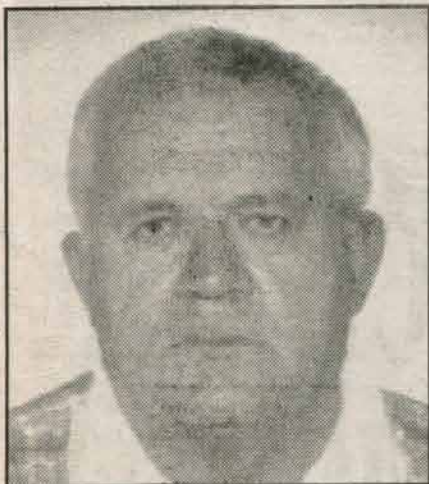
Драган Мирковић

Рођен 24. 4. 1958. године у Тршићу, Зворник. По занимању инжењер цивилне заштите. Живи и ради у Зворнику.

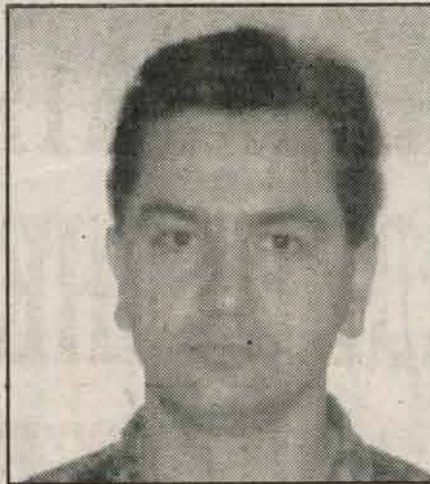
Борика Митрић

Рођена 10. 7. 1963. године у Мостару. У рату учествовала као медицинска сестра, рањена у акцији спасавања. Живи и ради у Невесињу.

Милорад Ристановић

Рођен 26. 6. 1939. године у Буковици, Пљевља. Факултет Политичких наука завршио у Сарајеву. Директор Студентског центра у Лукавици.

Мирко Шаран

Рођен 11. 4. 1959. године у Коњицу. Лекар, специјалиста акушер и гинеколог. Живи и ради у Дервенти. Учесник отаџбинског рата.

Драгица Остојић

Рођена 6. 6. 1955. године у Сопотвику, Зворник. Запослена у гарнизону Зворник.

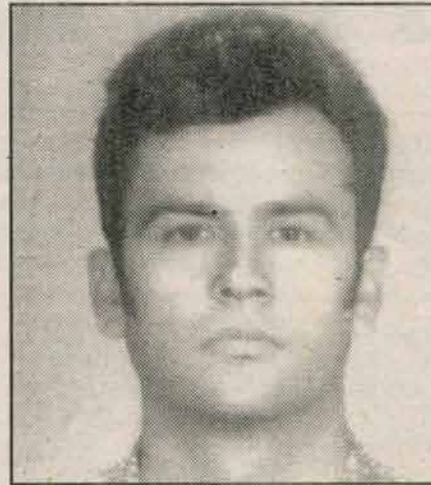
Рајко Комленовић

Рођен 1950. године у Србињу. Завршио Технолошки факултет. Приватни предузетник.

Боро Војводић

Рођен 5. 2. 1959. године у Врбљанима, Кључ. Завршио Економски факултет у Бањалуци. Финансијски директор „Цеплака“. Живи у Приједору.

Јовица Јокић

Рођен 20. 1. 1960. године у Тобуту, Лопаре. Завршио Економски факултет у Сарајеву. Руководилац у фабрици опека у Лопарама.

Жељко Петровић

Рођен 4. 2. 1958. године у Пругинама, Пале. Завршио Економски факултет у Сарајеву. Учесник отаџбинског рата. Живи у Мокром.

Триво Марић

Рођен 1962. године у Слатини, Лакташи. Живи и ради у Лакташима.

**МИ
ДОЛАЗИМО!**

ПОЛИТИЧКИ ПОРТРЕТ ПРОФ. ДР НИКОЛЕ ПОПЛАШЕНА,
ПРЕДСЕДНИКА СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
И ПРЕДСЕДНИЧКОГ КАНДИДАТА

ДР НИКОЛА ПОПЛАШЕН ЗА ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Председник Поплашен у изборној трци заправо и нема озбиљног противкандидата. Алтернативе су муслимани или српски издајници. Проблем је једино у томе што они наступају уједињени. Муслимани овог пута на изборима немају сопственог кандидата. Одлучили су да подрже „још увек председника” Биљану Плавшић. То је логично. Учинила је за њих више него Алија Изетбеговић. Изетбеговић их је истерао ратом из кућа и градова, а Плавшићка их враћа

Мудрост, храброст, одлучност и способност су особине које битно разликују председника Поплашена не само од својих противкандидата него и од огромне већине политичара у Републици Српској.

Поменуте особине од њега граде снажну личност која за све време бављења политиком није изазвала ниједну негативну реакцију било људски који припадају Српској радикалној странци, било припадника других странака, било грађана Републике Српске.

Познато је да када председник Поплашен говори у Народној скупштини да цела нација слуша.

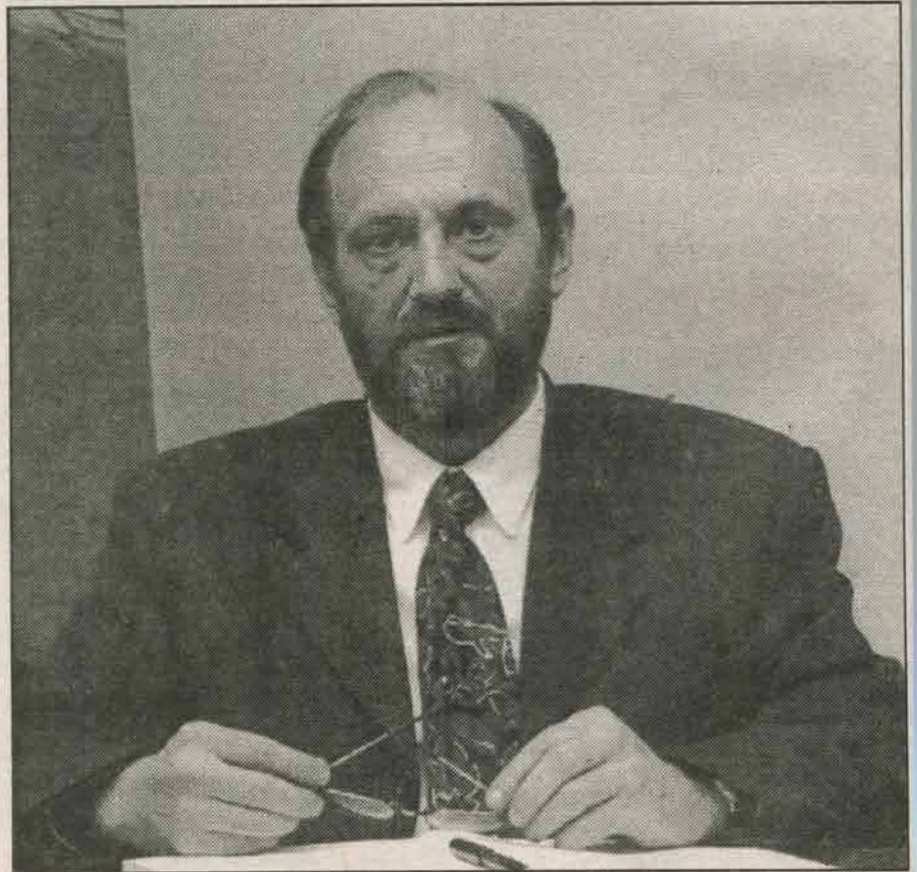
Способност са којом је успео да утиче на ситуацију у Народној скупштини је основни разлог због кога ми данас већ нисмо део унитарне Босне и Херцеговине или због кога још увек имамо права и слободу гарантовану Дејтонским споразумом.

Образовање стицано годинама развило је осећај за сваку политичку појаву тако да политичке процене председника Поплашена бивају крајње прецизније.

Председник Поплашен је успео да данас у овој општој пометњи и тоталном неповерењу народа према политичарима представља личност коју подједнако воле и цене сви Срби и коју подједнако уважавају странци.

Издигавши се изнад дневнополитичких чарки председник Поплашен је заступно понео особину представника свих грађана Републике Српске.

Ниједног тренутка ни у Народној скупштини ни на било којем другом месту

Др Никола Поплашен: све што је до сада урадио бавећи се политиком било је само на добробит Срба. Да су га слушали они са којима смо ратовали и њима би било боље

Породица Поплашен: само добар отац и супруг може бити успешан политичар

није се могло осетити да председник Поплашен заступа интересе само своје странке или само једног дела народа.

Све што је до сада урадио бавећи се подигником било је на општу добробит свих Срба, а да су његове савете слушали било би боље и онима с којима смо недавно ратовали.

Као један од твораца програма Српске радикалне странке у 100 тачака успео је да на светло дана изнесе и понуди народу концепт националног помирења и народног јединства.

Неоптерећен хипотеком прошлости, изашао је чистан и чист из периода комунистичке владавине. Ни на један начин није учествовао у креирању комунистичке диктатуре.

Често је био у немилости тадашњег режима и то је вероватно један од разлога због кога се код председника Поплашене изградио снажан осећај за правду.

Либерална и демократска оријентација представљају кључне принципе политичког деловања председника Поплашене.

Можда и због тога, и поред бројних спољних удара, Српска радикална странка увек снажнија излази из криза. Осећај да се припада организацији и систему који уважава појединца и хармонизације његове потребе са потребама других ствара код

чланова Српске радикалне странке сигурност коју свако од њих и чува и цени.

Одлучност са којом је председник Поплашен ушао у политичку борбу у најтежим кризним временима вредна је поштовања. Посебно је значајно то да је и у најтежим тренуцима има несебичну подршку своје породице која је, иако изложена невољама, веровала у оно што је председник Поплашен радио и заступао.

Можда му је због тога и било лакше него његовим противницима стално растрзаним између народних потреба и скупих провода и прохтева супруга, љубавница или деце.

Председник Поплашен је интелектуалац који није жалио свој статус и своја звања када се одазивао позиву да с пушком у руци гради Републику Српску. Учинио је то првих дана рата. Мада није имао амбиције војсковође за изузетну храброст, јунаштво и показану ратну вештину добио је звање војводе.

По завршеном рату био је један од идејних твораца социјалног и економског програма Српске радикалне странке.

Његово спољно-политичко деловање у опозицији крунисано је изразитим поштовањем и уважавањем које према њему гаје представници међународне заједнице. Бројне међународне конференци-

је на које је био позиван, као и бројна предавања која је раније држао на европским универзитетима била су места на којима је председник Поплашен остављао утисак о Србима као аутентичном европском народу.

Код неких старих народа са дугом и значајном традицијом, постоји изрека да је човек онакав какви су му били преци и родитељи и да по карактеру одговара поднебљу у коме је поникао. Председник Поплашен ће као будући председник Републике Српске оставити и својој породици и своме народу сећање на период мудре, успешне и мирне владавине за време које је одбрањена самосталност Републике Српске и омогућен бољи живот њеним грађанима.

И то је оно што га битно разликује од његових противкандидата.

Сасвим обично детињство

Никола Поплашен је рођен 1951. године у Станишићу код Сомбора. Породица Поплашен колонизирана је 1946. године из Книнске Крајине у Станишић. Како Никола у шали воли да каже: „Моји су у Станишић дошли влаком без возног реда“.

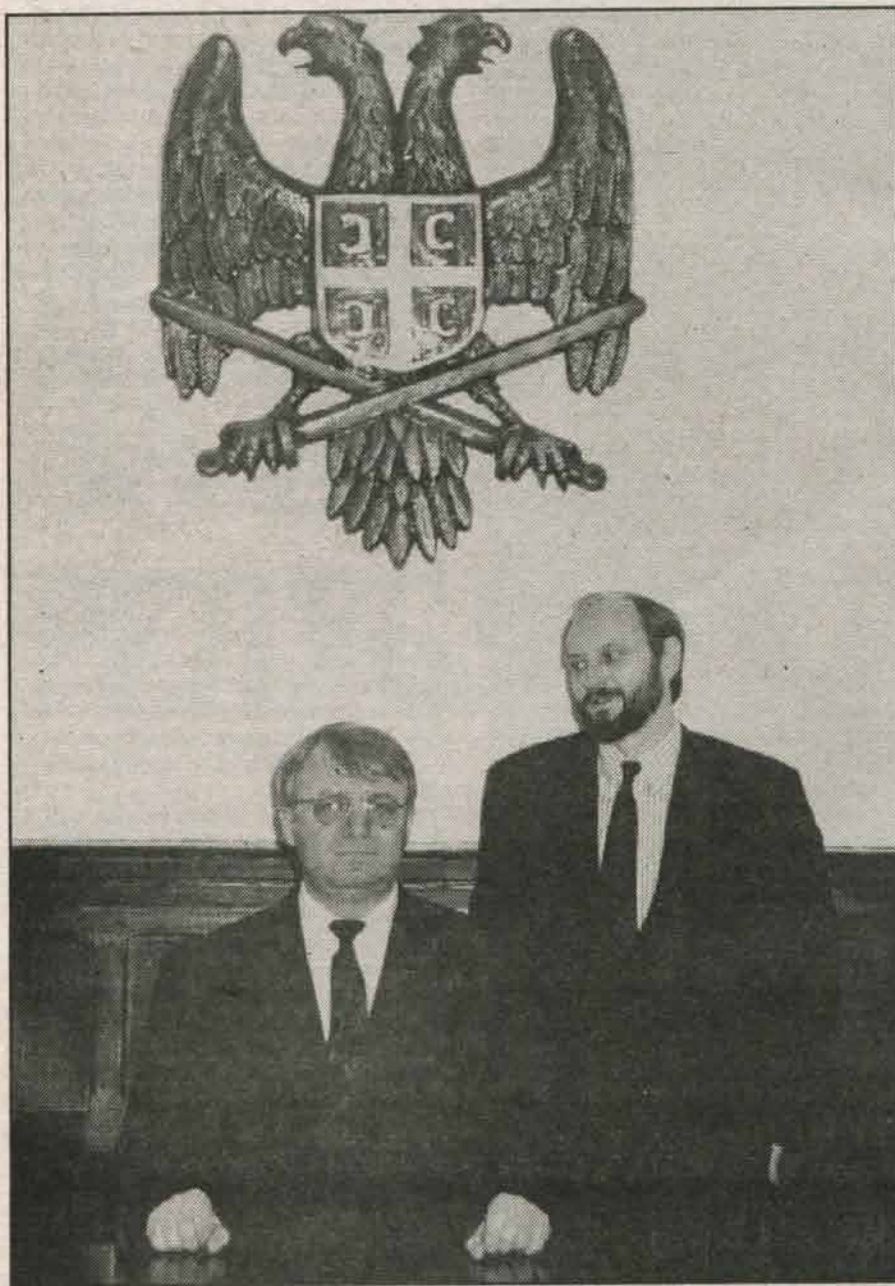
Плодна равница била је лепа, али и тужна за ову породицу. Символизовала је богатство и плодност, а, у исто време, представљала је супротност од свега на шта су ови људи били свикли. И тако, све приче, и лепе и ружне, везивале су се за Книнску Крајину. Пријатељи породице Поплашен углавном су били колонисти. Прилагођавање на богату Војводину трајало је кратко, јер је живот нудио нове сокове и нове изазове. Поплашени су, ношени духом и природом својих предака, увек били добри борци, чак и у мирнодопском периоду. Четворо деце је правило веселу грају у породици Поплашен, када се родио Никола.

Оно што је красило дом Поплашенових, јесте весела дечја галама и дружење. Нарочито су били леви тренуци када се цела породица окупи око стола, за којим су седели старији, а онда лагано почну да навиру сећања на Книнску Крајину. Врцале су лепе приче, које су деца породице Поплашен дуго памтила и препричавала.

Био је то друштвени миље у који се уклопила породица колониста, а равничарска Војводина их пригрлила и задржала својим шармом и плодношћу.

Причајући о свом завичају, Никола признаје да се осећа као човек који има два и више завичаја.

„Детињство сам провео, очигледно, под двоструким утицајем прича које су структуриране у родитељски карактер, али и једне географије која је сасвим другачија и различита од онога што су родитељске и породичне приче. Тај двоструки утицај осећа се и данас. Мој завичај су и Книн и Војводина. Велика је ствар за човека када може да каже да се на два различита географска подручја, као што су Војводина и Книнска Крајина, осећа као „свој на своме“. У Војводини сам одрас-

Истомисленици још од пре рата: др Војислав Шешел и др Никола Поплашен

тао и живео, а Книнску Крајину сам најпре упознао кроз родитељске приче, а касније и кроз честе посете".

Сећајући се најранијих дана проведених између прича и стварности, Никола сетно спомиње како је већ у деветнаестој години отишао из Станишића. Тада је, на име, кренуо на факултет, а стицајем околности произведених шестаром, судбина је хтела да Никола студира у Сарајеву. Могуће је да баш због таквих ствари Никола сматра својим јединим правим завичајем све српске крајеве.

„За мене би се могло рећи“, сматра др Поплашен, „да сам из свих српских крајева, што опет и не мора да буде некаква предност. Срби су вековима, гледајући српску историју, били везани судбином и природним законитостима на честа сељакана и потребу за завичајем. Дакле, у мојој породици је много тога што је типично за миграцијска кретања Срба у целини. Рекао бих да је то најбоље одсли-

кано кроз неки духовно-идеолошки поглед. Утицаји левог и десног усмерења, партизанског и четничког, уткани су као најфиније нити у мојој породици“.

„Једна чарапица, и тај поцепан“

Занимљива прича др Поплашена, често је пропраћена шалама и анегдотама које су пратиле одрастање малог колонисте у равничарском Станишићу. Међутим, како је Никола по занимању социолог, никако није могао да се одупре размишљању са социолошког становишта, па је са те стручне стране приметио да је сељење његових родитеља из Книнске Крајине у равну Војводину за њих, у извесном смислу, био акултурациони шок. Јер, нова средина је наметала нова правила понашања, а сама земља и поднебље, пружала нове животне услове и изазове. Разуме се да је долазак из једне пасивне

средине у равницу, захтевао промене навика и стварање неких нових цивилизацијских тековина. Др Поплашен се, из тог периода детињства, сећа плодних воћњака и винограда, уређених травњака, ушорених кућица, а онда је такав живот напустио и обрео се у сасвим новом животном простору. Опет је био окружен стрмим планинама и неким новим људима, који су имали нека друга правила понашања, што је, опет, захтевало прилагођавање и промене у начину размишљања.

„Из тог раног периода детињства сећам се како смо ми, деца колониста, оне који свирају клавир сматрали негативним изузетком, и као такве, једноставно смо их шиканирали на неки дечији начин. Зими смо их грудвали, а лети гађали каменицама. Сасвим разумљиво, деца староседелаца су се бранила на свој начин. И тако су испевала једну песмицу, у којој падежи нису најбоље сређени, јер су то била, углавном, мађарска деца. Она гласи овако: „Колониста нема ништа, само једна чарапица, и тај поцепан“... Ми смо, опет, реаговали на свој начин. У сваком случају, прилагођавање нас деце ишло је много брже и лакше, него што је то било са нашим родитељима, бабама и дедовима“.

Стаљинова слика, зидни сат и библија

Отац Николе Поплашена је био радник и земљорадник. Вредан и марљив човек, који је уз сав посао волео да чита књиге. Мајка је била домаћица, и по Николином признању, вечито растрзана између петоро несташне и живахне деце, тако да никада није имала довољно времена за опуштање, или макар мали предак. Такође, занимљиво је да је Николин отац био русофил, као и већина Срба у том периоду.

„Мој отац је био прегрејани русофил“, са сетом прича др Поплашен. „У његовом случају била је то симболична синтеза вере у Русе и вере у православље. Као такав, васпитавао ме је на библији, док се Стаљинова слика сакрила иза једног зидног сата. А, на том зидном сату стајала је библија, коју смо, нарочито у летњем периоду, отац и ја редовно листали и читали. Када данас размишљам о том периоду, чини ми се да је отац нашао неку своју везу између огромне руске земље и одређене ка правди, коју је најрадије аргументовао фрагментима из библије“.

Између салаша и куће

У детињству Николе Поплашена стално су се преплитале стечене и урођене навике, формирајући тако једну здраву и духовно богату личност, какав је др Никола Поплашен. Причајући о свим згодама и незгодама из тог периода, Никола признаје да је највише волео да иде на салаш, где је породица Поплашен имала кућу која је некада припадала неком

велепоседнику немачке националности. Дуги дани били су испуњени вечитом шетњом између куће у селу и тог салаша.

„На том нашем салашу било је нарочито лепо зими”, прича нам, док му очи искре дечијим, готово заборављеним, сјајем. „Чини ми се као да и сада видим бела снежна, непрегледна поља. Миран и хладан дан. Шкргуће ми снег под ногама, а ја шетам по салашу, или се играм са браћом и сестрама. Нисам ни био свестан да су многе литературе такав амбијент називале зимском идилом. А, заиста и јесте била идила. Тада још нисам ни слутио које ми живот тешке игре и промене спрема”.

Љубав према лепој речи и књигама

Никола је још у најранијем периоду детињства показивао снагу своје личности. Увек је знао шта хоће, али и колико су његова хтења реално остварљива. А све то, повлачило је извесну одговорност. Рано исказана самосталност указивала је на потребу да Никола нема жеље за идентификацијом са било ким. Једноставно, од малена је изграђивао себе по принципу: „Вредиш онолико колико си способан и колико знаш. Ако знаш, онда можеш и умеш”. Но, ипак признаје да је у

том периоду велики утицај на њега имао отац. Наиме, седећи у касним летњим вечерима у бајшти испред куће, њих двојица су читали библију. Коментарисали су шта би било да је било, и слично...

„Од најранијег детињства отац ми је развијао љубав према читању. Касније, са претходним усмерењима и утицајима, укрстио се утицај стечених пријатеља, који су били нешто старији од мене. Они су се, такође, много занимали за књиге и читање, па су своју заинтересованост преносили и на мене. Многи моји пријатељи из тог периода, данас су расути по свету, али верујем да и тамо блистају специфичним сјајем честитих личности и чистих љубави. Ипак, највећи и можда, рекао бих, најпресуднији утицај на мене, имао је мој пријатељ, тадашњи ученик сомборске гимназије, данашњи епископ, иринеј Буловић. Он је већ у том периоду прочитао све књиге које су биле у Народној библиотеци у Станишићу, а ми смо му се дивили. Али, да се све не би завршило само на дивљењу, ми, његови другари, пратили смо га унутрашњим мотивацијама које су нас водиле у ред пасионираних читалаца. Када се још у најранијем периоду детињства крене путем читалаштва, онда читање лагано прераста у пасију, неку врсту позитивне дроге. У таквим околностима, мотиви се разви-

јају сами по себи. А касније је већ врло тешко истражити тај кључни моменат и разлог те пасионираности. Једноставно, нешто се у човеку пробуди, па га гони на још лепих мисли, а на све још непрочитано”.

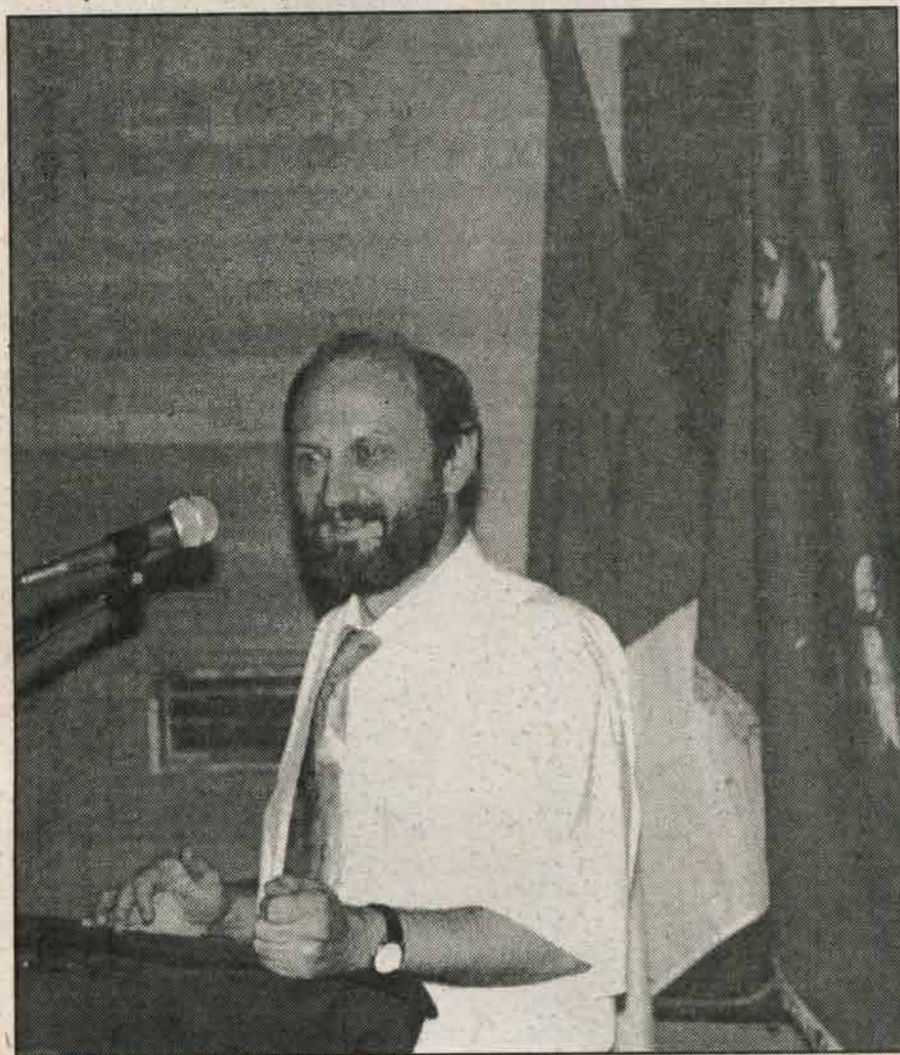
Свакодневна путовања Станишић–Сомбор

Када је завршио основну школу, Никола је кренуо у средњу медицинску школу у Сомбору. Путовао је сваки дан из Станишића у Сомбор. Прве године у Сомбор је ишао возом. А, воз као сваки воз, имао је своје чари, дражи, предности и недостатке. Сценографија у возу је била нешто још невиђено... Дрвене клупе биле су заузете. На њима су седели радници, сељаци и ученици. Весела граја и приче, које су говорили старији путници, забављала је ученике. Свако од ових путника имао је неку своју животну причу, неку анегдоту, а у складу са тим, и животни циљ и мото. Свега је у тим путујућим данима било, али највише знатижеље и средњошколске разбирливе.

„Само првих годину дана сам путовао возом. И то су била бескрајно занимљива путовања. Наслушао сам се разних прича, шала и народних досетки. А, онда сам воз заменио аутобусом, јер је био бржи. Можда у аутобусу и није било тако занимљиво, али, у сваком случају, и овај начин превоза имао је неке своје предности и недостатке, који су највише погодовали нама средњошколцима. У аутобусу су, углавном, сваки дан били исти путници. Сви смо се међусобно познавали. Свако од нас је имао своју групу са којом је седео, причао и шалио се. Тако су се развијала и продубљивала нека нова пријатељства. Често смо знали да намерним изласком из аутобуса прекинемо путовање. Ништа није било необично да из Сомбора кренемо пешке у Станишић. Нисмо то чинили из нужде и морања, због лоших материјалних услова, већ да бисмо на неки начин разбили устаљени ритам и ред свакодневних путовања. Некада смо пешачили по великом снегу, некада по киши, а Бога ми, и по спарини. Ништа нам није било тешко. Данас, када се са ове временске дистанце сећам тих дана, имам осећај да сам имао много лепо детињство. Некако неоптерећено. Богато пријатељима, умесним и мудрим разговорима, али и необавезним шалама које су пратиле сва наша намерна пешачења”.

Први животни изазови

У животу др Поплашена није било никаквих драматичних и мучних сцена. Никола не припада оној групи људи која би евентуалне драматичне сцене измислила. Причајући о једноставности и нормалности животних услова који су га пратили, Никола, кроз осмех, признаје да не може чак да се похвали ни сиромаштвом, као ни богатством. Наиме, породи-

Др Никола Поплашен: одлучно у одбрану Републике Српске

ца Поплашен је одувек била релативно добро опскрбљена. Увек је свега било довољно. Можда је, ипак, сувих пара било најмање, али оне им нису биле ни преко потребне. Хране и одеће је увек било. Поплашени су, по својој природи, увек били скромни и тихи људи. Њихова највећа врлина, макар по причама првих компија, била је чврста одлучност и одговорност према себи и животу. У таквим животним условима, одрастао је и сазревао Никола Поплашен. Зато и није за чуђење што Никола данас представља значајног и чврстог утемељивача политике. Српске радикалне странке.

Никола Поплашен говори тихо и споро, помало професорски и обичном уху компликовано. Одмереност је његова карактерна црта. Његово причање се, углавном, заснива на темељном објашњењу, врло ретко даје предност жустрини. Проблеме не решава исхитрено и на брзину, већ сачека „да преноће“, уздајући се у стару изреку да је јутро паметније од ноћи. И даље сматра да је Дрина најмутнија река раздвајања српског народа, али се искрено нада да ће Дрина постати река повезивања српских народа, јер се за то боре српски радикали.

„Чак и када сам био на најважнијим животним раскрсницама, нисам реаговао бурно и исхитрено. Ни у младости, док сам живео у дому родитеља, нисам улазио у сукобе са браћом и сестрама. Чини ми се да су сва деца у мојој породици, па и ја, имала право на доношење сопствених одлука. А доношење одлука у младалачким годинама имало је великих предности. Пре свега, ако донесем неку одлуку, онда сам, по природи ствари, морао да носим и одговорност одлучивања. Родитељи су иза мојих одлука стајали пасивно или активно, што је код нас деце стварало још већу чврстину и постојаност одлучивања. Тако је било и када сам одлучивао шта ћу да студирам. А то се односило и на моју одлуку да се релативно рано оженим“.

Породица Николе Поплашена се надала да ће Никола једног дана постати лекар. Зато је и пошао у средњу медицинску школу. Али, током средњошколског периода, Никола је створио неке друге погледе, отворио друге видике, што се касније рефлектовало кроз избор факултета и животног позива, који је, истини за вољу, дијаметрално различит од лекарске професије. Никола, кроз шалу, о избору своје професије каже и следеће: „Кад сам уколпао да лекар ради од седам до три, и да после седам сати не може да настави са спавањем, јер га чекају пацијенти, одустао сам од медицине. Заиста, никада ме није привлачила професија која собом носи неку стриктну дисциплину. А по природи ствари, лекарски позив ствара изузетну самодисциплину“.

Пресудни су узор

Током средње школе, Никола је често посећивао многобројне књижевне вечери које су се одржавале у Сомбору. Приликом тих посета, упознао је нове

пријатеље. Многи међу њима били су по неколико година старији од Николе, били су искусвенији. Неки међу њима постали су Николин узор, он то није крио ни тада, а ни сада. На књижевним вечерима, др Поплашен је имао прилике да се наслуша озбиљних беседа, али и шала. Тако се једне вечери, пола у шали, а пола у збиљи, причало о предностима, односно недостацима, појединих занимања. И тако, када се коментарисало професорско занимање, Никола је схватио да је управо то посао какав он жели да ради.

Ако је Николина одлука да ће студирати социологију била изненађење за његове родитеље, они се нису мешали. Ни једним јединим поступком нису показали да се не слажу са избором њиховог најмлађег детета. А, са друге, породично васпитање, које је већ било део традиције, налагало је да ће одговорност око избора професије сносити сам Никола. Наслућивало се да ће му родитељи прiskoчити у помоћ, уколико нешто зашкрипи, али о томе се није причало. Никола је имао само једну обавезу, а то је да покуша да објасни родитељима шта је то социологија.

„Њима је било нејасно шта је социологија“, гласно се сећао Никола тих одлучујућих дана, кад момак постаје одговоран човек. „Онолико колико сам и сам знао, покушао сам да им објасним појам социологије. Не знам колико су ме схватили у самом старту, али избор мог факултета за њих је представљао неки нови изазов. Нешто занимљиво. У крајњем случају, у природи свих Срба је потреба за новим сазнањима и неким променама. У сваком случају, избор мог будућег позива, добио је родитељски благослов“.

Први сусрет са Сарајевом

Николин долазак у Сарајево на студије, поклапа се са периодом када су биле популарне колективне побуне младих,

негде око 1968/69. године. Истина, Никола је имао понуду да студира у Прагу и Београду, али сплет околности, у оме је ше-стар одиграо одлучујућу улогу, зацртао је другачије.

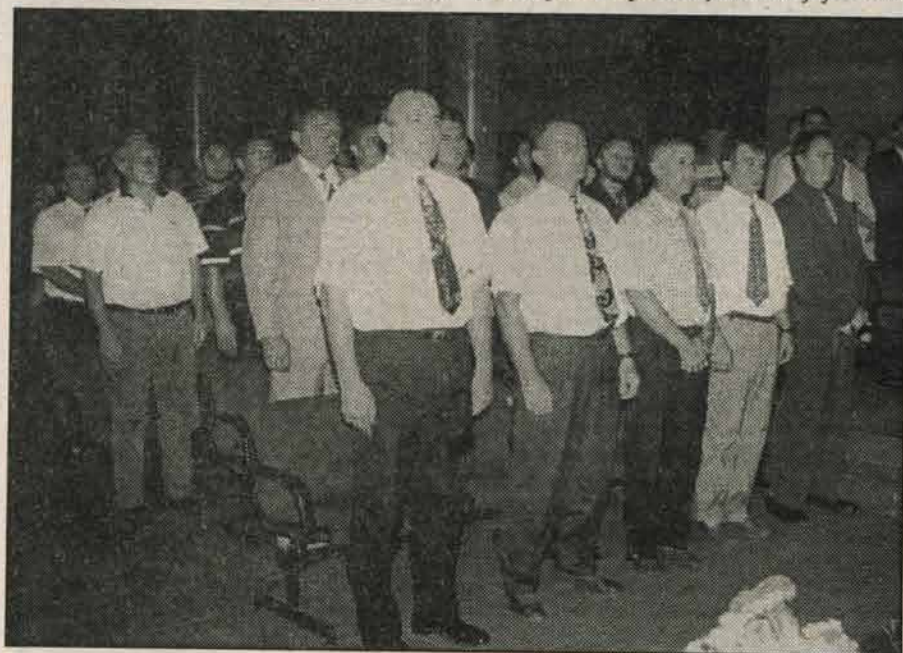
Наиме, Никола се договорно са својим пријатељима, будућим академицима, да ће ићи да студирају у онај град који ше-старом погоде на мапи.

„Били смо млади, а рука нам није дрх-тала и погодили смо Сарајево. Тако је ше-стар уцртао нови кружни пут наших живота“.

Први сусрет са Сарајевом није био нимало романтичан и леп. Пре би се могло рећи да је за младиће из провинције био изузетно непријатан.

„Путовали смо целе ноћи. Били смо уморни од знатижеље, а исцрпљени од заморног пута. Стомаци су већ увелико упозоравали на насушну глад, те, чим је воз стао, било је јасно да ћемо прво купити нешто за јело. Купили смо већу хлеба и нешто сухомеснато. Сели смо на главну улицу, искомадали хлеб и почели да једемо, како бисмо што пре решили проблем глади. Међутим, врло брзо је наишла милиција и покушила нас. По њиховом размишљању, наше понашање је вређало јавни ред. Ето, тако ме је саче-кало Сарајево, и тако је започело моје прилагођавање. А требало се, Бога ми прилагодити мултикултури и мултинаци-оналности, коју сам временом све боље разумевао. Некада је то имало топле, по-времено комичне, а нажалост, на самом крају и трагичне облике“.

Сећајући се лепих, али и тешких, година проведених у Сарајеву, на лицу др Поплашена смењују се различити изрази: од туге, радости, до бола и згрожености, да би на крају лице попримило тврди израз борца који се нагледао страхо-та и страдања. Настављајући причу, Никола констатује да је читав живот једна борба и прилагођавање. Тако је било, ка-же нам, и са њим. Кад је дошао у Сара-јево, прво се прилагођавао својој околи-

Састанак српских радикала у Бијељини: минут ћутања за погинуле саборце

ни, али потрудио се да и околину што више прилагоди себи.

„Важно је”, сматра Никола, „тој борби не дати форму којом поништаваш себе или околину. Моја потреба да околина личи на мене и ја на њу, стално је пулсирала између негативног и позитивног, прихватљивог и неприхватљивог”.

Студентске занесености

По признању које смо чули од Николе, првих година студирања био је занесен хуманистичком димензијом марксизма, и лево мисли, уопште.

„Гледано са тог хуманистичког аспекта”, примећује Никола, „прилично су ми били смешни регресивни облици који су се односили на муслиманску културу. И то инсистирање на разлици од осталих. Тога је било знатно мање међу Србима, али зато се то касније одразило кроз различите облике. Када се провалио тренд стварања нације од муслиманске вероисповести, од периода Демала Биједића до Поздерица и екипе, све је указивало да ће те тенденције постати милитантна пракса. Још тада је такво понашање, изгледало као насиље, не само као теоријско, већ и практично. Јер, знате, из муслиманске конфесије не произилази ни један елемент нације, а из тога се конституисала нација. Било је то тешко натезање по принципу: један, један, један, или два, два, два, два. Шта то значи? Један Србин, један Хрват и један муслиман, и у добру и у злу. Па, на пример, ако погрешно један муслиман, одмах је, макар и вештачки, било неопходно створити грешку и код једног Србина и једног Хрвата. А све то са тежњом да се, наводно, избегне нека врста дискриминације.

Ове приче, или исправније истине, др Поплашен је постао свестан већ током првих година студирања. Међутим, људска далековидност није била тако велика да је још тада могла да предвиди да таква

друштвена ситуација води у крвопролиће. Нико није претпоставио да ће та карикатурална равноправност супротставити читаве народе и довести до рата. Правећи депресију између тог периода и евентуалних данашњих решења за Брчко, др Поплашен каже још и ово:

„Господин Фарант је понудио решење за Брчко које је слично ономе што су комунисти радили. Међутим, његово решење има много лошију варијанту. Познато је да су се у Брчком одржали избори, а он прекрижи резултате и конституише власт, два плус два, плус два, то јест: два Хрвата, два Србина и два муслимана. И то још протумачи као идеолошко решење. Ако је већ господин Фарант хтео да делује у том правцу, онда би му идеалан учитељ био Броз. Јер, пракса коју сада спроводи у дело Фарант, доводи и обнавља цео систем до кога су довели комунистички прваци бивше Југославије. Дакле, ствара се једна присилна заједница у којој су супротности толико снажне, да се морају репресијом држати ван дејства и ван ефекта, а да би то једног дана опет експлодирало. Зато сматрам да је овакав концепт промашен, а не зато што он представља неку идеју. Заиста, овакав план и пракса представљају и концепт и идеју, али лошу”!

Политика као предмет науке, а данас као пракса

На нашу упадицу да ли је као студент могао претпоставити да ће се једног дана бавити политиком и жестоко заступати, јаком политичком мудрошћу, српски народ, др Поплашен одмахује руком и помало резигнирано каже:

„Тада то нисам могао ни да претпоставим. Политички професионализам у мом случају треба доживети као крајњу историјску и личну потребу и нужду. Истина је да сам се ја и током студентских дана бавио политиком, али само као пр-

едметом. Бављење на тај, студентски начин политиком, мени је било занимљиво. А, како сам од детињства слушао разноврне политичке приче, мада нико од тих људи није био професионални политичар, сусрет са теоријом политике представљао је нови изазов и сазнања. Уосталом, касније је и мој докторат на тему политикологије представљао одређени степен и одраз мог занимања за политику. Извесно је, међутим, да никада нисам тежио да се бавим политиком на начин на који то чиним данас. Међути, кад је на овим просторима отпочео рат, нашао сам се у ситуацији где сам морао да задовољим личну потребу и помогнем свом народу. Као један од начина, изабрао сам и ову полуаматерску, а полупрофесионалну борбу политичких мишљења и ставова. Једно време сам био и борац са пушком на фронту. Морам да признам да ни као борац нисам био лош. Али, други, па и ја сам, закључили су да постоје ствари и објективне потребе, које могу знатно боље да радим. И тако, ево ме данас ту где јесам. Понекад је тешко, напет, али то је наша српска реалност. Ми, Срби, добри смо борци, али унемо, када нас мука натера, да будемо и добри политичари”.

„Сарајево, младости моје”

Враћајући се у причи на факултет који је студирао, Никола не може да се отргне утиску да је и сам факултет представљао бившу Југославију у малом. Током студирања стекао је многобројне пријатеље. Многа од тих пријатељстава су се одржала и до данашњих дана. Нека су вихором рата прекинута и покидана. Али, таква је реалност овог скромног и тихог, а ипак опаког и одлучног политичара.

„Био је то прилично велики факултет. Имао је пет одсека. Значи, циркулисало је много младих људи. Касније, када сам већ и радио као професор, опет нас је било из различитих политичких мишља. Било је ту и комуниста и реформиста и припадника СДА и СДС. Била је то, стварно, атипична атмосфера, нарочито пред сам почетак рата. У оној мери у којој су националне идеје радикализоване, у тој мери се стварала и атмосфера разноликости. А, то је за последицу стварало уместо толеранције, велике облике супротстављености. Сасвим је било нормално да толика супротстављеност у одређеном моменту ескалира кроз жестоке конфликте. Пред сам почетак рата био сам продекан. Декан је био муслиман, а други продекан је била једна Хрватица, тако да сам неколико пута, у шали, а пола у збиљи, на деканат лепо плакат са четири слова „С” и говорио им: „Данас СДС влада”. Већина колега овакав мој гест доживљавала је као хумор, мада је било и оних који су то посматрали другим очима. Свако од нас је покушавао да оживи факултет у научном погледу, па се тако дешавала ситуација да је декан (муслиман) тражио подршку од Алије Изетбеговића. Продеканица

Др Поплашен за време док је био потпредседник Народне скупштине. Пошто је смењен, на његово место је постављен Сафет Бићо

(Хрватица), од Дујића, а ја сам често ишао код господина Кољевића или госпође Плавшић. Истина, моје посете нису биле везане само за рад факултета, већ и за српску идеју. Таква ситуација је пулсирала на трипартитној вези која је, и те како, имала везе са нашом стварношћу”.

Студентски брак има предности

Супругу Миру, Никола је упознао још као тинејџер. Била је то средњошколска љубав, која је током студирања крунисана браком. Наиме, Мира је из истог места као и Никола. Први скривени погледу на заједничким путовањима од Станишића до Сомбора, лагано су се претварали у све искренија осећања: љубав. А када је љубав у питању, онда је сасвим разумљиво да се људи, па макар они били и врло млади, одлуче на озбиљан потез као што је брак. И, тако су Мирјана и Никола једног момента схватили да је време за судбоносно „да”. Били су тада на другој години факултета. Ако је и било сумњичавих и скептичних душебрижника по питању овог брака, онда су они брзо увидели да су погрешили. Наиме, Мира и Никола нису мењали своје, већ устаљене навике, већ су се само прилагођавали једно другом. Прохтеви су им и даље били скромни, тако да је материјална помоћ коју су добијали од родитеља, била сасвим довољна за скромни живот овог младог и амбициозног брачног пара. Повремено је Никола радио као ноћни портир на факултету, где је и студирао. У сваком случају, од самог заснивања брака, у овој породици владали су љубав, хармонија и дубоко разумевање. Никола и Мира данас имају троје деце. Најстарија Јелена, прва родитељска радост, већ је студент. Привржена је родитељима и млађој браћи. Труди се да својим животом што мање оптерећује своје најближе, али ако јој затреба њихова подршка, зна се: сви су ту. И, обратно. Син Марко и Петар схватају озбиљност и одговорност данашњег времена, па се, на себи својствен начин, труде да помогну својим родитељима и сестри. Све у свему, они који добро познају породицу Поплашен, тврде како се од њих много тога лепог и паметног може научити. Права домаћинска породица. У породици Поплашен традиција и поштовање заузимају видно место.

„Брак и рођење детета, нису сметали да завршим факултет као један од најбољих студената. Чак ми се чини да је та брачна атмосфера доприносила мојој озбиљности и агилности. Чини ми се да сам један од ретких студената који је четврту годину факултета завршио за неких петнаест дана. А све то да бих стигао да упишем постдипломске студије. После завршеног факултета, запослио сам се у Студијски центар градског факултета, где сам провео неколико лепих година. А, онда сам се вратио великој љубави: факултету. Радио сам прво као асистент. Биле су то лепе професорске године којих се радо сећам. Наравно, током читавог тог времена, велику подршку сам имао, пре свега,

у супрузи Мири, а касније и у деци. Разумевање је у животу неопходно. Јер, ако је породица срећна и стабилна, све остало се срећује лакше и нормалније”.

Причајући о свом повратку на факултет, др Поплашен се сетио како је конкурс за место асистента био расписан за кћерку неког босанског функционера. Међутим, она поред Николе није имала шансе. Јер, др Поплашен је још тада имао седамдесетак објављених научних радова у научним часописима, а она ниједан. И, тако је на место асистента био примљен др Поплашен, а не онај коме је место било намењено. На наше питање, да ли је дотична госпођица реаговала љутито, па можда преко очеве функције, чак и осветољубиво, Никола кроз осмех каже да није. Наиме, није ни било места за љутњу. Можда је само било мало разочараности, али љутње не.

Како се некад служила армија?

Као и већина мушкараца, тако се и др Поплашен врло радо сећа својих армијских дна. На одслужење армије отишао је у познијим годинама, тако да је остале војнике, који су већином били знатно млађи од њега, често доживљавао као децу која се први пут у животу срећу са колективом. Трудио се да им помогне онолико колико је то било у његовој природи и моћи. Прво је био у Пули, а затим у Кумбору. Сећања на тај период живота су препуна анегдота.

„Био сам везиста на патролном чамцу. Чувао сам јужни Јадран. Често смо патролирали током ноћи. И, за тај период вежу ме лепе успомене. Оно што је занимљиво, кад говоримо о том периоду, јесте и чињеница да нисам подносио војњу по узбурканом мору. У таквим ситуацијама, често сам повраћао и крв. Али, то се брзо заборављало. Када је море било мирно, онда је било предивно. На пример, током ноћи, наш брод би кр-

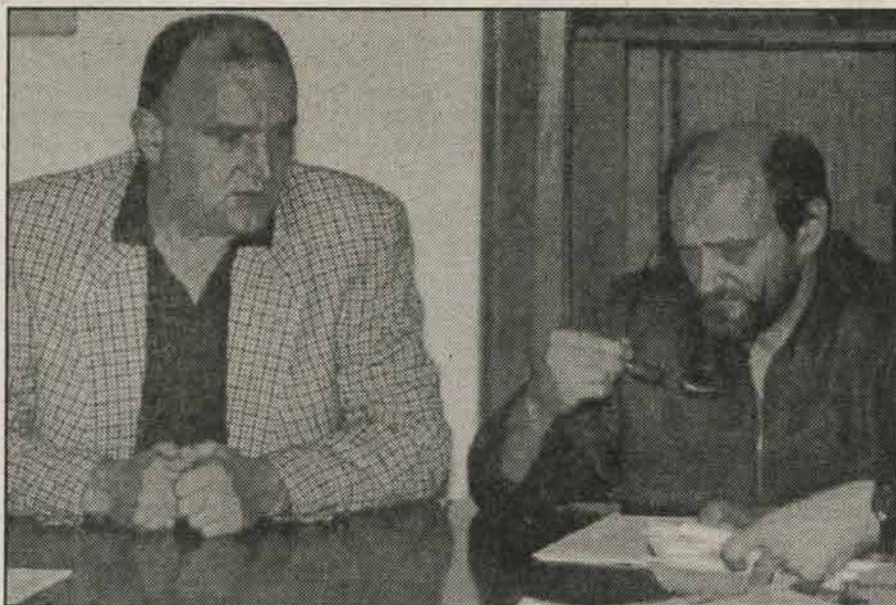
енуо да патролира између тадашње Југославије и Италије, па према албанској граници. У бонаци смо често знали да се попнемо на командни мост, и тада командант изнесе флашу вина, пустимо музику и препустимо се нашим мислима. Гледамо море, мало ћутимо, мало причамо и смејемо се. Били су то лепо и мирни дани који нису наговештавали будуће невоље. Рат је још увек био далеко”.

А, да се шверц није развио и расцветао само у овим данашњим кризним годинама, подсећа нас и војничка прича др Поплашена. По свој прилици, Црногорци су још у тим данима успешно „сарађивали” са Италијанима. Наиме, врло често је војска морала током ноћи да јури шверцере по мору.

„Било је занимљиво наше вијање шверцера по мору”, прича Никола. „Биле су то претече Мила Ђукановића. Углавном су, као и Мило, шверцовали цигарете. Једном приликом смо, јурећи чамац, налетели на четири хиљаде кутија „Марлбора”. Официри су том приликом узели око 3500 кутија, а морнарима су поделили остатак. Било је касније и смеха и анегдота везаних за тај доживљај, али пред данашњим недаћама, човек заборави такве доживљаје”.

Социјализам као апсолутни тоталитаризам

Током читавог дружења и разговора са овим мудрим политичарем који се заборави, па почне строгим и професорским гласом да нам прича своју животну причу, као да су се стално преплитале супротности лево и десно. Стремљења и интересовања водила су га у раној младости ка лево оријентисанима, а данас је, у умереној десници, добар сарадник првог човека Српске радикалне странке, др Војислава Шешеља. Искрено, нисмо могли да одолимо, а да не поставимо питање: „Колико је веровао у соци-

Мирко Благојевић и др Никола Поплашен: наставак политичке борбе упркос притисцима којима су изложени

Предизборни договор: најуже руководство Српске радикалне странке на састанку са представницима Српске демократске странке

јалистичку творевину друштвеног система"? Можда смо очекивали да се др Поплашен збуни или увреди, али ништа од тога. Др Поплашен је, кроз смех, готово благо, као да се обраћа својим студентима, наставио тихим гласом своју занимљиву беседу.

„Још као студент сам имао врло честе спорове са колегама око социјализма. Гледано уопштено, социјализам носи хуману идеју равноправности и једнакости, правичности. Та идеја није изворно ни марксистичка ни бољшевичка. Рођена је давно пре Маркса, још у античкој Грчкој. Не треба ни да вам кажем да је та идеја уписана одавно у главним књигама великих религија. Оно што је оригинално код марксизма и комунизма, то се, углавном више односи на партију и државу. Заправо, на начин организовања власти. И то је оно што је најлошије у тим идејама. Оно што је вредно у тој идеји, много је шире и дубље него што је представљено комунистичкој и бољшевичкој верзији. То сазнање, које вам саопштавам, имао сам најпре као мутну визију, а касније је то бивало све јасније. О томе сам мислио још као студент, на сличан начин као што мислим и данас. Многи теоретичари су између два светска рата објавили врло значајне књиге о томе шта је социјализам. Они су социјализам представили као тоталитаризам идентичан фашизму. О социјализму, као типу тоталитаризма, написана је јако занимљива књига, 1952. године. Међутим, она не само да је била забрањена за превозење, већ и за читање. Литература која је имала строго критичарски став, била је недоступна људима овог Једноставно, стајала је забрана, која је повлачила строге конвенције и кажњавања. Политичка димензија марксизма и лењинизма, нарочито концепт државног уређења, увек су ми били неприхватљиви. Мислим да је слично било и са неким људима који су на самом почетку стварања комунистичке Југославије покушали да укажу на то,

али су били грубо и сурово одстрањивани. На пример, на Уставотворној скупштини одржаној 1946. године, излази за говорницу и држи предавање комуниста који су изборе добили куглицама, а не демократским гласовима, наглашавајући да је народ смео да ставља куглице само у кутије које су прстом показивали људи у црним кожним мантилима. Драгољуб Јовановић је још тада покушао да укаже комунистима да раде на упропаштавању друштва и државе и то баш са становишта њихових идеја, а да, у ствари, не разумеју ни сами комунистичку идеју, а камоли, либералну демократију.

Наравно, Јовановић је од комуниста доживео грубу негацију и избацивање, али је извесно да је био у праву. Време које је уследило после те Уставотворне скупштине, бележено је апсолутном бољшевичком искључивошћу и нетолеранцијом. Ми, студенти, увиђали смо недостатке таквог државног уређења, али није постојала могућност нашег темељитијег отпора и анализе, а нарочито не промене. Ретки су се жестоко опирали комунизму и бољшевизму, као на пример др Војислав Шешељ, и то својим начином и својим жаргоном. Међутим, не сматрам да треба осуђивати људе што нису исти, што сви немају храбрости и смелости да примећују негативност и јавно нападају. У крајњем случају, свако има право да реагује према индивидуалном избору. Тадашње време тражило је од људи изврстан степен прилагодљивости, па онда не треба ни да чудимо што су они, који су желели да воде просечно нормалан живот, морали да постају чланови Комунистичке партије. Да би се дошло до посла, морао си да будеш члан Комунистичке партије и у том смислу 80 посто Срба су били чланови Комунистичке партије, а не из неког дубоког уверења”.

Такође, др Поплашен сматра да је Савез комуниста успео да створи и одржи државу каква је бивша Југославија, чак и ако она није била по вољи и мери на-

рода. Разлоге за ту такозвану „успешност”, др Поплашен проналази у присуству једне тоталитарне идеологије на подручју трећине земљине кугле. По размишљањима др Поплашена, ако би се којим случајем утврдили и мерили ефекти комунизма, и то по појединим подручјима, дошло би се до поражавајућих резултата и у другим друштвима, а не само у нашем. Др Поплашен за пример наводи Русију, која је пре Октобарске револуције била једна од развијенијих земаља Европе. Међутим, после Октобарске револуције, Русију је ухватила тешка декадентција која се огледа не само у духовном и економском погледу, већ много шире. Своју тврдњу поткрепљује садашњим стањем у коме се налази Русија.

Др Никола Поплашен сматра да се његова критичност из студентских дана заснивала и произлазила из леве хуманистичке позиције, да би се касније трансформисала у умерену десницу.

„Морам да вас подсетим на једног француског социолога. Зове се Гурвич, и он каже следеће: „Ако човек у двадесетој није левичар, нема ништа од њега. А, ако после четрдесете не постане десничар, опет нема ништа од њега”. Ето, изгледа да се и ја слажем са њим”?!

О политичкој дисиденцији др Шешеља

На први поглед, др Војислав Шешељ и др Никола Поплашен немају никаквих сличности. Др Шешељ је висок и крупан, др Поплашен припада људима ситније грађе. Др Шешељ је брзог ума и оштрог језика, а др Поплашен смирен и тих. Др Шешељ је интуитиван, а др Поплашен дубоко промишљен. Али, и један и други су умерени десничари. Реагују на различите начине, али мисле на идентичан начин. Српство им је изнад свега. И један и други су доследни, и свако на свој начин супериоран: један непресушном енергијом и живавошћу, други стрпљењем и мирноћом. Припадају истој странци, чија је сива еминенција др Војислав Шешељ. А познају се још из Сарајева. Наиме, радили су на истом факултету. О тим, никад заборављеним данима, др Поплашен прича с нескривеним дивљењем.

„Воју познајем још из Сарајева. Ја сам један од оних који су избацивали др Шешеља са факултета. У то време сам био члан Савета факултета, а Воја је био асистент. Како је био сувише бунтован, пребацивали смо га из наставе на Институт. Иначе, код нас је тај Институт за друштвена истраживања служио као нека врста резервата, јер је увек било побуњеника, било са леве или са десне стране. Ми, као колеге, нисмо били ради да терамо људе на улици, па смо их из наставе пребацивали у Институт. Значи, Институт је био нека врста ограда у којој ти професори неће имати утицаја на студенте, а да, са друге стране, могу да задрже посао, остваре приход, сачувају запослење.

Када је Воја избациван, седео сам пред њега. Једног момента сам га шапатом питао да ли да гласам против његовог избацивања, јер ми је сасвим било ја-

сно који се све марифетлуци воде. Међутим, Воја ми је одговорио на њему својствен начин: „Немој. Већ сам написао неколико текстова који су отишли у штампу, а у њима сам јасно рекао да сам једногласно избачен. Са друге стране, гласањем против мог избацивања, нећеш ништа добити. Само ћеш изгубити посао“. И тако сам, Војином кривицом, гласао за његово избацивање. После овог немилог догађаја, нас двојица смо остали у контакту. Била је то нека врста одређеног пријатељства и сарадње. Били смо и комшије, те смо се релативно често виђали“.

Српска радикална странка никада не прави лоше процене

Свака нова прича и анегдота о др Војиславу Шешељу је занимљива, нарочито оне које су везане за његове прве јавне бунтовне побуне, када је и стекао дисидентску титулу. По причи др Поплашена, др Војислав Шешељ се није променио од тих заједничких професорских дана проведених на факултету. Сасвим је извесно да је и онда, као уосталом и данас, једини аутентични и отворени политичар који не прима директиве ни од кога. Његова доследност је увек избијала у први план, па чак и кад се граничила са тврдоглавошћу. Оно што др Поплашен посебно истиче као примарну особину др Шешеља, јесте и његово поштење и брига за народ.

„Воја је још и тада“, наставља своју причу др Поплашен, „био аутентични и пунокрвни бунтовник тадашње Босне и Херцеговине. Сви други, па чак и ја, који смо показивали мање или више неслагање са политичком ситуацијом, то смо радили на готово невидљив начин. Битна Војина особина, која се испољавала још у том периоду, а истим интензитетом се манифестује и данас, јесте његова потпуна и систематична преданост у раду. Воја увек истражује проблем до детаља. Ништа не пропушта што се може проверити. Уз то, Војислав има висок степен самопоуздања који му допушта, а и омогућава да неке непрозирне и мутне ситуације решава ризиком. У сва таква решења улази са претпоставком у коју је потпуно уверен. Сећам се занимљиве приче и дискусије око расправе која се одржавала у Мадриду. Било је речи око „Зелене књиге“, на коју је ишао, сада већ покојни колега, професор Хасан Сушић. У једном интервјуу, који је Воја дао Вуку Драшовићу за „Књижевну реч“, тврдио је да је Сушић у Мадриду иступао са становишта фундаментализма и афирмације фундаменталистичких, муслиманских идеја. Касније смо, ми колеге, питали Воју, како је знао да је Сушић баш тако напустио, а Војина реакција је била следећа: „Разуме се да не знам“, казао је. А његово питање упућено нама, било је: „Знаете ли ви професора Сушића као и ја“? Кажемо му да га знамо. Затим, следиле Војин коментар: „Он не може да издржи да се не јави за реч“. Сагласили смо се и са тим, а Воја је наставио: „Па, ако се већ

Др Никола Поплашен као гост Савезне скупштине

јавио за реч, он не може ништа друго да каже, осим онога што сам ја рекао“. Ове Војине тврдње су се кроз месец или два, показале тачним. Воја увек неком врстом ризика сакупља импут који му омогућава добру процену. На срећу свих нас, припадника Српске радикалне странке, и његових најближих сарадника, те његове процене се и данас показују као вредне и утемељене. Мислим да је и то један од битних разлога за успешност Српске радикалне странке. Чињеница је да Српска радикална странка није погрешила ни у једној кључној процени. Можда у неким детаљима, али у процени кључних, државних и друштвених питања од оснивања па до данас, није направљена ниједна грешка.

Пропале реформске снаге

Почетком деведесетих, бившом Југославијом почео је да се шири неки обновљени Брозов дух, само се сада злодуч завао Анте Марковић. Обећавао је много, испуњавао само оно што је вукло на хрватску страну. Но ипак, чинило се да Марковић и његове Реформске снаге имају највише присталица у бившој Босни. Али, само се тако чинило... О том раздобљу, др Поплашен прича следеће:

„У том периоду постоји сасвим јасно изражена национална дисперзија. Људи су сврстани у националне блокове. Постоји и Српска демократска странка која уживе велику популарност код Срба у бившој Босни и Херцеговини. Некако у том периоду појавила се и идеја коју је заступао Анте Марковић, а односила се око неког нејасног реформског курса обнове Југославије. Била је заснована на недефинисаним тржишним принципима коју су подупирали разним страним подршкама. Све ми је то изгледало крајње сумњиво. Тада сам, у неком интервјуу, мислим да га је објавила „Политика“, рекао како је Анте Марковић издана и на-

ставак политичке лозе какву су водили Павелић и Броз. Због те изјаве доживео сам разне критике, чак и од својих, тада, блиских пријатеља. Мислим да је моја теорија што се Реформских снага тиче била исправна. Време ће показати колико сам био у праву, а колико сам погрешно. Све у свему, чинило ми се да идеја коју заговарају реформисти, предвођени Марковићем, „не пије воде“ и да води залуђивању и завођењу српског народа. Међутим, муслимани су тврдили да им Анте Марковић одвлачи муслиманске гласове, а Хрвати су то исто тврдили за хрватске гласове. У сваком случају, та реформска идеја је промашена и историјски недржива, па се као таква показала и нестварљивом. То се видело на изборима, када су Реформске снаге добиле врло мали број гласова, па због тога нису могли да учествују и утичу на власт ни као опозиција, а камоли да буду у структури власти“.

Почетак рата у Хрватској – зебња у БиХ

Прича о почетку рата свакако припада једном потресном сведочењу озбиљног и одмереног политичара, какав је др Поплашен. Сећајући се тих ратних почетака и крвавог распада некадашње Југославије, др Поплашен наглашава како је свакодневно проводио време испред телевизијског екрана. Неки чланови Српске радикалне странке већ су били на фронту у Славонији, а за то време, већи део некадашње вештачке Брозове творевине гледао је крвопролиће само преко телевизијске мреже. Сабласт ратног вихора треперила је над српским народом. Приближавала му се све подмуклије. Свака ноћ водила је у нову мрачну провалију. Свет је за то време кокетирао са Србима и Хрватима, нудећи руку опроштаја и благослова час једној, час другој страни. Трпео је српски народ. Књин је већ увек велико горео, и др Поплашен, као човек

из тих крајева, а и као Србин који се борио на свој начин за остварење српске идеје, ставио се книнском руководству на располагање. Желео је да брани напуштену муку својих родитеља. Да покаже и докаже свету како Србин уме да брани сваки педаљ земље.

„Била је то чудна ситуација. Док се пуцало по Словенији, Срби и Хрвати су то пратили преко телевизијских екрана“, сећа се др Поплашен тих ратних почетака 1991. године. „А онда се запучало у Хрватској. Босна и Херцеговина је рат гледала само као телевизијску слику, као нешто страшно далеко. Затим се рат десио у Босни и Херцеговини, и Србија је то, готово пасивно, гледала као слику на ТВ екрану. Међутим, очигледно је да се талас кретао према истоку, и тешко ће се зауставити. Наиме, решење националног, српског питања није дошло ни до половине, према томе, мора се ући у финалну фазу. Разуме се, свако нормалан се нада да то финализирање решења српског националног питања неће бити у крвавој варијанти, већ у некој нормалнијој и повољнијој варијанти за Србе. Међутим, гледајући расположење оних који се приказују под маском миротвораца, можемо свашта очекивати. Нисам велики оптимиста“.

Осећао се мирис барута у ваздуху

Ратни вихор ношен према истоку, све је био ближи некадашњој Босни и Херцеговини. У ваздуху се осећао мирис барута и крви. А Босном је владао привидни, летаргични мир. Ишло се по кафанама и кафићима. Трошило се и опијало. Млади су шетали обалом Миљацке, а рат је био забрањена тема. Ипак, колико год су се Срби правили како је све у реду, интуиција и приче старијих мудраца носила су видовита упозорења. Рат је кучао својом крвавом руком на домове сиромашних и богатих. Кренуло се неосетно са набавом ор-

ужја, а све под паролом да се ноћ проведе сигурније и мирније. И сам др Поплашен, сећајући се тих дана, каже да је са неколицијом својих пријатеља учествовао у наоружавању Срба.

„Нема шта да се крије. У гепецима смо возили оружје по Сарајеву и околини. Да ли је то у реду или није, то је већ друго питање. По мом уверењу, опскрбљивање разним врстама гвожђа које пуца, дало је људима неку врсту храбрости. Српски народ је био охрабрен тим оружјем и могао је да се супротстави предстојећем геноциду. Са друге стране, то исто наоружање супротној страни, муслиманима, макар је мало одузело агресивности. Импулс агесије зачињен оружјем, био је јасан и пре него што је дошло до буквалног крвопролића. Друго питање је, да ли је уопште требало да дође до тога? У то време сам био члан политичког Савета Српске демократске странке, па сам, сходно томе, учествовао у раду око стратегијског оцењивања српских интереса. Републички савет имао је седнице сваке недеље. Наша оријентација да морамо да држимо што чвршћу везу са осталим вођством српског народа који се већ налазио у рату, али и са Србима из Србије и Црне Горе, ту везу смо држали доста чврсто и широко, што можда и јесте био проблем, јер што су везе разуђеније, то је оперативност мања. И сви тадашњи аргументи говорили су да ће доћи до крвопролића. Али, ваљда је у природи човека да не верује у црну и мучну ствар, већ се нада и прижељкује неко спасоносно чудо. После првих барикада у Сарајеву, дошло је до заоштравања односа у трипартитној влади Срба, Хрвата и муслимана. Заказана је конференција у Лисабону. Њом је председавао Кутиљеро. Дошло се до некаквог решења које је имало сличности са данашњим решењем ситуације на територији бивше Босне и Херцеговине. Лисабонско решење потписали су Изетбеговић, Стјепан Кљујић и Радован Караџић, као представници три зараћена

народа у Босни и Херцеговини. Да се остало при том решењу, данас не би било оволико мртвих, не би било разрушених градова ни крвопролића. Једина последица коју би изазвало Лисабонско решење, биле би миграције. Извесно је да би Срби хрватског или муслиманског кантона, прешли у српски кантон, јер би им било доста тортуре. Међутим, по Алијином повратку из Лисабона, у Сарајеву је долетео Цимерман, амерички амбасадор. Цимерман је наговорио Изетбеговића да повуче свој потпис. Алија тако и ради. За само један дан велике силе признају Босну и Херцеговину, а већ другог дана започиње рат!

Национална различитост се није развијала у толерантној атмосфери, већ се претворила у међусобне конфликтне ситуације. И такву ситуацију несрећности и супротстављености, искористиле су велике силе тако што су међунационалну нетолеранцију претвориле у рат. Кад год се проналазило неко решење за бившу Босну и Херцеговину, Американци су повлачили такве потезе који су омогућавали продужетак рата. Сваки пут када је Европа покушала да среди ситуацију између зараћених страна, Америка је то минирала. Разлог је јасан: желели су да покажу европску неспособност. Сходно свим америчким подлим игрицама, дошло се до оваквог нерешења, које Американци зову решењем. Све указује на следећу чињеницу, а то је да се ради о неодмереној и неумереној каубојској агесији коју воде Американци. У таквој агесији нема финеса и нема ни трунке реалности. Када су односи између две велике националне групе толико заоштрени да се једино преговара кроз афекте, онда се социјални конфликти решавају раздвајањем тих националних и социјалних група. Зато смо ми, српски радикали, уверени да ће до трајног мира између зараћених страна доћи само стварањем нове границе“.

Српски радикали желе трајни мир

Српски радикали прижељкују трајни мир, јер не желе да ратују и њихова деца. По садашњим околностима и оваквим предлозима, какве сугеришу Американци, трајније решење се не види. Наиме, српски радикали сматрају да потреба за ратом између Срба, Хрвата и муслимана нестаје управо оног тренутка када се успоставе нормалне границе. Желећи да документује овакву тврдњу, др Поплашен нас подсећа да пре 1918. године Срби и Хрвати нису били у неким већим сукобима. А нетолеранција и крвопролиће, настају када је створена заједничка држава.

„У случају да се ових дана направи таква граница“, сматра др Поплашен, „она би сигурно првих месеци, па и година, била чврсто контролисана. Међутим, временом, како би се стварала потреба за економским и другим контактима, граница би постајала мекша и пропустљивија. У таквој ситуацији не би било проблематич-

Српски радикали у Скупштини Србије:

од када су радикали ушли у власт има наде за српски народ са обе стране Дрине

но да неко сваки дан, ако има реалних потреба, путује из Бања Луке у Загреб, и обратно. Али, у случају сваког дубљег сукоба, свака нормална држава затвара границе и посеже ка већој и тврђој контроли. Боље је тако, него ићи у ново крвопролиће. Немогуће је решити овакве проблеме онако као што то чини Дејтонски споразум, или данас, како то већ раде његови тумачи. Заправо, српски радикали подржавају једну зрелу и нормалну животну перспективу. У крајњем случају, зашто бисмо гинули због једне ситуације, када ће наша деца за десет година доћи поново у исти незавидни и неизвесни положај. Српски радикали свакако инсистирају на трајном решењу којим би се обезбедио стабилан развој, при чему би српски народ, западно од Дрине, био чврсто и стабилно интегрисан са Србијом и Црном Гором. Тако организована држава имала би цивилизацијске норме које би биле отворене према свим земљама запада. У таквим условима били бисмо окренути цивилизацијском развоју. Али, то је могуће и остварљиво само у условима мира, а не тамо где постоји могућност да западне силе само једним потезом могу поново да изазову крвопролиће”.

Кад ружни сан постане најмрачнија јава

Осећајући да се ратни вихор приближава, српски народ, који се већ наоружао, ослушкује. Др Поплашен је, по сопственом признању, наслућивао да се крвопролиће приближава. Наравно, није ни слутно какве ће размере све то узети, али сигурности ради, одлучио је да породипу, макар извесно време, склони из Сарајева. Школе су већ прекинуле са радом. Били су честе прекиди саобраћаја. У ваздуху је мирисала нелагодност. Осећала се прикривена нетрпелјивост. Некад скривени погледи мржње, постајали су све отворенији и дрскији. Др Поплашен се са групом пријатеља враћао из Београда, и вести које је слушао преко радија, уплашиле су га.

„Слушајући радио, на путу ка Сарајеву, све ми је било сумњивије. Било је око три сата ујутру кад смо стигли у Ужице. Одлучили смо да се ту мало одморимо. Међутим, црне слутње ми нису давале мира. Једва сам заспао. Сан је био кратак, јер сам се нешто пре пет сати пробудио. Одмах сам позвао и своје пријатеље и кренули смо пут Сарајева. Око осам сати смо дошли пред Сарајево, али пут је већ био затворен. Одмах смо се вратили на Пале, и установили да постоји извесни устанички штаб. Барикаде на Козјој ђуприји су постављене негде око шест сати, а ми смо наишли око осам. На Палама смо одмах пронашли тај назови устанички штаб. Стицајем околности, нашао сам се у најужем српском штабу, и то само неколико сати после српске побуне. Већ тога дана почеле су борбе на Врацама. У том тренутку, у Сарајеву су, још увек, били председник Караџић, Крајишник и Биљана Плавшић. А на Пала-

ма, у штабу, налазио се министар унутрашњих послова и нас неколицина. И тако, могу да кажем да сам од првог дана учествовао у активном решавању онога што се зове српска ствар. Само пар дана, од тог 5. априла, од Радована Караџића сам добио задужење да формирам Српску новинску агенцију и телевизију. Кроз пар дана ми се прикључио Тодор Дукин, који је део својих обавеза здушно преузео. Врло брзо сам формирао Комесаријат за избеглице и хуманитарну помоћ. Крајем априла и почетком маја, запазио сам неке ствари које ми се нису допале. Било је манипулација са камионима хитне помоћи и слично. Са друге стране, Пале су биле само неколико километара од фронта, тако да сам дао оставку у Влади Републике Српске и отишао сам у Нишићку бригаду”.

Сећајући се тих ратних дана и свих непријатних ситуација са којима се сусретао српски народ, др Поплашен није скидао забринуту израз са лица. На инсистирање Николе Кољевића, др Поплашен се вратио у Председништво Републике Српске. Тада је преузео улогу повереника у Општини Вогошће. Већ у јуну, те, 1992. године, формирао сам Српску радикалну странку за Републику Српску. Вођство странке, др Поплашен је преузео када је био у Нишићима. А договор око формирања Српске радикалне странке, др Поплашен је већ имао од раније са др Војиславом Шешељем (јануара 1992. године). Причајући о том периоду, др Поплашен се сећао како је Српски четнички покрет углавном формиран око Сарајева, а после, растом странке у Србији, расла је и популарност српских радикала у Републици Српској. Када је др Никола Поплашен дошао на чело странке у Републици Српској, Српска радикална странка је имала свега неколико одбора, тако да је др Поплашен свакодневно радио на оснивању нових одбора. Наравно, др Поплашен је о томе информисао читаво руководство Српске демократске

странке. Извесно је да то нису примили благонаклоно, али као што је тада говорио др Поплашен, време је показало да је то било неопходно потребно.

„Инсистирао сам од самог почетка на стварању вишестраначког миљеа, јер, само на тај начин су могле да конкуришу различите идеје и опције везане за конкретне потребе и питања српског народа. Подразумева се да ми, српски радикали, ни онда, као ни данас, нисмо доводили у питање стратешке интересе српског народа, као што нисмо оспоравали ни легитимитет Српској демократској странци, која је тада добила преко 90% српских гласова на изборима. Кроз године које су долазиле, Српска радикална странка се развила као једна од најзначајнијих опозиционих странака у Републици Српској”.

Стварност српских радикала

Сећајући се како се определио за Српску радикалну странку, др Поплашен наглашава како је др Шешељ одувек знао да дефинише укупну српску позицију. Они елементи којима је Српска радикална странка оцењивала позиције Срба западно од Дунава и Дрине, и којима је пртала њихову перспективу, превагнула је код др Поплашена.

„Када сам схватио темељност решења српског проблема, отишао сам код Воје да о томе попричам и са њим. После отвореног и искреног разговора, у мени није постојала ни једна дилема. Једино Српска радикална странка може да реши, наравно програмом и осталим залагањима, све проблеме у којима су већ вековима затечени сви Срби.

Српски народ, гледано у целини, у својој традицији и историји, нема никаквих нацистичких и фашистичких елемената. Српски народ, па чак и војска, немају изливне нетолеранције и агресије, као што је случај са другим народима и војскама.

Спој искуства и младости: др Никола Поплашен и Огњен Тадић

Сећам се једне ситуације после борбе. Крви нема до колена. На Грабежи, изнад Би-хаћа, ми заробљавамо муслимана који је до пре двадесет минута жестоко учествовао у муслиманским борбеним редовима. Дакле, заробљавамо га. Тек је у нашем рову, на рукама нема још ни лисице, а један наш, српски борац, примећује да је муслиман бос, а температура је минус двадесет степени. Чини ми се да је било ко други био на месту српског борца, не би ни приметио да је заробљеник бос. А српски борац је извадио некакве чарапе из торбе, пронашао неке ципеле и дао заробљенику да их обује. То је хуманост и људскост која се често губи и нестаје у ратном вихору. Дакле, српски борци кад заробљавају не ваде ножеве и не кољу, не иживљавају се над заробљеником, већ реагују људски. Српски борци се не одликују сировом ароганцијом и потребом за иживљавањем, како је то чест случај код осталих војника. Оно што је важно за национализам код Срба западно од Дрине је, у ствари, испољавање снажног националног осећаја. И тај снажни национал-

ни осећај се добрим делом испољава кроз ритуалне форме, али ту нема никаквог фанатизма као ни свакодневног падања на колена пред Богом. То је само део српске традиције и културе, и далеко је од сваке форме фанатизма.

Међутим, када су друге нације показале нетолеранцију према том културалном обичају, и када су испољили агресивност, онда је српски народ реаговао бранећи свој национални идентитет, своју културу, традицију и све што је битно и важно у историји српског народа. Српска националност, ма колико била јако испољена, а то добро знају остали који су живели са нама под овим небом изнад бивше Босне и Херцеговине, никада није ишла путем игнорисања и поништавања других нација. Ми смо само тражили статус за себе, онакав какав су већ обезбедили припадници других нација. Ту је настао проблем, јер друге нације не дозвољавају Србима оно што су избориле за себе. Данас се налазимо у таквој ситуацији: не тражимо за Србе ништа више него што је обезбеђено другим народима”.

Шта је опште људско добро?

Сагледавајући општу ситуацију у свету, др Поплашен је направио осврт на појаву различитих светских савеза, хуманистичких и грађанских покрета који причају о отворености света, при чему се ставља акценат да је све што се дотиче националног, враћање у средњи век. Заговарају некаква повезивања са светом, а све то на бази апсурдних хуманистичких принципа. Чини се да је главни циљ оваквих покрета и савеза да омаловаже националне вредности. О томе каже следеће:

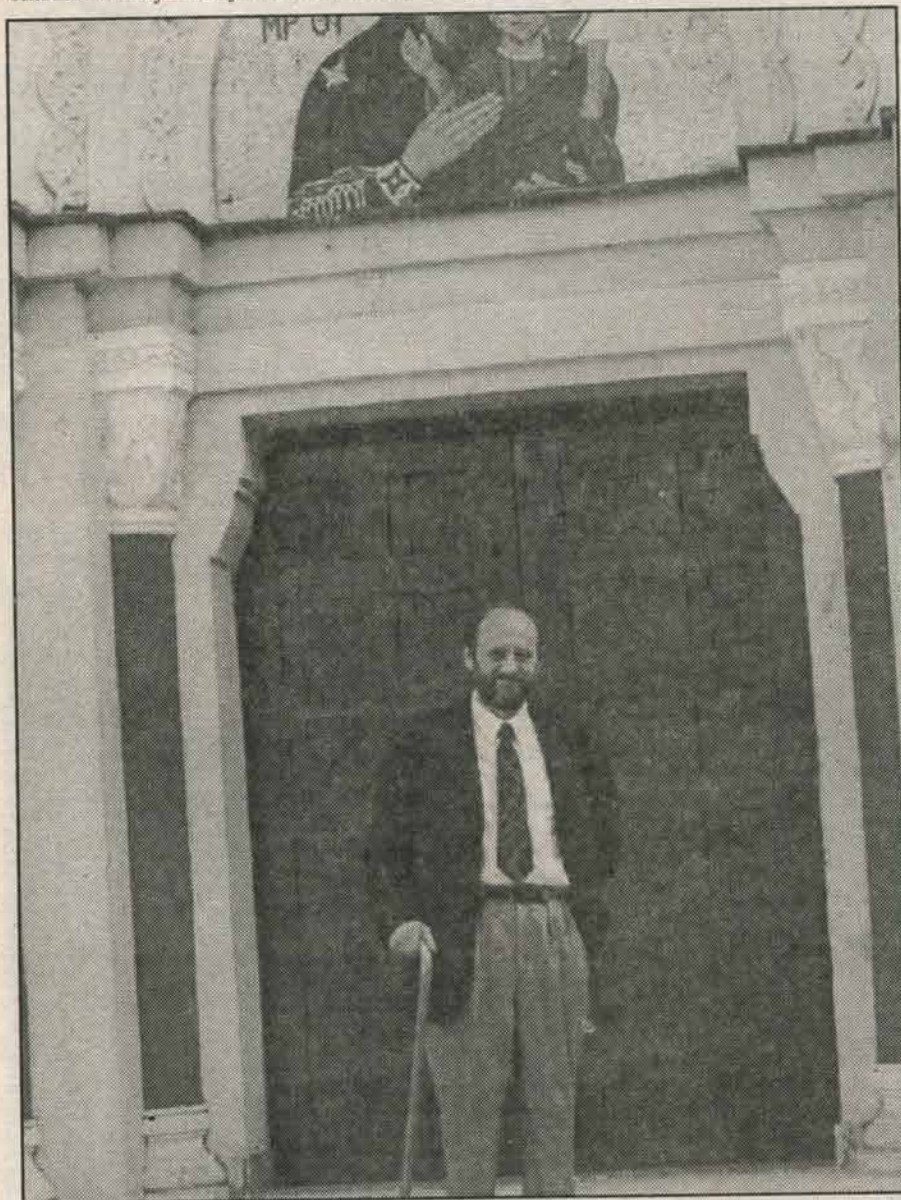
„Све то изгледа сулудо, ненормално и неутемељено, као да један Србин, који живи у Влашићу, треба да говори јапански. Те опште хуманистичке идеје морају да буду ослоњене на нешто живо, нешто материјално. Не може неко да гаји универзалну вредност, јапанског језика, а да, при том, живи на Влашићу и чува овце. Јер, он зна само свој Влашић, зна своје овце. Извесно је да он мора да има људски и хуман однос према жени, према деци и према суседима. Према томе, ту се ради о конкретном ослонцу на нацију и националне вредности. Припадност нацији се не може бирати, она нам је судбински дата. И, то је чињеница као што је чињеница да је земља доле, а небо горе. Само у оквиру нечег материјалног, тврдог и чврстог, могућа је организација хуманистичких принципа и општељудских вредности. Е, оне су толико присутне у српском народу, да свако супротно доказивање представља чист промашај.

Дакле, хтео сам да кажем, критика српског национализма, са становишта некаквих грађанских вредности и општехуманистичких принципа, представља сумњив посао, са још сумњивијим резултатима”.

Српска радикална странка као најјача опозициона странка у Републици Српској

Од оснивања Српске радикалне странке у Републици Српској, српски радикали свакодневно износе примедбе владајућој странци (Српска демократска странка). Једна од првих примедби српских радикала СДС-у, била је да је вођство Српске демократске странке исувише везано за власти у Србији, односно за Милошевића и његову политику. Српски радикали су указивали да успостављена веза није братска, већ је подложничка. Такође, сматрали су да је председник Србије правио велике пропусте који су српски народ довели до пропасти.

„Тражили смо”, каже Поплашен, „прееманипацију, не зато што нашу будућност не видимо са Србијом, већ зато што смо сматрали да се руководство Србије према Србима из Републике Српске не понаша коректно. Затим, сматрали смо да не треба одустајати од уједињења са Републиком Српском Крајином. Били смо уверени, а то смо и данас, да смо се 1992. године ујединили са Републиком Српском Крајином, пре свега у војном, полицијском и државном смислу, била би створе-

Штап, успомена на тешку саобраћајну несрећу. Ни проблеми са здрављем не могу га успорити на његовом политичком путу

на једна нова реалност. Такву реалност би свет морао да уважи, мада би нас громогласно критиковали. И, да је то учињено на време, можда не бисмо имали Западну Славонију, али сигурно је да би Книн, Бенковац и Барања данас били наши.

Трећа примедба коју смо имали, односила се на државно уређење Републике Српске. Наиме, ми, српски радикали, сматрали смо да се знатно више мора радити на државном уређењу. Још тада смо инсистирали на хапшењу бројних криминалаца који су се изродили у Републици Српској. Такође смо упозоравали да код бораца долази до деморализације. Због таквих примедби доживели смо бројне критике, па и шиканирање од представника власти. Међутим, протекле године показале су да су наши принципи и доследност имали реалну вредност. Током ових година, од самог оснивања Српске радикалне странке, остали смо постојани што се тиче главних националних интереса. Са друге стране, народ је приметио ту нашу доследност и принципијелност, као и исправно вредновање националног питања. Што је најважније, народ је увидео да српски радикали никада нису прелазили у опозицију којој је стало до пуког освајања власти. Знају људи, знају борци да ми никада наше јединице нисмо одвајали од јединица Војске Републике Српске. Да не би долазило до раслојавања и сукоба међу народом, никада нисмо нападали Српску демократску странку око главних циљева и интереса везаних за српски народ. Наша популарност у народу свакодневно расте. На првим парламентарним изборима постали смо друга странка по вољи бирачког тела, слично се догодило и са првим локалним изборима. На другим или трећим парламентарним и локалним изборима ћемо, вероватно, бити прва странка по вољи бирача. Српска радикална странка, не само у Републици Српској, већ и у Србији, свакодневно има све више чланова и симпатизера. Ми смо странка чија се доследност поштује, јер се залажемо за домаћинску земљу, за чојство и поштење. Ми верујемо у српски народ и његово исправно доношење процена, а са друге стране, и тај народ верује нама”.

Сличности и различитости

Правећи дигресију у причи о доследности српских радикала и проблемима са којима су се челни људи, али и симпатизери ове странке често сусретали, др Поплашен је неосетно почео причу о недоследности појединих људи из Српске демократске странке. Међутим, без именована и тешких прљавих оптужби. Јер, српским радикалима није својствено да оговарају своје политичке конкуренте, већ да им отворено и јавно указују на направљене грешке. Овакав разговор нас је довео и до приче о председници Републике Српске, Биљани Плавшић. Досадашња сазнања говоре да се још никада и нигде у свету није догодило да председник једне државе буде изабран из једне странке, па да се у току тог мандата пред-

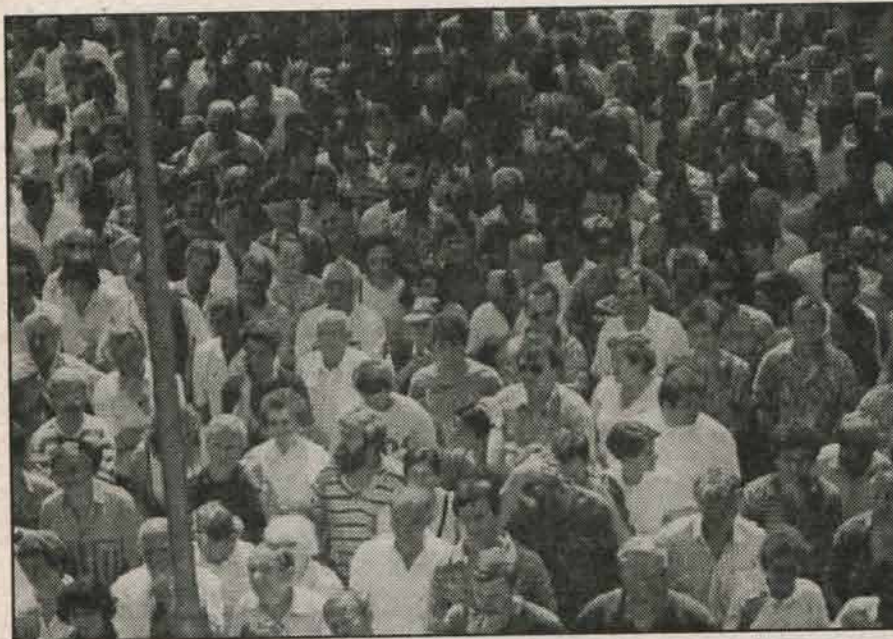
седник предомисли и оснује нову странку. Ето, Срби увек у нечему морају да буду први, јер је то урадила Биљана Плавшић. Можда то и не би био грех да такво неозбиљно понашање председнице Плавшић не доводи до разарања државе, на чијем се челу налази управо она?! Мало је чудно што је госпођа Плавшић одлучила да се баш сада обрачунава са криминалом. Па, човек ако у кући има мишева, не запали кућу да би мишеви побегли, већ пронађе неки нормалнији начин да их се отараси. О читавом сплету непријатних дешавања, који се највише одражава по леђима српског народа, Српска радикална странка има свој став и врло га јасно и често јавно износи. Др Поплашен о овим мучним и непријатним дешавањима прича следеће:

„Политика госпође Плавшић ослања се на јаке америчке снаге, те стога њена власт представља послушничку и марионетску власт. На пример, резиденцију Биљане Плавшић у Бања Луци чувају амерички тенкови. Милан Неђић је био резидент нацистичке окупације у Србији, али њега нису чували немачки тенкови, већ је имао своју личну стражу. Значи, у

Бања Луци се, и уопште у Републици Српској, ради о много већем степену понижења. Тако се догодило да СФОР-ови тенкови освоје ЦСБ (Центар службе безбедности), онда се појави госпођа Плавшић, као ослободилац, па иза њихових тенкова именује неке нове људе за значајне функције. Мучно је све то. Са друге стране, у папирима СФОР-ових војника пише да су они представници мировних снага, а овде се понашају као окупатори. Они то заиста и јесу, и тако се понашају. Они имају права да узимају од наших полицајаца све спискове, постављају неке своје људе на значајне функције, постављају уреднике програма, уређују програме радио и телевизијских станица, и слично. Немци су у периоду од 1941. до 1945. године упадали у куће људима и одузимали им радио апарате, како људи не би могли да слушају вести. Данас је технологија радио уређаја савременија, па Американци не могу да отимају транзисторе, телевизоре и радио апарате, али зато отимају предајнике, и тако је њихов модел окупације врло сличан немачком моделу, али је мало савременији, јер сада је 1997. година”.

Митинг Српске радикалне странке у Бањалуци

Народ је схватио да су српски радикали искрени у својој борби за спас српства

Куда воде обрачуни Биљане Плавшић?

У одбрани предајника учествовао је радикализован народ и то није ништа ново и необично, јер је Србима досадило да им стално неко други одређује како треба да се понашају. Све у свему, Република Српска је млада и још увек недовољно утемељена држава да би се председница играла овако опасних игара. Оно што је најгоре, јесте то да се садашња власт поделила на два дела. Један део власти је код председнице Републике Српске, а други део је код осталих државних органа на Палама. Форсирајући слику о криминалу, Биљана Плавшић је у првом тренутку имала подршку једног дела народа, док је други, онај стабилни део народа, остао уз Крајишника и власт са Пала. Извесно је да је народна лојалност у Републици Српској подељена, а то је лош предзнак. Подела лојалности изазива и фактичку поделу Републике Српске на два дела. И тако, у једном делу владају Вестендорф и Клајн преко Биљане Плавшић, а на другој страни Републике Српске влада руководство са Пала. Наравно да овакву ситуацију не одобрава нико нормалан. Српска радикална странка свакодневно апелује на народ, али...

„Ми смо још 1992. и 1993. године ударили по криминалу”, каже Никола. У септембру 1993. године сам био ухапшен, тада је потпредседник Републике Српске била Биљана Плавшић. Све што је везано за криминал, дешавало се од када је она била потпредседник Републике Српске. Данас Биљана Плавшић оспорава ову владу, а на сазиву Скупштине, када се предлагала влада. Српски радикали су гласали против ове владе. На том сазиву Скупштине, Биљана Плавшић је управо предложила овакву владу. Тада сам, у име посланичког клуба Српске радикалне странке, рекао да оваква власт обезбеђује континуитет криминала. Народ зна да се српски радикали боре против

криминала методама које сматрамо демократским и легалним. Борба против криминала подразумева доказе, хаштења, суд и затвор. Само на овакав начин се долази до правног уређења државе. Поступци за које се определила госпођа Плавшић, говоре да је то потпуно нелегалан начин. Значи, споран је начин на који се она бори против криминала. Не можете се борити против криминала ако разорите државу. Наша оријентација у борби против криминала није спорна, али ми желимо да то буде на легалан и правни начин. Људи који имају разума и који су патриоте, морају да се концентришу на поступке који чувају Републику Српску, а не да је разарају. Начин на који се председница Плавшић обрачунава са криминалом, Републику Српску води у потпуну пропаст. Вођење једне такве политике може да буде погубно и катастрофално. Притом, ја не оспоравам мотиве госпође Плавшић све док се не докаже другачије, али ми смета начин на који она то ради”!

Кад наркогани представљају цивилизацију, али на свој начин

Др Поплашен није могао да обиђе одржавање Сабора Српске демократске странке у Бања Луци, два дана пре локалних избора. Оно што, по Николеним речима, смета српским радикалима, јесте и чињеница да су велики западни моћници, преко Биљане Плавшић, забранили тај скуп.

„Грозно је било гледати групу плаћених наркомана који су изашли на улице Бања Луке са мегафонима и ружним повицима протеривали државно руководство Републике Српске. Чак су, у борби за правну државу, ти исти плаћеници прозивали и истеривали неке рођене Бањалучане. Они нису тражили да се прозванима суди за нешто што су учинили, већ су захтевали њихово протеривање, како

они кажу „у шумњаке на Пале”. Јер су, наводно, ти исти наркомани високоцивилизовани и грађански оријентисани Бањалучани и не желе у свом окружењу неке полудивље људе. Имали смо прилике све то да гледамо преко телевизијских екрана, и то читав дан. Замислите колико је онда таква телевизија, која ради под патронатом Српског народног савеза, демократски оријентисана?! Читаво то дешавање ме подсетило на директан пренос бомбардовања Ирака. Наравно, то је преносио CNN. Али, никада нису приказали стотине мртвих Ирачана, и свет о томе никада није обавештен. Ето, неки релативно сличан сценарио, био је и на том скупу у Бања Луци. Читаву операцију јављања преко мегафона, тих војних цивилизованих Бањалучана, водио је Клајн. А Клајн је седео у кабинету председнице Плавшић. Да ли је то слобода коју нам нуди Биљана Плавшић? Ако јесте, онда не знам који ће је нормалан и здрав Србин прихватити. Нажалост, ово је врло проблематична ситуација у којој се тренутно налази Република Српска.

Са друге стране, окружење Биљане Плавшић чини неколико ситних и минорних странака. Углавном их воде врло проблематични људи. Њихови утицаји су ограничени, а они само чекају прилику за реализацију својих ситних шверцеских идеја. Надају се да ће преко Биљане Плавшић моћи да реализују неке шверцеске политичке пројекте.

Српски народни савез, то јест госпођа Плавшић, у политичком маркетингу има само једну реченицу: „шлепери, мафија и Пале”. Осим тога, нема ништа друго. У једној емисији, нисам могао да одолим искушењу па сам је питао: „Имасте ли ви Програм?” А она ми каже: „Немамо, има Српска демократска странка”. Наравно да сам морао да приметим како онда то и нису две странке. Плавшић је одговорила: „Ми се разликујемо у пракси”. А, по мом мишљењу, различите странке не чине људи који се разликују у пракси, него људи који имају различите политичке пројекте. Дакле, они признају да су потпуно инструментализовани и да немају историјског разлога за оснивање, али постоје зато што је то хтео неко други. Наравно, све то ствара проблеме оним ситним странкама које се мотају око Биљане Плавшић и себе називају демократском опцијом. А то је, у ствари, кофија коалиције „Заједно”. Коалиција „Заједно” се формирала на бази једне идеје: рушење режима Слободана Милошевића, па су зато и изашли на улице. Тако је и са овом групом странака у Републици Српској, понесених идејом да сруше режим са Пала. И чим је дошло до тврдог елемента, значи тај режим није пао за неколико дана, а ни недеља, дошло је до сукоба унутар те демократске опције. На тај начин, још једном се показала незрелост и ситни интереси тих људи.

На протеклим локалним изборима освојили су власт у неколико општина. Ево, пролазе недеље и недеље, а они нису у стању да се договоре око поделе власти”.

Преломна година

Животни услови Срба у Републици Српској су сваког дана све тежи. Српска неизвесност расте, али Србе почиње да слама и премор. Рат је дуго трајао. Привреда се још није покренула. Многи су почели да гладују. Српска неслога је на путу да још једном узме свој данак. Народ је постао апатичан и деморалисан, сви су изгледи да је стварање такве атмосфере у Републици Српској део нечијег плана. Српски радикали се, са своје стране, на различите начине довијају, како би још једном охрабрили српски народ и у њему пробудили успавану енергију и победили апатију. Врло често српски радикали одржавају трибине, иду на радио емисије, наравно, уколико су им доступне, а преко штампаних материјала се труде да учине све што могу. О томе др Поплашен каже:

„Нажалост, велики медији нам нису доступни, па је донекатле наше едукације смањен, или није онолико колико бисмо ми желели да буде. Сасвим је извесно да је ово преломна година за српски народ. Пред нама је дефинисање ситуације у Републици Српској.

Парламентарни избори у Републици Српској су близу, а Срби се надају да ће воља народа победити. Очекују да ће се агонија, у којој се налазе, ако не прекинути, онда макар смањити. Српски радикали су на свим претходним изборима у Републици Српској били друга странка по снази бирачког тела. Надају се још бољим резултатима.

„Српски радикали су сазнали да је

ОЕБС својим прописима већ припремио фалсификате. На то смо, као странка, већ реаговали писменим путем. Упутили смо писмо господину Фровику. Садржај писма инсистира на демократизацији избора. У Републици Српској има преко 100.000 људи који су апатриди, то су Срби из Хрватске, који нису држављани ни Хрватске, ни Републике Српске, али ни Србије. Они, на супрот свим државним конвенцијама, немају никакво право гласа, иако живе овде још од 1991. или 1992. године. У Србији има око 300.000 Срба из читаве бивше Босне и Херцеговине, и они такође немају права на гласање. То је 400.000 гласова, односно, преко 30% гласачког тела. Насупрот томе, право на гласање имају чак и они муслимани који су се трајно иселили у Аустралију, Канаду или неку европску земљу. Значи, муслимански гласови се прикуљају и умножавају и броје у Федерацији за Републику Српску. На локалним изборима, ОЕБС је потписао споразум са нама да ће се гласови из Беча предати и бројати у Сокоцу, на подручју Републике Српске. Камион је дошао, али је продужио у Рајловац, на територију Федерације. Контролори Српске радикалне странке су ме те ноћи обавестили да из Беча има гласачких листића које је компјутер умножио. Имам дојам, а волео бих да се варам, да господин Фровик и екипа, унапред напишу резултате избора и онда они који броје гласове добију наредбу да „изброје“ онолико гласова колико им је унапред написано. То је једна од ситуација која ме депримира. Када би гласање и начин бројања макар минимално били демократски, Срп-

ска радикална странка би сигурно била прва или друга. Дакле, одлучујућа политичка снага. Нама је довољно да поновимо резултате локалних избора. Што се тиче дела око Бања Луке, сигуран сам да ће се резултати Српске радикалне странке и у том делу поправити, јер је тамо народ дошао до свести. Данас се тамо јасно види промашена улога Српског народног савеза и марионетска улога те оријентације, као и ситношверцери покушаји такозваних демократских странака из опозиције. Народ све више увиђа истинску позицију Српске радикалне странке. Реално, ми смо политичка странка која најбоље стоји у Републици Српској. Такође би било добро да се и председнички избори у Републици Српској што пре респиту. Ако је председница Плавшић како сигурна у подршку народа, како прича, онда не знам, зашто не распише председничке изборе? Изгледа да њени инструктори не процењују као она, па јој не дозвољавају расписивање избора. Њима треба времена, како би продужили климу сатанизације српског народа. А то је грозно, српски народ, гледајући у целини, налази се у великој агонији. Српски народ мора да се освести и схвати да нам је неопходна слога, како бисмо трајно решили српско питање“!

Завршавајући наше дружење и разговор, др Поплашен је рекао: „Надам се да ћемо наш следећи разговор водити у неким бољим приликама за Србе. Да ће тада тежње српских радикала бити остварене и да ће на лицима свих Срба бити осмех и задовољства“!

Јасминка Олујић

Српски радикали на Дрини: за њих то није граница, само прелепа српска река

ИЗБОРИ '98

ПОЛИТИЧКА ПЛАТФОРМА ДР НИКОЛЕ ПОПЛАШЕНА КАНДИДАТА ЗА ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Република Српска је, поред мира, најдрагоценији резултат Дејтонског мировног споразума. Дејтонски споразум ће зато бити примењен и поштован у потпуности, без нелегалних, једностраних и унитаристичких ре-визија, које би измениле положај Републике Српске и њеног народа

I. Опште поставке

Република Српска као један од два равноправна ентитета од којих се састоји Босна и Херцеговина, јесте највеће достигнуће политичке борбе српског народа за равноправност и национална права, као саставни део општих људских и грађанских, демократских права.

Праведан мир је могућ само зато што је праведан. Дејтонском реорганизацијом Босне и Херцеговине у два ентитета, створени су услови да се дефинитивно, за сва времена смање тензије и антагонизми између три етничке и верске заједнице, да се њихови спорови никада више не решавају оружјем и да се уместо ратова развије политички живот, као средство за усклађивање легитимних права ове три заједнице и два ентитета, политички живот какав постоји у свим европским сложеним државним заједницама. Коалиција ће се свим легалним средствима борити за унапређење политичког живота и очување праведног мира без кога нема слободе, достојанства и права човека и народа.

Демократска власт, заснована на слободно израженој и ничим ометаној вољи народа је циљ Коалиције. Таква власт треба да служи народу на његовом путу убрзаног економског опоравка и преласка на нову, демократску организацију заједнице у слободно друштво, друштво политички слободног и економски независног човека и његове породице. Слободно друштво, тржишна привреда, приватизација државне имовине, смањење пореза и слободно привређивање, подршка ситном и средњем приватном бизнису, што уз бесплатну поделу државног капитала треба да убрза развој средње класе, која би захватила што шири слој народа (народни капитализам). Широко развијена средња класа

Др Никола Поплашен је заједнички кандидат Српске радикалне странке и Српске демократске странке

економски и политички слободних људи гарантује стабилност заједнице, којој доприноси и развијена социјална политика, усмерена на оне који истински не могу сами да се упусте у слободну утакмицу и унапређују своје прилике радом, као и на оне које је рат довео у подређене прилике, из којих не могу изаћи без помоћи целе заједнице. Економске и социјалне законе треба преузети од слободних и развијених земаља Европе, тј. прилагодити их јединственим законима Европске Уније. Коалиција у идеолошком погледу спада у демократски центар, и обухвата опредељења изван свих левих или десних екстрема.

Политичка платформа Коалиције се заснива на заговарању вишестраначког парламентарног система, народном суверенитету и једнодомом парламенту Републике. Држава мора да буде организована као сервис грађана, унитарна и републиканског типа. Мора да постоји одговорност свих носилаца власти, поштовање уставности и законитости, сузбијање самовоље државне бирократије, борба против корупције и адекватан правосудни систем. Локална самоуправа мора да буде слободна у оквиру својих овлашћења. Подржавамо организовање синдиката, странака и удружења грађана. Полиција и војска морају да буду професионални и неполитични.

II. Решавање питања повратка избеглица и расељених лица

Дејтонски мировни споразум је регулисао права избеглих и расељених лица у складу са међународним стандардима људских права. То укључује право на приватну својину и право на слободан избор места живљења.

Коалиција сматра да питање повратка избеглих и расељених никако не сме да се преполитизује. Тачније, то је људско право и хуманитарно питање и никако се не сме претворити у политичко или геостратешко питање, као што понекад изгледа, када се инсистира само на повратку избеглица на територијално осетљива места, или када се повратак форсира неорганизовано, абруптно, експресно, без правила и реципроцитета. То је злоупотреба права људи на повратак и имовину. Због тога је неопходно створити политичке, економске и друштвене услове који придонесе добровољном повратку и хармоничној реинтеграцији избеглих и расељених лица, без преференција било које посебне групе. Присилна репатријација или спречавање добровољне репатријације једнако су опасни за позитиван исход.

Повратак избеглих и расељених лица мора да се решава као један проблем, а да се при томе не створи ниједан нови, а поготово не више нових проблема.

Зато се у реализацији овога важног хуманитарног посла мора придржавати неколико незаобилазних принципа, а на прво место треба ставити добровољност, односно слободу избора на повратак, или

на остатак у месту садашњег живљења. Дејтонски споразум сасвим равноправно третира и право на правичну накнаду имовине онима који се слободно одлуче да остану у садашњем месту боравка. Нису успостављени делотворни механизми за остваривање овога права, као ни механизми за поштenu размену или продају имовине, што је такође загарантовано и неотуђиво право људи, а реализација тога права би могла да реши много проблема, смањи тензије и притисак на повратак, на станове, радна места и друге услове за нормалан живот, без којих повратак избеглица нити је могућ, нити има смисла, јер ствара нове проблеме. Када би се обавили ови послови многи избегли би решили своје проблеме, а постојало би јасније колико људи заиста жели да се користи својим правом на повратак.

За оне који остану опредељени за повратак, том повратку се мора приступити плански, да би се избегла стихијност и злоупотреба. Повратак се мора одвијати постепено, да би се избегле међуетничке напетости и сукоби. Повратак мора бити двосмеран и реципрочан.

Пре било каквог планирања и извршења повратка, морају се створити услови за повратак. Потребно је за повратнике, као и за оне који се користе правом да остану изградити станове, инфраструктуру и радна места. То значи да треба прибавити средства за поправку порушених и изградњу нових кућа и станова, те значајна средства за покретање привреде. Такође, то значи да треба обезбедити јавност процеса репатријације, утицај избегличких удружења на избор тимова који планирају и спроводе репатријацију, поделу земљишта за индивидуалну и колективну стамбену изградњу као и неповратну помоћ за обнову уништене имовине, забранити било коју дискриминацију избеглог становништва и грађана који се у процесу репатријације враћају у Републику Српску, ефикасну сарадњу са међународним организацијама које се баве проблемом репатријације, те избегавање експеримената са појединим подручјима, јер се тиме стварају кризе, јер у психолошком погледу долази до пораза симбола повратка, што је изузетно тешко ако се у виду имају све бројне потешкоће спровођења репатријације.

III. Права мањина

Дејтонски споразум је супсумирао Вашингтонски споразум о формирању Федерације Босне и Херцеговине, затим Договорене основне принципе, потписане у Женеви 8. септембра 1995. године и наставак договорених основних принципа, потписаних 26. септембра 1995. године у Њујорку.

Осим тога, Споразум је правима мањина посветио посебно поглавље, засновано на постојећим међународним документима и стандардима који регулишу права мањина.

У складу са тим Коалиција уживање права и слобода омогућиће без дискри-

минације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, национално или социјално порекло, припадњање некој националној мањини, имовно стање, права стечена рођењем, чиме би била обезбеђена потпуна равноправност свих грађана.

Коалиција је опредељена да примени сва права мањина, која предвиђа Дејтонски споразум и други међународни документи.

Поштујући Устав, законе и обичаје Републике Српске, сви њени грађани, без обзира на етничку припадност или порекло, остварују право једнакости пред тим Уставом и законима. Државни органи неће примењивати било који облик дискриминације и онемогућиће сваког ко би дискриминисао грађане на било којој основи.

Странка се залаже за неометану реализацију права припадника мањина на сваку врсту запослења, посебно у јавним службама, и то водећи рачуна о томе да заступљеност у јавним службама одговара пропорционалној заступљености мањине у општој популацији.

Поред индивидуалних грађанских права, припадници мањина имају и своја колективна права. Постоји посебна осетљивост на културне традиције, које су код неких заједница старе и по неколико стотина година. Очување тих традиција треба омогућити, јер оне представљају основу очувања културног идентитета. Треба омогућити сва права на посебне културне манифестације, едиције, листове и издавачке куће. Културне манифестације не треба са једне, мањинске стране организовати као провокације, а са друге, већинске стране, доживљавати као провокације. Тамо где постоји потреба, може се организовати и додатна школска настава из језика и предмета националне културе и цивилизације. Коалиција се залаже за примену свих права предвиђених Дејтоном.

Коалиција ће учинити све да права националних мањина буду загарантована највишим правним актима као и да прокламовано право на посебност добије и реалну заштиту. У том смислу инспирацију ће тражити у постојећим и Дејтонским споразумом усвојеним међународним конвенцијама, уговорима, повељама и пактовима о људским и грађанским правима и слободама.

IV. Привреда, обнова и развој

Полазну претпоставку развоја друштва у платформи Коалиције представља концепт либералне тржишне привреде. Друштвена својина, као монопол једне бирократске партије и тоталитаристичког начина управљања, остала је најјача полула политичке манипулације и доминације над предузећем и појединцем. Либерална тржишна привреда, заснована на механизму политичко-економске приватизације и економског предузетништва, треба да буде стратешки правац обликовања новог при-

вредног система. Њен основни принцип је слобода предузетништва из кога произилази слобода избора места, врсте и обима производње. Држава тиме губи привредну функцију и постаје заштитник приватне својине и слободне утакмице на тржишту. Интервенционизам државе своди се на дефинисање општег нивоа цена преко пореског механизма, система царинске заштите и стварање услова за улагања у приоритетним областима. Либерална тржишна привреда, са приватном својином као основним полазиштем треба да оствари следеће циљеве: повећање економске ефикасности, ревитализацију тржишног механизма, смањење улоге и расхода непрофитабилне и неефикасне државе, одређивање титулара својине, повећање индивидуалне слободе и демократије.

Коалиција се залаже за: поштовање приватног власништва, денационализацију, брзу и консеквентну приватизацију уз коректну процену вредности имовине која се приватизује, радикално сужавање државне хиперрегулације, смањење свих врста пореза и доприноса на европски ниво, ослобађање приватног предузетништва у пуну запосленост, лојалну конкуренцију, забрану монопола и финансијску дисциплину и стварање услова за сигурност страних улагања са правом трансфера профита, правом поседовања и управљања.

V. Друштвене делатности и образовање

Наука и технологија су у социјализму биле тетирани, па и финансиране, искључиво као друштвене делатности, што није било подстицајно. Друштво и даље треба да води бригу о фундаменталним научним истраживањима, али у томе наша наука треба да се повеже са великим светским истраживачким и научним центрима и да постане део светске науке. Међутим, највећи део науке и технологије треба да се примени, па тако треба да се и веже са индустријом на интересној основи.

Здравство треба да доживи потпуну трансформацију у складу са препорукама Светске здравствене организације. Нерационалне социјалистичке здравствене установе, са мноштвом болесничких кревета, нерационалним домовима здравља и потцењеним лекаром опште праксе треба да буду замењени рационалнијим системом породичног лекара, смањењем болничких капацитета и охрабривањем приватне праксе и приватног система здравственог осигурања. Уобичајено здравствено осигурање ће и даље покривати основну здравствену заштиту, нарочито за социјално угрожене слојеве становништва. Реформу здравства треба провести у потпуности сагласно са стандардима Светске здравствене организације.

Култура треба да и даље ужива подршку целог друштва, али и приватне привреде, која би путем редукције пореске

основице подржавала масовну културу. Део културе треба да буде роба и да се понаша у складу са тржиштем.

Спорт: масовни треба да се негује од најмлађих дана, увођењем спортских дисциплина у школску наставу, као и оснивањем спортских друштава у школама. Високо професионални спорт треба да се понаша тржишно, а поједине гране треба и даље да имају подршку друштва и приватне тржишне економије, кроз редукцију пореза и друге облике подршке.

Информисање треба да буде слободно, професионално и одговорно. Држава не може да има монопол ни на информисање, и неопходно је успоставити независне мреже електронских медија, као и неограничен број листова и новина.

Образовање треба да доживи комплетну реформу. Из образовања треба избацити све идеолошке компоненте, заостале из социјалистичког периода. Нови систем образовања треба да се састоји од традиционалних вредности и рационалних иновација, које треба да наше ученике припреме за технолошку револуцију, револуцију у информатици, новим технологијама, те да их припреме да могу одмах да се укључе у једну нву, ви-

талну и конкуритивну привреду.

Даровити учесници треба да буду спонзорисани и стипендирани од стране државе и привреде. Мање даровити учесници треба да се одреде за занимања која ће их брзо довести до економске самосталности, породичног бизниса и профитабилних занимања, уместо што, као сада, губе време на високим школама и универзитетима, јер је у социјализму то било бесплатно и представљало је моду и друштвени престиж.

Треба омогућити развој приватних школских установа са високим стандардима, као и могућност самосталног плаћања школарине на вишим степенима школовања.

Школске програме и стандарде, нарочито у техничким и природним дисциплинама, треба усагласити са најмодернијим школским системом у Европи и свету, учинити их компатибилним, и тако омогућити дошколовање наших студената на страним универзитетима, као и гостовања страних професора на нашим универзитетима.

Председник Коалиције:
Проф. др Алекса Буха
Потпредседник Коалиције:
Проф. др Никола Поплашен

ПОЛИТИЧКА ПЛАТФОРМА СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Српска радикална странка Републике Српске је политичка странка која у духу традиције српског народа и његове државности наставља политичку борбу за развој демократије и либералног друштва

Полазећи од темељних принципа модерног света, Српска радикална странка Републике Српске бори се за остварење идеје о конституисању модерне државе која свим својим грађанима обезбеђује слободу и уживање права достојних човека, а у погледу спољне политике активно подупиरे политику мирне коегзистенције народа и држава уз поштовање суверенитета државе.

Општи програм Српске радикалне странке Републике Српске је резултат трајних намера и тренутних потреба грађана Републике Српске.

Као национална странка залажемо се за јединство народа и толеранцију према другим народима, за развој националне свести и патриотизма, очување националних традиција и позитиван однос према верским осећајима. Политички програм се заснива на заговарању вишестраначког парламентарног система, народном суверенитету и једнодомном парламенту. Држава мора бити организована као сервис грађана, унитарна и републиканског типа. Мора постојати одговорност свих носилаца власти, поштовање уставности и законитости, сузбијање самовоље државне бирократије, борбе против корупције и адекватан правосудни систем. Локална самоуправа мора бити слободна у оквиру својих овлашћења. Подржавамо организовање синдиката, странака и удружења грађана. Полиција и војска морају бити професионални.

Економски и социјални програм морају бити прихватљиви за грађане и реално остварљиви чиме се пружа заштита свим видовима производње и организовања у производњи као и облицима власништва. Достигнућа савременог света јасно указују на начин на који се може постићи приближавање идеалу социјалне правде.

I. Права мањина

Дискриминација данас представља појам који има специфично значење неједнаког поступања у односу на лица међу којима постоје расне, националне, верске, полне или класно-сталешке разли-

ке. Тако постоји расна, верска или национална дискриминација. Дискриминација може бити правна или чисто друштвена. Данас је правна дискриминација доста ретка, али је зато још увек честа фактичка друштвена дискриминација која се врши не само у оној области која није правно регулисана него и у оној која је регулисана, па често и противно правним прописима. Забрана сваке дискриминације постала је принцип међународног права и основно начело сваког савременог правног поретка. У складу с тим, Српска радикална странка Републике Српске уживање права и слобода омогућиће без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, национално или социјално порекло, припадање некој националној мањини, имовно стање, права стечена рођењем, чиме би била обезбеђена потпуна равноправност свих грађана наше земље.

Српска радикална странка Републике Српске следећи своје програмске темељне принципе и поштујући Устав Републике Српске и Општи оквирни споразум за мир у Босни и Херцеговини, којим је уређен и Устав Босне и Херцеговине, залаже се за поштовање свих људских права и фундаменталних слобода.

Доследно се држећи овог политичког става, Српска радикална странка ће осигурати, омогућити и бранити:

1. Право на живот;
2. Право да било који грађанин не буде подвргнут тортури или нехуманом или понижавајућем третману или казни;
3. Право да не буде подвргнут ропству или понизности или обављању присилног или обавезног рада;
4. Право на слободу и сигурност лица;
5. Право на фер саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком;
6. Право на приватан породични живот, дом и преписку;
7. Слободу мисли савести и вере;
8. Слободу изражавања;
9. Слободу мирног окупљања и удруживања са другим грађанима;
10. Право на женидбу и оснивање породице;
11. Право на имовину;
12. Право на образовање;
13. Право на слободу кретања и пребивалишта;
14. Право на наслеђивање;
15. Право на рад.

Српска радикална странка Републике Српске сматра да питање националних мањина и заштита њихових права и слобода представља један од показатеља стварног поштовања принципа равноправности и једнакости грађана, али и значајан показатељ степена развијености демократских односа у једној држави. Мањине представљају групе становника једне државе које се од бројно преовлађујућих група разликују извесним обележјима као што су верска, етничка, језичка и које та обележја желе да сачувају. Имајући у виду да права мањине, као и колективитета, нису ништа друго него саставни део комплекса људских пра-

ва, Српска радикална странка Републике Српске сматра да и она, као и индивидуална права сваког појединца, морају бити заштићена у складу са највишим демократским стандардима. Сматрамо да је и правно и правично и на крају крајева разумно, да се лицима међусобно повезаним, а која се по неком показатељу разликују од већине становништва, обезбеди право на очување те своје посебности.

Српска радикална странка Републике Српске учиниће све да права националних мањина буду загарантована највишим правним актима као и да прокламована право на посебност добије и реалну заштиту. У том смислу инспирацију ће тражити у постојећим и Дејтонским споразумом усвојеним међународним конвенцијама, уговорима, повељама и пактовима о људским и грађанским правима и слободама.

Заштиту и остварење ових права представници Српске радикалне странке Републике Српске обезбедиће кроз постојећи државно-правни систем било да се ради о законодавној, извршној или судској власти.

Посебан значај Српска радикална странка Републике Српске даје праву да представници мањина, уколико су изабрани, буду заступљени у државним органима и органима локалне самоуправе. Наравно, неопходно је да у овом смислу представници националних мањина постигну са другим странкама и политички компромис неопходан за остваривање политичке сарадње и заједничко учешће у формирању власти и њеном раду.

Прихватање реалности Дејтонског споразума и уважавање његових начела омогућава доследно поштовање свих људских и грађанских права и слобода. Дужност је свих политичких субјеката да у

Српски радикали сматрају да би се проблем избеглица ублажио пребацавањем активности на легитимне представнике народа

том смислу дају што већи допринос како би толеранција као предуслов мира и суживота на просторима Босне и Херцеговине, тј. Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине реално заживела и спречила тињајуће међунационалне конфликте.

II. Повратак избеглица и расељених лица

Уважавајући Анекс 7. Споразума о избеглим и расељеним лицима Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини (Дејтонски споразум) Српска радикална странка Републике Српске изражава следећа начела и принципе за његову реализацију.

Неопходно је створити политичке, економске и друштвене услове који придонесе добровољном повратку и хармоничној реинтеграцији избеглих и расељених лица, без преферирања било које посебне групе.

Свим повратницима у складу са претходним ставом треба дозволити безбедан повратак, без ризика, узнемиравања, застрашивања, прогона или дискриминације због њиховог националног порекла, вероисповести или политичког мишљења. У том смислу посебно је важно да надлежним органи, уз висок степен професионалности, изврше своје обавезе и такође спрече било какав облик злоупотребе процеса репатријације.

Проблеми избеглих и расељених лица су изузетно тешки, комплексни и додатно оптерећени створеном манипулацијом од стране политичких субјеката у Босни и Херцеговини који репатријацију доживљавају као наставак рата у коме треба да надокнаде неостварене циљеве.

Присилна репатријација или спречавање добровољне репатријације једнако су опасни за позитиван исход.

Комплексност проблема избеглог и расељеног становништва огледа се у ње-

говој слојевитости. Појављују се проблеми избеглица које живе ван територије својих матичних ентитета, избеглица које живе у иностранству, избеглица које немају привремени смештај у земљама пријема или другом ентитету, избеглица које живе у тзв. напуштеној имовини земаља пријема, у обезбеђивању материјалне помоћи избеглим и расељеним лицима, избеглица које не желе да се врате у место боравка од 1991. године и избеглица чија је имовина уништена или делимично деватсирана у току рата.

Сваком од ових проблема треба приступати на озбиљан и систематичан начин којим ће се спречити стварање нових напетости или услова који би могли проузвекти конфликтне ситуације.

Због свега поменутог неопходно је:

- У пракси поштовати равноправност свих модалитета 6. и 7. поглавља Дејтонског споразума, добровољан повратак, размену и надокнаду имовине;

- Вође тимова, председнике комисија и сл. треба бирати по предлозима удружења избеглица;

- Треба обезбедити услове за рад службеника за репатријацију (овлашћења, имунитет, материјално-техничка средства и сл.);

- Обезбедити јавност процеса репатријације као и новоформиране Агенције за проблематику избеглих и расељених лица;

- Извршити ревизију решења и осталих аката о коришћењу тзв. напуштене имовине, као и делокацију лица оја и поред на други начин решеног смештаја, зазимају стамбени простор неопходан за смештај избеглица које се налазе у избегличким центрима;

- Извршити поделу земљишта за индивидуалну и колективну стамбену изградњу и обезбедити кредите и неповратну помоћ за обнову уништене имовине;
- Извршити поделу земљишта за пољопривредне радове;

- Обезбедити учешће избегличких

удружења у реализацији Међународног програма хране;

- Забранили дискриминацију избеглог становништва и грађана који се у процесу репатријације враћају у Републику Српску;

- Обезбедити реализацију права на рад свим становницима без обзира на националну и верску припадност;

- Радити у сарадњи са представницима међународних организација, посебно држава које су прихватиле избеглице из Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине;

- Ефикасним системом контроле обезбедити исправност и законитост рада службеника за репатријацију;

- Односити се равноправно према свим народима и према оба ентитета уз пуно уважавање принципа реципроцитета у смислу равномерног повратка којим се чувају егзистенцијална права свих избеглица;

- Избегавати експерименте са појединим подручјима, јер се, што је очито, тиме стварају посебно кризна подручја и активности постају контрапродуктивне у практичном смислу, а у психолошком смислу долази до пораза симбола повратка, што је изузетно штетно имајући у виду психолошку страну процеса репатријације;

- Поштовати човека.

Целокупан процес репатријације или размене и надокнаде имовине мора бити обележен добром вољом свих субјеката и мора уважавати основне факторе. У том смислу највећи значај има фактор добровољности, а потом фактор времена, фактор толеранције и међусобног поверења.

Као и друге активности у вези са имплементацијом Дејтонског споразума, а ова изискује велике трошкове. Мишљења смо да би се пребацавањем активности у надлежност легитимних и легалних представника народа у извршној власти овај проблем з натније ублажио. Постигла би се његова институционализација што производи поверење у добронамерност процеса, а сем тога тиме би се директно из буџетских средстава финансирао процес чиме се смањује потреба за функционисањем бројних међународних и домаћих организација. То наравно не би у потпуности искључило потребу за међународном помоћи, али би средства била усмерена у првом реду за обнову порушених насеља, потом изградњу нових стамбених јединица и накнаду за старе, а тек потом на административне трошкове.

III. Друштвене делатности и образовање

Образовање: Образовна политика Српске радикалне странке Републике Српске заснива се на стварању услова за свима доступно, дакле бесплатно основно школовање. Основа програма је дете, а не образовни садржај. Предшколско васпитање треба да ублажи социјалне разлике међу децом и да их научи да живећи у групи сазнају потребе и искуства других. У

том поступку се до максимума морају развити индивидуалне карактеристике, лична обележја, потребе и интересовања. Основно и средње школовање мора бити бесплатно изузев у приватним школама. Више и високо школовање би се делимично плаћало. Изузетак би били талентовани и надпросечни студенти који би уживали стипендије или ослобађање од плаћања. Неопходна је рационализација мреже школа. У основним школама треба формирати установе за избор занимања и подстицати рад на професионалној оријентацији ученика. Република Српска мора одвојити средства за материјалне трошкове у образовању, плате просветних радника и средстава за инвестиционе пројекте и одржавање постојећих објеката. Мора се повећати ниво образованости наставног кадра и вратити достојанство њиховој професији.

Социјална политика: Данас, на прагу 21. века, налазимо се у ситуацији као на крају 19. века. Храна и одећа постали су идеал због драстичног раслојавања друштва на око 90% сиромашних, и 10% богатих. То је последица погубне политике комунистичког режима и протеклог рата, који је додатно осиромашно грађане било због ратних разарања, избеглиштва или криминала. Треба поћи од основних начела:

- 1) Ставити на централно место интерес појединца уз здраву конкуренцију у општу слободу;
- 2) Установити личну одговорност са адекватним санкцијама;
- 3) Обезбедити државну гаранцију минимума интереса грађана;
- 4) Државу учинити јефтином и ефикасном;
- 5) Системским законима дефинисати социјалну политику.

Заштита незапослених: У институционалном смислу заштита незапослених у Републици Српској обавља се кроз постојећи фонд. Српска радикална странка Републике Српске сматра да примарна заштита незапослених треба да буде низ активности којима се обезбеђује посао. Секундарни облици заштите представљају обезбеђење средстава за здравствену заштиту и социјалне помоћи којом се подмирује део egzистенцијалних потреба. Поред тога, потребно је обезбедити олакшице за јавни превоз, таксе у управи и локалној самоуправи, непрофитабилне делатности којима се обезбеђује очување или унапређење радних способности и сл.

Пензионо осигурање: Обавезност осигурања мора се трансформисати у добровољност, а издвајање појединца за пензије мора представљати његову штедњу и својину која ужива апсолутну заштиту државе. Права треба установити на основу дужине и висине улагања. Пензија се треба састојати из два дела. Први је један за све који имају 65 година или 40 година радног стажа. Други, далеко већи део зависи од дужине и висине улагања и увећан је дугогодишњим окамањивањем. Доприносе који се уплаћују за добровољно пензијско осигурање не треба урачунавати у пореску основицу. Посто-

Старци и ратни инвалиди морају бити под потпуном заштитом државе

јеће обавезе према пензионерима држава треба да испуни кроз финансијске кредите, распродају непотребне имовине, приватизацију и једним мањим делом кроз порез. За све то је неопходан моћан инвестициони фонд који је стимулисан да средства ангажује на тржишту капитала, улаже у акције или оснива профитабилна предузећа.

Здравствено осигурање: Наше здравство је веома скупо. Круто је и гломазно, а финансирање се врши путем обавезног осигурања и доприноса. Размештај здравствених установа ствара огромне разлике у квалитету услуга. Особље је подложно подмићивању, а један део и криминалу којим опрема сопствене ординације. Систем није обезбедио репродукцију. Материјално стање здравствених радника је лоше, а услови за едукацију слаби. Потребно је спровести опсежну реформу која би у најкраћем сачињавала следеће:

- 1) Бригу о здрављу воде поједина лица за себе, а држава се појављује као заштитник појединца који нису способни да се сами брину о себи;
- 2) Осигурање је добровољно;
- 3) Постоји слобода избора лекара и здравствене установе;
- 4) Усвојен је тржишни принцип;
- 5) О коришћењу средстава одлучује осигураник;
- 6) Гарант наплате су организације за здравствено осигурање;
- 7) То производи пад цена у здравству;
- 8) Могућност за оснивање и рад приватних здравствених установа;
- 9) Труднице, деца до 18 година и лица преко 65 година су осигураници на бризи државе;
- 10) Заводи за заштиту здравља би се бринули о превентивној заштити и едукацији кадрова;
- 11) Држава се брине и о лицима неспособним за рад;
- 12) Одржавати амбуланте на селима;
- 13) Установити институцију кућног лекара;

14) Све инвестиције у здравство ослобођене су од пореза;

15) Треба увести ригорозне мере контроле, а нарочито за апотекарске услуге.

Помоћ старијима, борацка и инвалидска заштита: Старија лица и инвалиди рата су под пуном заштитом државе. Омогућено им је бесплатно здравствено и пензијско осигурање. Поред тога, инвалиди рата имају право на месечни додаток који је једнак просечној плати радника њихове стручне спреме и посебне додатке који зависе од степена инвалидности и способности за самостално обављање животних активности. Примарна функција државе је осигурање бесплатног школовања и преквалификације за сва лица која су ограничено радно способна. Посебно млађе људе треба усмеравати на високо образовање које по природи посла тражи мање физичке способности. Приоритетно место ова лица морају имати и у стамбеној политици, политици запошљавања и свакодневним услугама које врше органи управе и локалне самоуправе. Посебно олакшице треба омогућити за превоз, увоз за личне потребе и ослобађање од дела такса и пореза, као и других фискалитета. За жртве рата обезбедити и посебне облике здравствене заштите.

IV. Привреда, обнова и развој

Полазну претпоставку развоја друштва у програму Српске радикалне странке Републике Српске представља концепт либералне тржишне привреде. Друштвена својина, као монопол једне бирократске партије и тоталитаристичког начина управљања, остала је најјача полуга политичке манипулације и доминације над предузећем и појединцем. Либерална тржишна привреда, заснована на механизму политичко-економске прива-

тизације и економског предузетништва, треба да буде стратешки правац обликовања новог привредног система. Њен основни принцип је слобода предузетништва из кога произилази слобода избора места, врсте и обима производње. Држава тиме губи привредну функцију и постаје заштитник приватне својине и слободне утакмице на тржишту. Интервенционизам државе своди се на дефинисање општег нивоа цена преко пореског механизма, система царинске заштите и стварање услова за улагања у приоритетним економским областима. Либерална тржишна привреда, са приватном својином као основним полазним треба да оствари следеће циљеве: повећање економске ефикасности, ревитализација тржишног механизма, смањивање улога и расхода непрофитабилне и неефикасне државе, одређивање титулара својине, повећања индивидуалне слободе, демократије и сл.

Приватизација: Мора се њоме постићи рефинансирање власничких права и увођење тржишног система. Економски императив је измена власничке структуре у смислу потпуне приватизације привреде, осим природних монопола и сектора од стратешког значаја. Поред тога био би обезбеђен плурализам у својини. Законодавство у овој области мора на новим критеријумима да обезбеди процену вредности имовине, да изгради одбрамбени механизам како се не би десило преузимање контролног пакета акција од неподобних, а политички подобних лица. Треба поштовати логику капитала, специфичности појединих грана и области и напустити општост модела. Вредност имовине треба утврђивати са становишта очекиваног профита. 20 до 30% капитала треба обезбедити за радника како би се обезбедила мотивисаност за рад. Држава добијена средства треба усмеравати у пензионе, социјалне и развојне фондове. Тиме би се производња ослободила од социјалне функције, елиминисала фиктивна запосленост, а технолошки вишак би се пребацио у домен социјалног осигурања и старања. Посебним социјалним програмом држава би решила проблем социјалних фондова, преквалификације радника и њихово усмеравање на дефицитарна радна места као и стимулансе за оснивање нових предузетничких фирми. Приватизација је по Дејтонском споразуму ствар ентитета.

Економске функције државе:

1) Пореска политика: Кључ ефикасне фискалне политике налази се у сврсисходној промени државних расхода и стопе опорезивања и у одређивању (укидању и успостављању) врста пореза;

2) Бюдетска политика: Нужно је извршити ревизију закона којима су установљена одређена законска права која се алиментирају из буџета уз свођење на неопходан ниво. Треба водити политику реалног буџета.

3) Монетарна политика: Основна функција је контрола раста монетарне масе и увид у количину новца у оптицају. Треба поштовати рестриктивну моне-

У очекивању либерализације тржишне привреде: Бањалука, највећи град Републике Српске у којем је сконцентрисана велика економска моћ

тарну политику у комбинацији са значајним структуралним променама и приватизацијом. Треба повући линију испод које нема санације банака и предузећа већ се приступа стечају.

4) Република Српска преко Српске државне банке треба да обезбеди нормалан платни промет.

5) Банке и финансијско тржиште: Приватизација и у овим областима треба да одигра кључну улогу. Банке морају преузети кредитну улогу и обезбедити сигурност комитентима. Финансијско тржиште мора бити слободно и примамљиво за страни капитал.

Предузећа: Приватизација мора обезбедити јасно дефинисане власничке односе. Улога државе треба да буде формирање једноставног система регистрације и остваривања права и обавеза предузећа. Уважавамо ове облике организовања без обзира да ли се радило о карактеру имовине или односу лица у предузећима. До спровођења приватизације постојећа предузећа активном производном политиком треба реструктурирати, прилагодити тржишту и повећати им способност за остваривање профита како би уједно била примамљивија за купца и тиме се у фондове унело више средстава. Она предузећа која остају у државном власништву морају одговарати савременим стандардима без обзира да ли се радило о технолошком процесу, организацији рада, маркетингу, дефинисању стратешке функције или броју запо-

слених. Активном политиком у области јавних прихода и расхода треба обезбедити олакшице за средња и мала предузећа због кратког времена оснивања, чиме се решава питање запослености и њихове компатибилности са другим привредним системима чиме се унапређује подела рада. Поред тога, одређене гране и области као што је прехранбена индустрија, дрвна индустрија и електропривреда треба да буду посебно заштићене због тога што се производни процес одвија 100% у Републици Српској и на тај начин избегава потреба за страним кредитима који су често праћени о политичким условима.

Инфраструктура, обнова и развој: Системским решењима просторног и комуникационог плана постигнута је јасна дефиниција потреба и проблема. Република Српска мора имати јединствен развој којим се повећава међусобна повезаност њених крајева. Задатак државе је да фискалном политиком обезбеди једнаке услове за рад и профите у свим крајевима. Примарни задатак је реконструкција порушених насеља и градова дуж међуентитетске линије. Поред тога мора се обезбедити адекватан саобраћајни систем којим се врши међусобно повезивање привредних субјеката у Републици Српској. Република Српска мора обезбедити услове за долазак страног капитала и реалним задуживањем не оптеретити привреду. Ипак, примарна улога је у стимулисању приватних инвеститора из Републике Српске.

УПОРНОШЋУ ПРОТИВ ПРЕВАРА

ЗАШТО НА ИЗБОРЕ

Република Српска након бројних превирања налази се на крају својих снага. Морално је скршена, необновљене привреде уз крајње неповерење које влада међу политичарима и народом. Небројене преваре срушиле су наду у боље сутра и извесни излазак из свеопште кризе

Иако на коленима, Република Српска је оквир који се уз доследну политику може испунити највреднијим садржајем. Поверењем, моралом, лепотом живљења и братским односима. Српска радикална странка Републике Српске има довољно мудрости, снаге, способности и одважности да тај посао националног и државотворног препорода обави

Наши кредит су неокаљани људи, принципијелна политика и уравнотежен политички програм који смо конституисали као крајњи циљ наше борбе

На грађанима Републике Српске је обавеза да у име своје будућности кормило државе повере проф. др Николи Поплашениу и његовим сарадницима који ни у најтежим временима властити интерес нису стављали испред општег и националног добра

Српски радикали излазе на изборе по сваку цену, без обзира на све притиске којима су изложени. То је једини начин да се нешто уради за Републику Српску

Пред нама су још једни избори. У последњих неколико година четврти по реду. Свако разуман поставља питање шта је смисао толиког бирања када ни након четвртих избора не осећамо квалитетнији помак на било ком пољу.

Најсрећнији би били када бисмо и пред ове изборе могли говорити о нашем програму, нашим идејама, нашим способностима и одлучности да остваримо циљ наше политичке борбе.

Нажалост, много више времена мораћемо провести објашњавајући гласачима како да испуне своју грађанску дужност.

Премореност бројним изборним циклусима код многих гласача произвела је крајње неповерење у демократску процедуру. Поред тога што се изборним инжењерингом на самом месту гласања врши фалсификовање резултата, изборне вреће које долазе из иностранства у потпуности мењају исход.

Многи грађани разочарани том чињеницом нису овога пута ниги узели своје гласачке картоне. Тако постоји велика вероватноћа да се у њиховом имену и презимену, примера ради налази нека словна грешка због које неће моћи гласати.

Знајући намере и морал ОЕБС-а не чуди нас таква реакција, јер је намерно произведена. Она има само један циљ. Ономогућавање да у укупном гласачком телу преваладају српски гласови. Тиме се постиже већина или приближна већина муслиманских гласова из иностранства и производи политичка ситуација какву смо имали при избору актуелне владе.

Питамо се како то да муслимански гласачи не осећају замор?

Просто. Највећи број њих заправо никада и није гласао. Листићи су заокружени негде по амбасадама Босне и Херцеговине и онда уредно у врећама слати у Републику Српску.

Нико од нас себи не може дозволити

луксуз да не изађе на ове изборе. Наравно, сувишно је говорити о томе да уз излазак, чиме испуњавамо нашу грађанску дужност, треба и гласати за националне странке и тиме испунити своју патриотску дужност.

Заиста, након овако бројних превара, сви се заједно питамо чему све то? Какво добро од свега тога можемо очекивати?

Одговор је врло јасан. Нико од нас нема право да Републику Српску поново доведе у стање да зависи од воље дојучерашњих батинаша и муџахедина. Свете жртве које су пале при стварању Републике Српске, сузе деце и породица које су морале напустити своје домове обавезују нас да не дозволимо српским издајницима да им се поново пружи прилика да створе коалицију са Сафетом Бићом и Алијом Изетбеговићем, творцима протеклог рата и идеолозима геноцида.

Актуелни председник Републике Српске проф. др Биљана Плавшић је својим поступцима заслужила да понесе епитет институције преваре. Преварила је све оне који су јој било када веровали. Сетимо се само њених борбених позива и поклича током протеклог рата. По завршетку рата најједном је постала најбољи пријатељ муслимана и Хрвата. Проблем је у томе што они који су се одазвали њеним борбеним покличима не могу учинити исто, јер они који су јој највише веровали налазе се на листама Хашког трибунала.

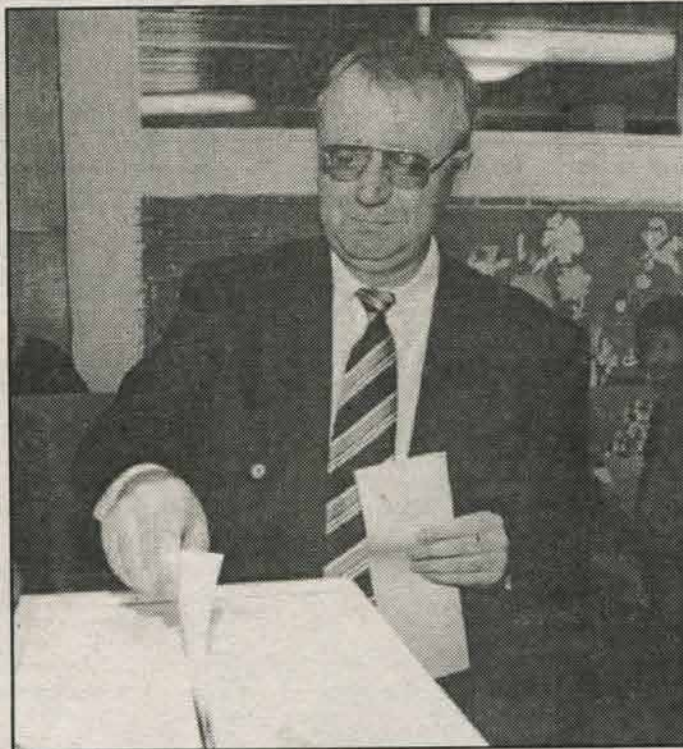
Преварени су и они који су, гласајући за Српски народни савез, мислили да ће однећи победу над криминалом у Републици Српској. Одмах по конституисању нове муслиманско-комунистичко-монархистичке владе, водећи криминалци из СДС-а су пребегли у Српски народни савез и тиме за себе осигурали позиције. Уместо да се нађу у реду пред судовима, нашли су се у реду за чланске књижице странке Биљане Плавшић. Уредно су их добили. Већину нико није питао ни где су били ни шта су радили. Остали су на старим директорским местима. Сетимо се само избеглице које су своје поверење дале Биљани Плавшић. И они су сада у реду. Али тај ред води у Федерацију БиХ, где им је осигуран статус грађана другог реда.

Сада их више Плавшићева не треба. Добила је много сигурније гласове. Гласове муслимана, који на овим изборима неће имати свог председничког кандидата.

Једини начин да се одбранимо од тога је да од 80% Срба гласа за проф. др Нијолу Поплашена, заједничког кандидата свих националних и патриотских странака. Тиме, уједињујући српске странке, председник Поплашен је остварио први део концепта националног јединства.

Други део треба да остваре српски гласачи, дајући му поверење.

Трећи ћемо сви заједно, градећи срећнију и бољу Републику Српску.

И у Србији су радикалима прављени проблеми, али су ипак успели да освоје највећи број гласова

Народна скупштина Републике Српске, највиши законодавни дом нашег народа и наше државе, захваљујући отвореној колаборацији неких српских посланика претворила се у муслиманско свратиште. Осамнаест муслиманских посланика, захваљујући посланицима Српског народног савеза, Социјалистичке партије Републике Српске и Странке независних социјалдемократа, успело је да оствари потпуну контролу над радом скупштине. Када то желе муслимански посланици изађу из сале и тиме блокирају њен рад. Када опет желе да се донесе неки за њих повољан закон преко Канцеларије Високог представника за БиХ организују Владу Републике Српске и посланике владајуће коалиције и управљају њиховим гласањем. Премијер Републике Српске у свему томе дозвољава себи такво лицемерје да каже како, ето, захваљујући његовој мудрости, сада муслимани служе Србима. Занимљиво би онда било објаснити ко коме служи када је у питању случај избора Сафета Биће за потпредседника Народне скупштине Републике Српске, а да не говоримо о законима који српске избеглице терају из напуштене имовине у незнање.

Премијер је вероватно мислио да муслимани служе њему, јер га одржавају на власти. Њему свакако није страни размисање - држава то сам ја.

Када смо већ код премијера, подсетимо се и рада његове владе.

Обећан је већи социјални стандард. Обећан је да ће Брчко остати српско и у Републици Српској. Обећана је брза и ефикасна приватизација. Обећана је одлучна борба против криминала.

Од свега тога, радници и пензионери у Републици Српској још увек чекају плате. Цене су вишеструко веће. Повећана је

и цена горива, чиме се аутоматски повећавају и цене осталих артикала. Инвалидине се редовно не исплаћују у свим крајевима Републике Српске, а од програма помоћи деци погинулих бораца нема ни слова.

Брчко, не само да није коначно у Републици Српској, већ се све ближе налази томе да постане или део Федерације БиХ или некакав дистрикт Босне и Херцеговине. Битне разлике између ова два решења нема. И по једном и по другом кључу, главни град за Брчко биће у муслиманском Сарајеву.

Поред тога, премијер је себи дозволио и луксуз да у државну комисију за решење линије разграничења у области Брчко постави Расима Кадића, министра у влади Федерације БиХ за избеглице и повратак, чувеног Алијиног пионира и Османа Бапу, садашњег председника СО Брчко и носиоца златног љљана.

Показујући тиме отворено да је спреман за саветника прихватити Расима Кадића, премијер

Додик је јавно и признао чију мудрост црпи и ко коме служи.

Подсетимо и на то да је допунска одлука арбитра за Брчко много гора него она која је донесена у време такозване некооперативне владе. То се може објаснити само чињеницом да су странци напукон наишли на људе којима могу наметнути сва решења и који при томе неће ни помислити да се успротиве.

Програм и закон о приватизацији је заиста донесен. Међутим, три битне чињенице влади одузимају право да то доживљава као властити успех. Пре свега, преписан је из програма Српске радикалне странке и самим тим украден. Наравно, нама ово не смета, јер је народу корисно. Поред тога, донесен је веома касно, тако да влада практично од приватизације има само један папир. Све остало, или је наследило од бивше владе, или је преписано од српских радикала. На крају и сама динамика је подређена политичким, а не економским принципима. Премијер чека значајнији повратак муслимана, чиме ће им се омогућити учешће у приватизацији и тиме се испунити жеље Високог представника Вестендорпа.

Криминал, не само да није заустављен, већ је и у порасту. Често се за име премијера вежу различите афере попут цигарета на граничном прелазу у Градишци. Влада је такође обезбедила и заштиту оним криминалцима, који су јој изразили лојалност. Задржали су своја директорска места и прилично велике своје опљачканог новца.

Међутим, оно што је најгоре је чињеница да се данас више нити један Србин не може заклети да је у стању да, уколико му се не свиђа влада, да је промени. Био је то циљ и ОЕБС-а и сродних организација.

СРАМОТА И ПОНИЖЕЊЕ НА СРПСКИ НАЧИН

КАКО ЈЕ САФЕТ БИЧО ПОСТАО ВИСОКИ ФУНКЦИОНЕР РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Избор Сафета Биче за потпредседника Народне скупштине Републике Српске представља један од најсрамнијих догађаја у новијој српској историји. Подижући руке и тиме подржавајући избор „златног љиљана“ за челника српске Скупштине посланици Српског народног савеза – Биљана Плавшић, Социјалистичке партије Републике Српске и Странке независних демократа Милорада Додика ставили су на свој образ срамоту коју ће носити до краја живота. Но није само у томе проблем. Сафет Бичо, носилац „златног љиљана“ и један од идеолога геноцида над српским народом, чувен по изјави да ће, када се врати у своје место, скинути главу свим компијама, постао је потпредседник Народне скупштине Републике Српске

Петнаест посланика Српског народног савеза - Биљана Плавшић, девет посланика Социјалистичке партије Републике Српске и два посланика Странке независних социјалдемократата, заједно са осамнаесторицом посланика из федерације гласали су за његов избор.

Тиме је озваничена коалиција између ових странака. Напокон је постао јасан мотив подршке Додиковој влади од стране муслиманских посланика. По св-

ему судећи није било довољно муслиманским посланицима то да ова влада у потпуности испуњава све њихове прохтеве. Постојала је и потреба да се на неки начин испољи крајњи цинизам и повреди српски народ, како би му се ставило до знања да више не одлучује о својој судбини и да је у потпуности покорен. Остало је само нејасно шта се све у међувремену дешавало и како је дошло до реализације поменутог циља.

Марионетска влада

Пристајући да буде изабран уз помоћ муслиманских гласова, премијер Додик је по оној старој причи продао душу ђаволу. Само је питање дана када ће ђаво доћи по своје и наплатити обећано.

Вампирска седница Народне скупштине Републике Српске, на којој је после поноћи изабрана Влада Републике

Обећао је да ће компијама скинути главе: Сафет Бичо (други с лева) у Народној скупштини Републике Српске

Српске била је симболичан увод у даље догађаје. Намере, бар нама српским радикалима, биле су од почетка потпуно јасне. Прво је требало, уз помоћ муслиманских посланика изабрати владу, а потом тој влади је требало дати бројне задатке, којима се бришу елементи самосталности Републике Српске гарантовани Дејтонским споразумом.

Канцеларија Високог представника за Босну и Херцеговину урадила је тај посао изузетно прецизно. Велику улогу у реализацији је имао и СФОР, враћајући посланика Фрању Мајданчића, који је мислио да је седница скупштине стварно завршена након удараца чекићем тадашњег председника Драгана Калинића. Стигли су га негде око Брчког и утоварили у хеликоптер, па назад за Бијељину.

Касније су долазиле друге маратонске седнице, чија је дужина била резултат општеприсутног неповерења међу српским посланицима, тако да се дневни ред морао правити по принципу један за један. Па уколико власт гласа за опозициони предлог, опозиција ће за предлог владе и обратно. Наравно, у том послу је било много лакше владајућој коалицији, јер је увек иза себе имала осамнаест гласова муслиманских посланика на које се могла ослонити.

Но, да није било таквих отезања, и наша судбина би била много гора.

И како су скупштине промицале све је јасније било да, док су на челу Драган Калинић и Никола Поплашен, нема много маневарског простора за реализаци-

ју намера муслиманских посланика.

Вештина вођења тих скупштина била је запањујућа. Скоро увек председавајући и потпредседник Поплашен успевају су да открију намере владајуће коалиције. Онда су наступале паузе ради консултације, да би потом, потпуно спремни српски посланици, могли обавити своју дужност и спречити, примера ради, доношење закона о напуштеној имовини, којим се пола милиона Срба тера из избегличких смештаја на улицу.

То, свакако, није одговарало Влади, па је требало да пронађе начин како да смени патриотски двојац.

За то је пронађен најбизарнији повод. Лоше вођење седница скупштине. Мада Пословника Народне скупштине не оставља ту могућност да се из чистог хира приступи промени председништва скупштине, посланици који подржавају владајућу коалицију су донели такав предлог. Та срамна дужност добошара, који најављује скидање српских глава, попут оних који су крстарили током Другог светског рата, припала је посланику Мирковићу из Социјалистичке партије Републике Српске. Касније смо сазнали да му није било баш драго због тога, али да је то учинио зато што је његовој странци припало место председника Народне скупштине.

За све то време, Сафет Бичо се хладно смешкао у својој посланичкој столици, потпуно задовољан успехом.

Сетимо се само да је пар месеци након тога, председник Владе на телевизи-

ји изјавио да сада муслимани служе Србима. Како лицемерно.

Прва намера је била да се председник Калинић и потпредседник Поплашен сами повуку са дужности и тиме оставе посланицима могућност да изаберу ново председништво. Но, како је тај предлог у најмању руку изазвао смех свих посланика Српске радикалне странке и Српске демократске странке, прешло се на варијанту „Б“.

Мирковић је прочитао свој захтев, председник Калинић је ставио предлог на гласање, посланици Српске радикалне странке и Српске демократске странке су изашли из сале, а посланици владајуће коалиције заједно са муслиманима прво су сменили др Калинића и др Поплашену, а потом за председника Народне скупштине изабрали Петра Ђокића из Социјалистичке партије Републике Српске.

Прво што је урадио садашњи председник Народне скупштине Републике Српске Петар Ђокић је омогућавање избора Сафета Биче за потпредседника Народне скупштине. Након што је засео за сто председавајућег, позвао је присутне посланике да гласају за Сафета Бичу.

Камера је добро показала како посланици Српског народног савеза, Социјалистичке партије и Странке независних социјалдемократа гласају. Сви као један, заједно да гласају за Сафета Бичу.

Камера је добро показала како посланици Српског народног савеза, Социјалистичке партије и Странке независних социјалдемократа гласају. Сви као један, заједно да гласају за Сафета Бичу.

Камера је добро показала како посланици Српског народног савеза, Социјалистичке партије и Странке независних социјалдемократа гласају. Сви као један, заједно да гласају за Сафета Бичу.

Сувишно је причати о томе ко је повређен оваквим понашањем посланика владајуће коалиције. Можда је и непристојно говорити онима који су из рата изашли као жртве фундаменталистичког терора, да то што се десило представља увреду.

Међутим, оно што нам је посебно сумњиво је чињеница да се и то десило под диригентском палицом Ханса Шумахера. Поставља се питање да ли господин Шумахер мисли да је наш народ оглувео на све оно што му се дешава, па да тако и када овако отворено гура прст у очи грађанима Републике Српске, који су, ипак, гласачи мисли да не чини медвеђу услугу својим марионетама.

Питање је, такође, и да ли су можда избори тако добро наштимани, да више у ствари и није битно шта народ мисли, јер изборни инжењеринг ОЕБС-а на крају све сам заврши.

Како год било, без обзира да ли се наш глас мање или више поштовао и без обзира да ли ћемо моћи у већој или мањој мери да утичемо на изборне резултате, сви они који су гласали за Сафета Бичу су издајници српског народа, отпадници од националног програма и слуге муслиманских ага и бегова.

Тако од сада па довека!

Докле су нас довели, српског војводу заменили „златним љиљаном“: др Поплашен за време рата

ЧИЊЕНИЦАМА ПРОТИВ ЛАЖИ

Сви се добро сећамо оне седнице Народне скупштине Републике Српске, које је требала бити одржана у До-боју. То је била једна од најзагонетнијих седница Скупштине. Разлог томе је био дневни ред, који је зади-рао у најосетљивија политичка питања. Брчко, спољна задуживања, изборна правила... Тада су клубови по-сланика Српске радикалне странке и Српске демократске странке доставили информацију о условима и окол-ностима под којима се повлаче кредити од међународних институција.

Пред вама је оригинални документ који је редакција „Велике Србије” успела да пронађе. Овог пута га об-јављујемо у целости, зато што смо убеђени да добро осликава начин, циљ и поводе задуживања. Нажалост, из њега се може видети и то, да те дугове неће враћати нити премијер, нити његова породица. Тај терет би-ће на народу

РЕПУБЛИКА СРПСКА НАРОДНА СКУПШТИНА
КЛУБ ПОСЛАНИКА СРПСКЕ ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ
КЛУБ ПОСЛАНИКА СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
СРПСКО САРАЈЕВО, 2. АПРИЛ 1998. ГОДИНЕ ЗА ТАЧКУ 3

ИНФОРМАЦИЈА О УСЛОВИМА И ОКОЛНОСТИМА ПОД КОЈИМА СЕ ПОВЛАЧЕ КРЕДИТИ ОД МЕЂУНАРОДНИХ ИНСТИТУЦИЈА

1. Поводом све учесталијих изјава представника актуелне Владе Републике Српске о пристизању изузетно велике и готово неочекиване издашне помоћи међународне заједнице и о добијању кредитних средстава која се наводно ус-мјеравају у Републику Српску у периоду који започиње 18. јануара и траје све до данас, осјећа се велика потреба да се наша Скупштина и најшира јавност упознају у најкраћим цртама са подацима и ин-формацијама о овој теми, којима ми распо-лажемо. Ради cjеловитости прикази-вања ове теме, дјелимично ће бити при-казани и подаци односно информације

које се односе и на период од потписива-ња Дејтонског споразума до избора ак-туелне Владе Републике Српске.

2. Босна и Херцеговина је према кри-теријумима Међународног монетарног фонда (ММФ) наслиједила од претходне Југославије 13,2% њеног старог спољног дуга који је настао од 4. априла 1992. годи-не или 3,3 милијарде америчких долара.

Према изричитим одредбама Дејтон-ског споразума 1/3 овог износа или 1,1 ми-лијарда америчких долара односи се на Републику Српску. Међутим, Република Српска и Федерација Босна и Херцегови-на су се споразумјеле да се у овом случа-

ју не примјењује поменути критериј из Дејтонског споразума, већ да се спомену-ти спољни дуг, односно страни кредити подијеле између њих према критеријуму крајњег корисника вученог кредита, од-носно да кредит страном повјериоцу вра-ћа, у ствари, онај правни субјект који га је користио.

У смислу таквог споразума између Ре-публике Српске и Федерације Босне и Хе-рцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине је донијела Закон о иностраним дуговима Босне и Херце-говине, према коме је на Републику Срп-ску отпало нешто више од 1/3 старих сп-

Радикали указују да Република Српска није учествовала у преговорима о добијању страних кредита, само јој је Федерација по том основу расписала дуговања

ољних дугова. И поред чињенице да је на тај начин Српска обавезана на отплату више од 1/3 спољног дуга, мора се констатовати да је такво рјешење о усвајању критеријума крајњег корисника правично, као и то да ће спољни дугови дефинитивно бити подијељени између Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине и да ће свако од њих самостално испуњавати своје обавезе према иностраним повјериоцима.

До сада извршена је коначна расподјела на Републику Српску и Федерацију Босну и Херцеговину кредита добијених од Светске банке за обнову и развој и тзв. Лондонског клуба повјерилаца (кога чини 330 највећих свјетских банака), док је утврђивање осталих повјерилаца у фази испитивања. Неопходно је истаћи на овом мјесту чињеницу да је претходна Влада Републике Српске успјешно завршила преговоре са Лондонским клубом и да је са њим постигла споразум о отпису 87,5% старог дуга према повјериоцима чланицама овог Клуба, и тиме значајно допринијела смањењу старог спољног дуга Републике Српске. На овај начин је стари спољни дуг Босне и Херцеговине, који се односи на Лондонски клуб, смањен са 1,04 милијарде америчких долара на свега 147 милиона америчких долара, а дуг Републике Српске на свега 51 милион америчких долара, при чему у наредних пет година отплате обавеза Републике Српске износи непун 1 милион америчких долара.

Република Српска има по основу старог спољног дуга, односно кредита повучених до 4. априла 1992. године, и друге обавезе, као, на примјер, према Свјетској банци за обнову и развој, Међународном монетарном фонду, Париском клубу и неким другим конвертибилним и неконвертибилним кредиторима. Оне, послје дјелимичног отписа обавеза према Лондонском клубу, достижу годишњу обавезу у износу од око 32 милиона америчких долара.

Највећи спољни повјерилац Босне и Херцеговине и Републике Српске је Свј-

етска банка, која годишње потражује и наплаћује од Босне и Херцеговине око 40 милиона америчких долара, од чега на Републику Српску отпада 48,88% или 19,5 милиона америчких долара. У 1997. години Српска и Федерација у цијелости су измириле своје обавезе према Свјетској банци, тако што су за измирење 40 милиона америчких долара годишњег дуга добили од Свјетске банке нове кредите. Ове 1998. године и Српску и Федерацију очекују исте кредитне обавезе, које су чак увећане за обавезе према кредиторима који су повучени послје потписивања Дејтонског споразума. То су, треба констатовати, огромни терети за Републику Српску. Међутим, и поред тога Свјетска банка није хтјела да помогне у овом случају, јер у правој мјери и на прави начин није жељела да узме у обзир околност да је на овим просторима био рат, због чега је за цијело вријеме трајања рата Свјетска банка обрачунавала и редовне и затезне камате, као и пенале на своје кредите који отпадају на Босну и Херцеговину. Тако је Свјетска банка једноставно сабрала све кредите које је до 4. априла 1992. године додијелила предузећима и установама у бившој Социјалистичкој Републици Босни и Херцеговини, обрачунала на њих све врсте камата као и пенале за период док је трајао рат, и све то скупа претворила у тзв. „Консолидациони зајам А, Б и Ц”, чија вриједност достиже износ од око 650 милиона америчких долара. У структури овог износа, камате и пенали зарачунати за вријеме трајања рата чине 53% или око 350 милиона америчких долара. Од основне је важности изнијети чињеницу да су преговоре о овом аранжману водили и сам аранжман закључили представници Федерације Босне и Херцеговине, на челу са Хасаном Муратовићем, који су се у то вријеме представљали као представници цијеле Босне и Херцеговине, а да у цијелом том послу није учествовао ни један једини представник Републике Српске.

Такође је неопходно истаћи да су исти људи, опет као наводи представници цијеле Босне и Херцеговине, а опет без учешћа представника Републике Српске, закључили и један други аранжман са Међународним монетарним фондом, онај о учлањењу Босне и Херцеговине у ММФ. Тај аранжман кошта само Републику Српску 9,5 милиона америчких долара. У 1997. години тај је аранжман коштао Републику Српску 1 милион америчких долара, у 1998. години ће нас такође коштати 1 милион америчких долара, док ће нас у 1999. години коштати цијелих 7,5 милиона америчких долара.

Горко је искуство да наша Република не само да није учествовала у преговорима и закључивању поменутих два аранжмана, него чак нема ни текстове тих споразума односно уговора, али зато има обавезу да врати кредите у чијем уговору није уопште учествовала. Поменутих два аранжмана нанијела су огромну штету Републици Српској, која постаје нарочито упечатљива послје њиховог упоређивања са споразумом који је закључен са Лондонским клубом, у чијем су закључивању учествовали представници Републике Српске. Када приспије отплата главнице према Свјетској банци, јер 19,5 милиона америчких долара садашње годишње обавезе према овој финансијској институцији чине само приспјеле камате, обавезе Републике Српске ће да буду далеко веће и теже. Ето и то је један показатељ ко је и каква је Свјетска банка.

Тзв. кеш флоу Републике Српске према Свјетској банци је у овом тренутку негативан, јер је одлив новчаних средстава из Републике Српске у Свјетску банку већи од прилива ефективних средстава из Свјетске банке у Републику Српску. До сада је Република Српска, плаћајући каматне обавезе према Свјетској банци, исплатила овој институцији око 24 милиона америчких долара, од чега је 19,5 милиона плаћено у 1997, а 4,5 милиона у првом кварталу 1998. године.

Ове чињенице које су горе наведене рјечито свједоче о начину рада ових свјетских финансијских институција и тежини сарадње са њима. Оне такође говоре о томе да свјетске финансијске институције нису ни једноставне за приступ ни дарежљиве у додјели кредитних средстава, како се то у задња два мјесеца упорно покушава представити. Као још један и додатни показатељ ових тврдњи, навешћемо примјере неких раније договорених пројеката, који су у току, а које је са Свјетском банком претходно Влада Републике Српске закључила у периоду од новембра 1996. до јануара 1998. године:

1. Пројект јавних радова, 15.000.000
2. Пројект демобилизације, 6.600.000
3. Пројект локалних иницијатива, 6.000.000
4. Пројект образовања, 500.000
5. Пројект хитне обнове РС (тзв. РАП), 60.000.000
6. Пројект гаранције за некомерцијалне ризике, 3.000.000
7. Пројект основних болничких услуга, 11.500.000

8. Пројект централног гријања за Бања Луку, 500.000

9. Пројект транспорта, 215.000.000

10. Пројект чишћења мина, 3.400.000

11. Пројект подршке буџету Републике Српске (за отплату камата), 9.000.000
УКУПНО: 330.500.000 US\$

Међутим, иако је вриједност договорених пројеката чак 330.500.000 америчких долара, вриједност њихове реализације је скоро занемарљива. Чак је врло могуће, па чак и вјероватно да се ови пројекти и закључе са садашњим степеном реализације, односно извршења. Примјера ради. Пројект јавних радова је потписан на вриједност од 15.000.000 америчких долара, а до сада је реализован тек у вриједности 1 милиона америчких долара. То је резултат чињенице да конструкција финансирања овог, а и осталих пројеката, уосталом, никада није до краја затворена, па је Свјетска банка у овом пројекту учествовала тек са властитим иницијалним средствима управо у висини од 1 милиона америчких долара, док није успјела пронаћи саинвеститора за преосталих 14 милиона долара! Тако је овај пројекат остао недовршен, а велико је питање да ли ће икада и бити завршен, односно да ли ће саинвеститори за њега икада да буду пронађени. Слична је ситуација и са осталим пројектима, па пријети озбиљна опасност да они остану само празно обећање и суво слово на папиру споразума.

Поменуто чињенице о понашању свјетских финансијских институција у нашем случају најбоље говоре о смислу и значају бројних изјава чланова актуелне Владе наше Републике о убрзаном пристизању стране помоћи и кредита добијених под наводним повољним условима и са наводно ниским каматама, што није истина. Истина је сасвим другачија: сви такви кредити које је добила актуелна Влада Српске биће такође реализовани на горе описани начин, дакле са великим успорењима, уз много муке и неизвјесности.

Поред таквих неодмјерених и потпуно нереалних изјава о новој помоћи, као и о брзим и повољним кредитима, актуелна Влада у своје заслуге убраја неке кредите и пројекте које је заправо закључила, односно добила претходна Влада наше Републике. Ради се о следећим кредитима, односно пројектима:

Износи су у УСД

1. Кредит за структурно прилагођавање, 30.000.000

2. Пилот кредитна линија кофинансирања, 4.000.000 + 20.000.000

3. Пројект помоћи електропривреди, 8.000.000

4. Пројект шумарства, 7.000.000

Сви ови кредити били су припремљени за потписивање после преговора које је водила претходна Влада Српске. Примјера ради, текст уговора за Кредит за структурно прилагођавање, или ПФ-САЦ, припремила је претходна Влада. Међутим, десило се да је тек нова Влада, због техничких аспеката развоја наше политичке ситуације, дошла у прилику да потпише тај готов уговор, што је

настојала да представи као своје велико преговарачко достигнуће и као резултат свог политичког кредибилитета. Наступивши славободитички, садашња Влада је прећутала да каже да је овај кредит већ унапријед потрошен, односно да је био намијењен искључиво за отплату рата доспјелог дуга према Свјетској банци, по основу тзв. „Консолидационог зајма А, Б и Ц“. Такође је заборављено да се каже да сва та средства иду преко рачуна Босне и Херцеговине, затим да се мора прихватити тзв. VAT систем опорезивања, те измијенити Закон о акцизама и порезу на промет.

Поред свега тога садашња Влада јавности није рекла ни то да се све ино-обавезе морају унијети у Буџет Републике Српске за 1998. годину и да се у Буџету морају третирати као приоритети. Такође није речено да је прихваћен аутоматизам у измиривању обавеза по ино-дуговима преко Босне и Херцеговине, као ни то да тај кредит ни до дана данашњег још увијек није разматрао Борд директора Свјетске банке, што значи да још увијек није донесена одлука о пуштању овог кредита и да средства по њему додијелена неће бити оперативна у неко скоро вријеме. Но, када се то и деси, сав кредит ће бити употребљен за подмирење старих обавеза, због чега нико у Српској неће осјетити никакву непосредну корист од њега. Понављамо да је слична ситуација и када су у питању кредити других сличних свјетских финансијских институција. Кредити према ИДА условима имају неке повољности (40-годишњи рок отплате, 10-годишњи грејс период, без камата и уз минималне трошкове кредита), али међународна заједница настоји, нажалост, кроз њих реализовати своје политичке циљеве, који нису прописани и обавезни према Дејтонском споразуму. Неповољним или тзв. „политичким кредитима“ треба се одупријети, а њиховим

даваоцима треба се захвалити.

С обзиром на изузетан економски значај материје о којој је ријеч, предложимо Народној скупштини Републике Српске да донесе следеће

Закључке

1. Задужује се Влада Републике Српске да самостално или у сарадњи са Владом федерације Босне и Херцеговине покрене иницијативу код Свјетске банке за склапање споразума о отпису редовних и затезних камата и пенала на стари дуг према овој финансијској институцији које су обрачунате за период ратних дејстава од 4. априла 1992. до 20. новембра 1995. године. Новим споразумом треба да се поништи Споразум о консолидационом зајму А, Б и Ц¹⁾.

2. Задужује се Влада Републике Српске да званично тражи оригиналан текст Споразума о учлањењу Босне и Херцеговине у Међународни монетарни фонд, како би се коначно сазнао садржај документа који Републици Српској намеће велике финансијске обавезе.

3. Обавезује се Влада Републике Српске да за кредитна задуживања већа од 10.000.000 ДМ тражи сагласност од Народне скупштине Републике Српске.

4. Обавезује се Влада Републике Српске да Народној скупштини Републике Српске подноси редовне мјесечне извјештаје о кредитном задуживању Републике Српске.

Предсједник Клуба СДС (СЗ):

Проф. др Алекса Буха

Предсједник Клуба СРС:

Проф. др Никола Поплашен

¹⁾ Оваква иницијатива је у свијету позната под називом "НІРІС" ("НІРІК"), и по том основу су неке земље већ добиле отписе, као нпр. Боливија, Уганда и друге.

Српска радикална странка и Српска демократска странка лако су нашле заједнички језик по свим битним питањима за очување Републике Српске

КРИМИНАЛ У РЕПУБЛИЦИ СРПскоЈ

ВРАНА ВРАНИ ОЧИ НЕ ВАДИ

Уместо да се прихвате посла, који су обећали народу да ће обавити, странке владајуће коалиције су, заправо, само ускочиле у већ формиране криминалне токове и организовану шему прилагодиле себи. Преко ноћи су бројни криминалци, раније чланови СДС-а постали прваци Српског народног савеза, а они који то нису хтели, могли су да изаберу између Социјалистичке партије и Додикове Странке независних социјалдемократа. Упоредо с тим, сви они који им нису одговарали, су смењивани са одговорних дужности

Кампања пред ванредне парламентарне изборе у новембру прошле године била је у знаку односа према криминалу у Републици Српској и ратном профитерству. Српски народни савез је обећао да ће похапсити све криминалце. Чланови ове странке били су углавном људи који нису учествовали у криминалу, али нису били задовољни величином колача који су добили. Странка независних социјалдемократа је осуђивала СДС због свега. Што се тиче криминала, Додик и компанија, не само да нису били имуни, већ су у читавој Републици Српској били познати као странка организована због пљачке и наплаћивања српске крви издајничким понашањем и сарадњом са непријатељем током рата. Социјалистичка партија је подигла дрвље и камење на криминал. Међутим, само из једног разлога. Циљ је био да се изврши притисак на „босове“ у Републици Српској, како би их натерали да се врате под окриље београдског подземља.

Српска радикална странка Републике Српске, знајући да је на сцени завршни послератни обрачун криминалаца изведен уз помоћ странаца, који су у криминалу значајан фактор покушала је да у предизборној кампањи раскринка њихове намере.

Добрим делом смо у томе и успели тако да се наш изборни резултат значајно повећао. Проблем је био у апсолутној окупацији медија, па и у политичком терору који је спроводила Биљана Плавшић, тако да наша порука, нажалост није дошла до свакога.

Врхунац криминалног обрачуна десно се у Бања Луци на заказаном, а не одржаном митингу СДС-а. Биљана Плавшић је показала да јој ништа не значи то што ће окренути Србе на Србе да би сачувала своју власт. Цвећке нису били ни прваци СДС-а, који, не само да нису имали такта у одабиру места и времена за таква митинг, већ су се служили и фалсификатима, стављајући име председника Николе Поплашена у програм митинга.

Од 1992. године српски радикали указују на криминалне радње у Републици Српској

Учинили су то без питања и сагласности председника Поплашена.

Србе на Србе

Видевши да су кола отишла низа страну, руководство Српске радикалне странке Републике Српске је одлучило да у потпуности промени тактику према политичким противницима. Српски радикали су се у потпуности издвојили из постојећег политичког миљеа. Напуштањем те колотечине, странка се оградилa од свих покушаја било кога да је увуче у српско-српске сукобе и тиме избегла стварање услова за распад Републике Српске. Делујући покровитељски за све народне потребе и уједињителски, српски радикали су успели да спрече народну заваду на било који од понуђених модела и тиме онемогуће чак и сукобе оружјем који су видели у ваздуху.

Ради мира у кући, Српска радикална странка Републике Српске је покушала да као помирител разоткрије све зле намере твораца кризе.

На једној страни је сталним критикама у јавности говорила о криминалу који је постојао у СДС-у а на другој је пажљиво пратила сваки корак новоформиране владе, указујући на грешке које или воде издаји, или континуитету у криминалним радњама.

На другој страни, Додикова влада је имала нешто другачији приступ.

Примопредаја пацовских канала

Одмах након избора нове владе, почела је нова кампања. Како што пре извршити примопредају дужности и документације. Наоко изгледало је као да је нова влада спремна да се што пре ухвати у коштац са свим проблемима и да жели да раздрма уљуљкани апарат бивше власти. Вести су брујале о томе како неки министри касне по два или три дана са примопредајом и како је то разлог још увек тешког стања у земљи. Било је отвореног прозивања и притисака. Председник Владе није штедео нити себе нити своје министре када је требало критиковати „спороност“ и „неозбиљност“ с којом се врши примопредаја. У ствари и једни и други су били итекако брзи и озбиљни. На сцени је било класично преузимање разрађене криминалне шеме. На једној страни ранији криминалци су покушавали да у што краћем времену издвоје из система власти стечене везе и канале и пребаце их у приватни аранжман. На другој су успаничени и у страху нови министри покушавали да их у томе онемогуће и да што пре ступе на дужност, како би се сви они, који су и до тада вршили корупцију власти, оријентисали према њима.

То се најбоље види и из структуре која се сада налази на челу свих владиних постова.

Од најављеног лова на криминалце није остало ништа, само је нарушено поверење народа у полицију

Влада и око Владе

Чим је преузимање власти завршено, у Влади Републике Српске се почело озбиљно разговарати о променама на челу различитих институција.

Мање су биле занимљиве оне које су задужене за бригу о пословима који не доносе новчану корист. Вода на уста кренула је многим, али нису сви имали такву срећу да се и окористе. Зависно од странке до странке дељене су и функције. Социјалисти су награђивали заслужне или враћали старе директоре на места са којих су били смењени, због нестручности или због тога што нису били чланови СДС-а. Српски народни савез је око себе окупио улицице, који су довољно уверљиво подијелили Биљани Плавшић.

Ту су награђени многи. Међутим, највећи је проблем у томе да се ради о људима који су СДС напустили, да би у новој, владајућој странци, задржали старе позиције и спасили се и заштитили од евентуалне политичке одмазде, какву данас трпи, примера ради, Гојко Кличкивић.

Странка независних социјалдемократа Милорада Додика у свему томе понашала се као незасито дерле. Иако имају само два посланика, добили су знатно више министарских места, него што им припада. Додик је добро осетио да су и Социјалистичка партија Републике Српске и Српски народни савез - Биљана Плавшић, организације са пуно плашљивих лопова и без јакних личности. Булдожер политиком, дрско се понашајући, успео је да их разбије тако да данас бројни њихови функционери радије иду по савет код Милорада Додика, него код својих шефова.

То је на крају резултирало тиме да данас Додикова странка у општинама Републике Српске има толико чланова колико и директора.

Занимљиво је рећи да се у свему томе

десило толико превара, да их заиста све скупа не можемо нити замислити, а камоли знати. Тако, на пример, познато је да значајан број садашњих чланова нововладајућих странака још увек седи на две столице. Има и случајева да су локални моћници договарали се међусобно о томе ко ће у коју странку, па када дође до промене власти, једни ће другима чувати леђа. Тако је, примера ради, било у Котор Вароши, Лакташима, Градишци итд.

То место, интересантно за све странке, било је место директора Финансијске полиције Републике Српске. Прво је на чело полиције дошао Драган Веселиновић, иначе тада потпредседник Српског народног савеза. Мада је Биљана Плавшић непрестано понављала да се не могу мешати политика и полиција, није остала верна својим речима. Веселиновић је у Бања Луку позвао све шефове регија и већ на другом састанку, мада су опет били позвани сви шефови регија, само двојица су била нста. Сви остали су, не само смењени, већ и отпуштени из службе. Ни дан данас нико од њих није рехабилитован нити је против било кога од њих пронађен и један доказ који их терети за било какву неправилност у раду.

На другом месту нашла се царина. По некаквом кључу ово место је припало Социјалистичкој партији Републике Српске. На чело је постављен Драгољуб Тривановић. И Тривановић је, попут Беселиновића, обавио потпуну чистку у редовима водећих кадрова. Једина разлика је у томе што се шефови регионалних и општинских царинских канцеларија листом налазе под истрагом због злоупотребе службене дужности. Са разлогом или без њега, али углавном чињеница је да су хапшења извршена брзине. Кога су стигли, стигли. Они, који су боље упознати са ситуацијом, кажу да су највеће зверке остале на слободи у служби садашње врхушке. Жртвовани су млађи љу-

ди који су у царину дошли током рата и били верни СДС-у. Ствари кадрови који су и током рата сарађивали у мутним пословима са прекодринском браћом остали су у сени.

Премијер није имао толико среће да добије ове две златне коке које ништа не раде, а помоћу њих се контролише читава држава.

Но ни он није лоше прошао. Тачније, његов верни Ненад Баштинац звани Велибој Остојић.

„Енерго-петрол“ је подрководством Ненада Баштинца засјао пуним сјајем“. Једини проблем је у томе што то већ у старту није дуго трајало. Прича се да је Баштинац срчани удар преживео након што су му службеници „Енерго-петрола“ отворили сеф и показали уговоре. Баштинац очито није могао да издржи од узбуђења, гледајући милионске цифре у доларима. За разлику од социјалиста и Плавшићкиних, Баштинац, да ли због тога што није имао времена, или због тога што је он, ипак, мали играч за ту братију, није смењивао раније кадрове. Пост-ојала је ту и инструкција његовог шефа, која гласи: „Све што можеш, учлани“?!

Ја смењујем, ти смењујеш, он смењује

До сада је донесено преко 8000 решења о смењивању и постављању. Већи део тих решења, односио се на пет до десет функција одједном. На седници Владе одржаној у Слатини, након што је министар унутрашњих послова Милован Станковић прочитао записник, ставио је за-

мерку што се у њему налази смена некаквог доктора. Станковић је рекао да на прошлој седници тај доктор није смењен. Додик га је васпитно погледао и рекао да то треба оставити за тачку разио. Станковић се с тим баш није сложио, уз примедбу да је Влада приватна. Додик је на то изгубио живце, припретио Станковићу и новинаре истерао напоље. На ТВ дневнику исто веће смо могли чути како је Влада Републике Српске завршила још један радни дан. Успешно.

Цигарете, цигарете

Председник Владе Милорад Додик је, вероватно, једини политичар на свету, који је тако искрено, додуше, не баш и својом вољом, признао да је шверцер. Пре би се рекло да је био брзоплет, када је рекао да је тачно да је пропао на шверцу цигаретама и да је то било зато што је полиција била СДС-ова. Из тога се види много ствари. Пре свега, очито је да председник Владе учествује у криминалу. Тачније, радио је то и током рата и после рата. Значи да, када је говорио против СДС-овог криминала, није то чинио зато што му је сметао криминал, већ зато што му је било жао што га он не контролише. Председник Владе очито није човек који је много водио рачуна о буџету. Шверц је кривично дело, којим се избегава порез и ако кога треба да гони финансијска полиција онда је то Милорад Додик. Јасно је и то да се Додик нти чега стиди, а по свему судећи, док је на власти нити боји. Уверен је да ће вечно имати имунитет тако да га нико неће мо-

ћи хапсити за отворено признање кривичног дела. Судбина нам је, изгледа, да како који председник оде да се против њега покрене кривични поступак. Једино је први председник отишао у миру Божијем. Бранко Берић. Већ касније су се почели дешавати жестоки обрати. Лукићу је приписана афера са нафтом из Бугарске. Лукић је сада у Српском народном савезу - Биљана Плавшић. Козићу друга афера са нафтом и алуминијумом. Тренутно се бави личним пословима и није политички активан. Касагић је из власти изледио као особа која није била спремна да ради за странце под криљем НАТО пакта. Кличковић је у бекству. Додик на добром путу да му се придружи. Додуше, између њих никада и није било веће разлике. Осим бркова.

Од лова на криминалце нема ништа. Бар за сада. Биљана Плавшић је прошлогодњим митинзима исцрпила сву снагу народа. Сада баш нико више није у стању да изведе народ на улицу да би се заштитио од криминалаца. Једноставно, народ више није спреман на преваре. Поверење се може повратити само стварним полицијским и правосудним акцијама, у борби против криминала. Глупости, попут оних што их је Влада правила када је април прогласила месецом борбе против криминала, су, не само за подмен, него и за тугу. Јер, забога, то се ипак нама дешава.

Српска радикална странка је довољно спремна да прекине и такав рад и такав начин размишљања. Потребно је само мало. Да свако од нас на изборима заокружи број испред њеног имена на гласачком листићу.

Српски радикали имају знања и способности да се упусте у борбу против криминала у Републици Српској.

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА СРПСКА ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ

Руководства Српске демократске странке и Српске радикалне странке разматрали су стање проистекло из одлуке Владе Републике Српске о смени 22 директора и главна уредника у 16 локалних радио и ТВ станица, и утврдили су следеће:

1. Одлука Владе Републике Српске је незаконита, и директно представља узурпацију надлежности скупштине општина и одговарајућих управних одбора.

2. Одлука Владе Републике Српске је резултат произвољне и неутемељене политичке процене о карактеру рада локалних медија, а смишљена је ради покушаја дисквалификације Српске демократске странке и Српске радикалне странке, као легитимних носилаца власти у поменутих општинама.

3. У реализацији ове незаконите одлуке, Влада је злоупотребила полицију Републике Српске, доводећи српске полицајце у ситуацију да спроводе диктат Владе против легалних органа власти у општинама, и против одговорних службеника у медијима.

4. Увођењем повереника Влада Републике Српске примењује праксу делимично оправдану само у ванредним и ратним околностима, и на тај начин Влада ствара неред, напетост, па и конфронтације унутар Републике Српске, а и у српском народу.

5. Злоупотреба полиције рада спровођења незаконитих одлука има карактер државног терора над грађанима Републике Српске, за шта је директно одговорна Влада Републике Српске.

6. Незаконита одлука Владе Републике Српске продужава узурпацију законитих надлежности локалних органа власти и предузећа из надлежности локалних органа власти, на тај начин Влада све општине своди на пуку форму, одузимајући им уставне и законске надлежности кроз које оне остварују своју функцију.

7. О поменутој одлуци и својим поступцима Влада Републике Српске и Министарство информисања лажно и фалсификовано обавештава јавност. То се види из следећих чињеница:

а) У априлу ове године Министар информисања Рајко Васић, обавестио је ло-

калне медије да Влада Републике Српске није надлежна за смене директора и главних уредника локалних медија, а три месеца касније. Влада је поступила потпуно супротно,

б) Председник Владе Милорад Додик лажно је обавестио јавност о резултатима његовог састанка са председницима скупштине општина и извршних одбора, који су из општина оснивача „спорних локалних медија“; ниједан председник општине није дао подршку незаконитој одлуци Владе, напротив, сви су инсистирали на њеној нелегалности и недемократичности,

в) Директори и главни уредници локалних медија, који су до сада високо професионално и одговорно обављали своје послове, замењени су повереницима који не испуњавају стручне услове, а и морално су проблематични (у Новом Граду за повереника је именован наставник географије, а за главног уредника текстилних радника, у Теслићу за повереника је именован наставник телесног васпитања а у Добоју скретничар возова и тако надаље, углавном у свим општинама),

г) Јавност је лажно обавештена да су међународне организације упозоравале локалне медије на њихов рад. Утврдили смо да се ни једна међународна организација није обратила ни једном локалном медију у смислу о којем говори Влада Републике Српске. Напротив, ти медији су имали добру сарадњу и стални контакт са представницима међународних организација (на пример: смењена директорица Српског радија Градишка, госпођа Десанка Рађевић писмено је похваљена од стране портпарола ПТФ господина Алуна Робертс, за објективно информисање).

8. Оцењујемо да је поменута одлука Владе покушај смишљеног разарања Српске демократске странке и Српске радикалне странке и легитимне власти ових странака у 42 општине Републике Српске.

Руководство Српске демократске странке и Српске радикалне странке оцењују да се постојеће стање може разрешити једино законитим и демократским путем. У том смислу, нужно је учинити следеће:

1. Бесмислено је да Влада инсистира на реализацији својих незаконитих одлука; нужно је повући такозване поверенике, новоименоване главне уреднике и све вратити на пређашње стање до нових законитих решења, а уколико се то не оствари, надлежни суд би морао хитно реаговати по већ покренутим тужбама против незаконитих одлука Владе Републике Српске.

2. Досадашњи управни одбори локалних медија именовани су на законит начин по предлогу странака, које имају коалициону власт у општинама. Могуће је изабрати и чланове других странака у управне одборе, уз услов да оне имају своје одборнике у скупштини општине, међутим, то је искључива надлежност скупштине општине - оснивача локалних медија.

3. Реализација ставова из претходне тачке подразумева да државни медији (Српска радио телевизија, Глас Српски, Ослобођење, СРНА) из надлежности Народне Скупштине Републике Српске, конституишу управне одборе сагласно посланичкој структури Народне Скупштине Републике Српске. Минимум демократичности у раду Народне Скупштине Републике Српске и Владе Републике Српске подразумевао би да и други управни одбори државних предузећа и установа из надлежности Владе Републике Српске, буду конституисани сагласно посланичкој структури Народне Скупштине Републике Српске.

Ценећи укупну ситуацију у Републици Српској, руководства Српске демократске странке и Српске радикалне странке, сматрају да смо сведоци стварања хаоса и нереди у Републици Српској, и утемељивања тоталитарне и марионетске владавине на овом подручју.

Због тога су народни посланици у Народној Скупштини Републике Српске, у складу са Пословником, покренули иницијативу за сазивање ванредне седнице Народне Скупштине Републике Српске, на којој би се размотрило постојеће стање и утврдиле одговарајуће мере.

У Бања Луци, дана 3. августа 1998. године

Др Драган Калинић
Проф. др Никола Поплашен

24. АВГУСТ 1998. ГОДИНЕ: ДР ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ У ЕМИСИЈИ ТВ ЗВОРНИК

ИЗБОРИ КОЈИ ОДЛУЧУЈУ О ОПСТАНКУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Др Шешељ: „Да су ово одлучујући избори показује и виши степен мешања западних сила у унутрашње односе Републике Српске, стална измена изборне регулативе и подстицање неких нових облика унутрашњих раскола који до сада нису били карактеристични за политички живот Републике Српске”

Водитељ: Поштовани гледаоци добро вече. У оквиру емисије „Избори 1998” вечерас ће се представити Српска радикална странка српских земаља. Тим поводом, гост у студију је др Војислав Шешељ, председник Српске радикалне странке српских земаља и потпредседник Владе Републике Србије. Господине Шешељ, добро вече и добро дошли у студију ТВ Зворник.

Др Шешељ: Добро вече и боље вас нашао. И одмах, у старту морам мало да вас исправим - ми смо Српска радикална странка, а не српских земаља, никад нисмо имали у свом називу, а и Српска демократска странка је одустала од такве одреднице, мало рогобатно звучи. Кад се каже - Српска радикална странка, то само по себи упућује на српски народ и ми делујемо у целини српског народа.

Водитељ: Ја се извињавам, само још

да упознам наше поштоване гледаоце да и они могу учествовати у овој емисији и да могу постављати питања на телефон 583-827 и 583-710. Позивни за Зворник је 076. Ја, господине Шешељ, предлажем да ми најпре почнемо од самог програма Српске радикалне странке. Тачније, какве су и које политичке и програмске оријентације Српске радикалне странке?

Др Шешељ: Српска радикална странка је национална, патриотска политичка организација и наш кључни циљ је стварање јединствене српске државе, која ће обухватати све српске земље. Од тог циља ми никада нећемо одустати, а програмски смо се определили да тај циљ постижемо мирним путем. Желимо демократским путем да ујединимо што пре постојеће српске земље, Србију, Црну Гору и Републику Српску, а никада нећемо одустати од ослобађања Републике Срп-

ске Крајине, која је тренутно под окупацијом и желимо све остале српске земље да се прикључе заједничкој држави.

Друго, у политичкој сфери ми смо странка изразито демократског карактера, примењујемо искључиво демократске методе политичке борбе, залажемо се за републикански облик владавине, вишепартијски политички систем, парламентаризам, модеран правни поредак и за поштовање свих грађанских слобода и права.

У економској сфери, ми смо странка која се залаже за либерални капитализам, за слободну тржишну привреду, приватну иницијативу и слободну конкуренцију. У социјалној сфери тежимо свеобухватној социјалној заштити свих угрожених слојева становништва, старих, болесних пензионера, деце, запослених и тд.

И у културној сфери се залажемо за потпуну слободу стваралаштва, али за

Председник Српске радикалне странке др Војислав Шешељ у студију ТВ Зворник

принцип да се продукти стваралаштва вредују на тржишту. То би био укратко наш програм, то би била суштина нашег националног, политичког, економског, социјалног и културног програма.

Ми смо наш програм и за ове изборе штампали у специјалном издању Велике Србије у 50 хиљада примерака. То је подељено грађанима Републике Српске, а то је само једно од многих издања. То смо и раније штампали и мислим да смо странка са најпрепознатљивијим програмом у целом српском народу.

Водитељ: Наравно, ја кажем, тога ће се дотаћи кроз наш разговор мало детаљније о свим сферама, али септембарски избори у Републици Српској су четврти избори за Српску радикалну странку. Како теку предизборне активности у Републици Српској и на чему се темељи предизборна кампања Српске радикалне странке?

Др Шешел: Ми смо имали веома успешне предизборне активности и задовољни смо резултатима. Овога пута у принципу смо одустали од држања митинга, великих митинга. Држали смо такве митинге још 1996. године, показало се да смо странка са великом популарношћу у народу и да смо у стању своју снагу да докажемо и присуством огромног броја људи на митинзима. Али, наше дугогодишње искуство нам говори да је много боља варијанта вођења предизборне кампање гостовање на локалним радио и телевизијским станицама и одлажење директно у народ, тако да наши активисти иду буквално од села до села, кроз целу Републику Српску, разговарају са људима, размењују мишљење, послушују и пулс народа, послушују о чему народ размишља, које су му основне преокупације, а у прилици смо да на локалним медијима разјаснимо у танчине своје политичке ставове, што се на митинзима углавном не постиже.

Знате, на митинзима узвикујете паролу и ефикасни сте онолико колико вам је парола убитајнија, директнија, док једно трезвено политичко размишљање можете да прикажете само у оквиру емисије, где нема парола и где морате конкретним ставовима, разумевањем политичке ситуације, да се представите народу као озбиљан политички чинилац.

И прошле године у Србији смо се у потпуности држали оваквог става, на прошлогодњим изборима буквално ни један једини митинг нисмо одржали, али смо освојили више гласова, него икада од када постоји Српска радикална странка. Тако сада радимо у Републици Српској.

С друге стране, овога пута нисмо били оптерећени неким другим паралелним изборима, па смо све своје снаге концентрисали на продукцију пропагандног материјала, искључиво за Републику Српску, дистрибуирали смо у великим tiraжима већи број Велике Србије, нашег страначког листа, затим видео, аудио касета, постера, плаката и тд. Мислимо да је то извесан ефекат већ пружило у предизборној кампањи. И оно што је најважније, после оволико избора у Републици српској, народ је до краја начисто

Др Војислав Шешел за време једне од многобројних посета Зворнику

у погледу сваке политичке партије, шта представља, каква је, какви је људи чине, каквим се програмом руководи, која је идеологија и слично.

Народ се више не да преварити и ја сам убеђен да ће се на овим изборима исправно одредити, исправно изјаснити, да ће се изјаснити у складу са својим интересима. И, што је новост на овим изборима, ми смо постигли коалициони споразум са Српском демократском странком по питању три кључне функције - функције члана председништва Уније БиХ, председника Републике Српске и потпредседника Републике Српске.

Водитељ: На чему се заснива тај споразум?

Др Шешел: Па, на блискости наших програмских циљева. Ми смо све време овога рата били у односима стратешког савеза по питању заштите српских националних интереса.

Иако је Српска демократска странка била владајућа политичка партија, а ми опозициона, ми смо увек до сада била опозициона политичка партија, иако смо често критиковали Српску демократску странку по разним питањима унутрашње политике, понашања у економској и социјалној сфери, у сфери борбе против криминала итд. Можете се сетити читавог низа наших критичких наступа.

По питању заштите српских националних интереса, ту никада није било двоумљења, ми смо били стратешки савезник, у кога су се сви српски патриоти увек могли уздати. У међувремену су се десиле разне крупне ствари у Републици Српској. Република Српска је претпела тешку кризу. Та криза још увек траје и све је то створило услове да наше две партије уђу у чвршће облике савезништва. Тај чвршћи облик савезништва се сада испољава кроз одређивање заједничких кандидата за ове три кључне функције.

Наш заједнички кандидат за члана Председништва Уније БиХ је Момчило

Крајишник, из Српске демократске странке, наш заједнички кандидат за председника Републике Српске је др Никола Поплашен из Српске радикалне странке, и наш заједнички кандидат за потпредседника Републике је господин Шаровић из Српске демократске странке. Ми сматрамо да ће наши кандидати привући највећи број гласова на овим изборима и да ће победити. Ми желимо ту победу. Ми сматрамо да, у односу на конкуренцију, имамо неупоредиво боље кандидате и да имамо много више тога да понудимо. Уосталом, ови избори су избори који одлучују и о опстанку Републике Српске. То показује и огромна пажња западне јавности, то показује виши степен мешања западних сила у унутрашње односе Републике Српске, стална измена изборне регулативе и подстицање неких нових облика унутрашњих раскола, који до сада нису били карактеристични за политички живот Републике Српске, монгажа разних агената, политичких убиства, препуцавања, оптуживања од стране режима најистакнутијих кандидата за тешка кривична дела, за која нема никаквих доказа, а избегавање да се о томе расправља на седници Народне скупштине.

Водитељ: Кад већ говоримо о предизборној кампањи Српске радикалне странке, како оцењујете рад Општинског одбора Српске радикалне странке, овде у Зворнику?

Др Шешел: Па, ми имамо један од бољих општинских одбора у Зворнику и од почетка је то тако, од кад постоји Српска радикална странка у Републици Српској. У Зворнику смо ми и владајућа политичка партија, у коалицији са Српском демократском странком и мислим да локална власт у Зворнику солидно функционише.

У принципу смо задовољни, наравно, било би доста примедби да се исказе, ниједна власт није никада савршена да не заслужује ниједну примедбу, и нема те власти коју не треба непрекидно критикова-

ти, па и радикалску власт. Ми увек тражимо од народа да нашу власт највише критикује, јер та критика највише нама радикалима може помоћи да будемо још бољи.

Водитељ: Већ сте се мало дотакли мешања међународне заједнице у предизборна правила, односно у кампању правила избора. Упознати сте, наравно, да ове изборе у Републици Српској строго контролише ОЕСЦ и да одређује и правила, и предизборне кампање, и самих избора.

Да ли је Српска радикална странка задовољна овим правилом и како ово коментаришете?

Др Шешел: Не, Српска радикална странка није задовољна, и друго, није реч о мешању међународне заједнице. Воља међународне заједнице је једна апстракција, која практично ништа не значи.

Реч је о мешању западних сила, пре свега САД и Конференције за европску безбедност и сарадњу, односно организације за европску безбедност и сарадњу, која је настала након истоимене конференције, пре неких двадесетак година. Западне силе имају пред собом јасан циљ. Оне желе да утопе Републику Српску у унитарну БиХ, и све потезе које повлаче, повлаче у том правцу, и на политичкој сцени Републике Српске потпомажу отворено само оне политичке чиниоце, који прихватају да се Република Српска утопи у унитарну БиХ. Тако се јасно опредељују. Чим некога западне силе подржавају, јасно нам је да тај ради против интереса српског народа. Ту нема никаквих дилема, нема никакве сумње.

А сада смо дошли у ситуацију, иако смо ми, радикали, непрекидно критиковали Дејтонски споразум, и у време кад је потписиван оштро смо се супростављали, да најжешће бранимо Дејтонски споразум, јер западне силе покушавају да га ревидирају, покушавају да изврше ревизију, покушавају да иду озбиљан корак даље од онога што су постигле Дејтонским споразумом. Рецимо, у Дејтонском споразуму нема да Карлос Вестендорф може да буде окупаторски гувернер Републике Српске, да има законодавну улогу, да он прописује законе. Он је донео закон о држављанству, рецимо, у Дејтонском споразуму је било предвиђено да оба ентитета имају своје регистарске таблице.

Овога пута су наметнуте регистарске таблице за целу БиХ. Нажалост, Влада Републике Српске је то прихватила, а без њеног пристанка то не би било могуће и тд. и читав низ других показатеља који говоре који су циљеви западних сила.

Водитељ: Постоји једна могућност - да господин Поплашен и господин Крајишник буду дисквалификовани из изборне трке, опет од стране (ви рекосте да је то апстрактан појам) али, међународне заједнице. Уколико до тога дође, какав ће бити став и реакција Српске радикалне странке?

Др Шешел: Ми то нећемо дозволити. Ако се случајно то деси, ми ћемо бојкотовати изборе, позвати народ да спречи организовање и одржавање тих избора. Без две најозбиљније и најмоћније политичке партије, немогуће је замислити било какве озбиљне изборе у Републици Српској.

Мислим да ће наше две партије бити међусобно солидарне и да неће дозволити дисквалификацију иједног кандидата.

Водитељ: Господин Шешел, предизборна кампања у Републици Српској је у пуном јеку. Неки политички лидери оцењују је као веома оштру и прљаву. Како ви оцењујете досадашњи ток кампање у Републици Српској?

Режим изгубио компас

Др Шешел: Па, ја не бих користио те изразе. Шта значи - прљави кампања? Знате, увек је свака предизборна кампања на извесан начин прљави, увек политички противници користе најразноврснија политичка оруђа у међусобним обрачунима, некад коректна, некад некоректна, а најчешће некоректна. У тој времи предизборне кампање, много тога је дозвољено, што иначе у нормалном животу не приличи озбиљним људима и није то проблем. Знате, данас се ми политичари посвађамо, сутра можемо нормално да разговарамо и треба да будемо такви, не смомо бити сујетни.

Можете мислити шта смо ми, радикали и социјалисти, једни другима рекли у предизборној кампањи, у Србији и у СРЈ, међутим, кад је запретила опасност по опстанак отаџбине, кад је запретила опасност да нам западне силе отму Косово и Метохију, ми смо релативно лако нашли заједнички језик и формирали Владу народног јединства. Није то проблем.

Проблем је само - шта су циљеви појединих политичких партија у Републици Српској и како се оне постављају на основу тих циљева. Постоје неке партије које следе циљеве само својих вођа, да њима буде добро, да они постигну реализацију личних интереса, не марећи за будућност Републике Српске и постоје партије које су пожртвоване и које све чине да би спасиле, да би сачувале Републику Српску, без обзира на личне, индивиду-

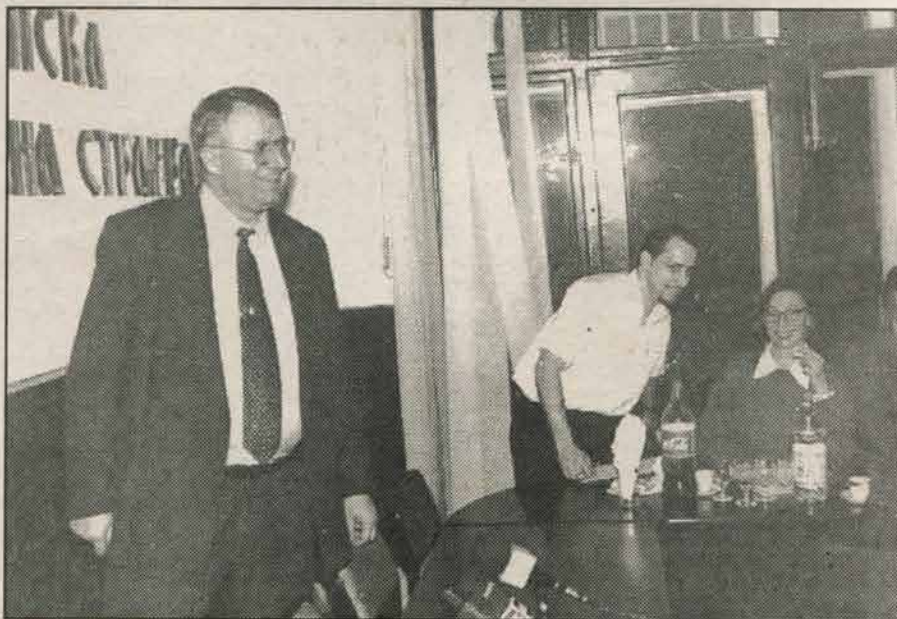
алне и групне интересе њихових челника. То је оно што је суштина.

Актуелни режим у Републици Српској очигледно је изгубио сваки компас, очигледно осећа веома озбиљну опасност да изгуби ове изборе, без обзира на мешетарење муслиманским гласовима, без обзира на стратешку помоћ ОЕБС-а и западних сила уопште, и они се сада служе најпрљавијим могућим средствима.

Кренули су сада у правцу дисквалификације Момчила Крајишника. Оптужују га без икаквих доказа да стоји иза убиства Срђана Кнежевића, што је бесмислица. Ми видимо сада да су се многе мутне радње око тога дешавале. Неколико пута је заседао скупштински одбор за контролу рада СДБ и веома озбиљне критике изрицао на рачун државних органа, и мислим за 31. август да је заказана седница Народне скупштине, да се то питање расправи. На основу тога ко ће доћи, а ко ће одбити да дође на седницу Народне скупштине, ми ћемо видети коме је савест чиста, а коме није чиста. Онај ко буде бојкотовио ту седницу, унапред ће доказати да му савест није чиста.

А ми знамо поуздано да су се Маузер и његови људи служили недозвољеним средствима у спровођењу истраге, да су људи који су истраживани пребијани, чак су им зубе вадили, малтретирали на најгнусније и најгоре могуће начине. Под тим мукама нема живог човека који неће признати све што се од њега тражи. Па да видимо, да се ти људи који су саслушавани, доведу пред Народну скупштину, па да испричају прво у Народној скупштини каквим су мукама подвргавани и како су им изнуђивана признања.

Ако је признање постигнуто на незаконит начин, он пред судом не сме да лаже, па да видимо који су мотиви били свих оних који су у томе учествовали. Има доста индиција да је одглумљен и режирани атентат на Маузера у Бијељани, да су она два човека која су се нашли пред његовим аутомобилом убијена на другом

Изборни штаб Српске радикалне странке: др Шешел саопштава новинарима резултате председничких избора у Србији

Српски радикали су против сваке коалиције са муслиманским партијама

месту, да су донешена мртва, да су подметнута под тај аутомобил и да је онда активиран експлозив, да би се то представило као покушај убиства Маузера.

Има читав низ других ствари, које говоре да ту нису чиста посла и да се сада све то подгрејава пред саме изборе. То је начин да се дисквалификује Крајишник, али мислим да то у српском народу неће проћи и да има још довољно дана до избора, да се читав овај проблем демистификује, да се разјасни та режија народу, да народу све постане јасно и да народ онда заслужено казни главне актере такве режије.

Водитељ: Дотакли сте се мало Народне скупштине. Српска радикална странка Републике Српске је опозициона партија у парламенту Републике Српске. Каква је положај и утицај опозиције у Народној скупштини Републике Српске, и уопште, како оцењујете рад Народне скупштине Републике Српске?

Брчко мора остати наше

Др Шешељ: Па, ја мислим да је рад Народне скупштине био поприлично неуспешан. Прво, утицај опозиције у Народној скупштини Републике Српске је више или мање исти као утицај опозиције у другим парламентима. Знате, на опозицији је да критикује власт и да јој налази слабе тачке, да власти не да ни тренутка предаха. То је улога опозиције у парламентарном систему.

Међутим, Народна скупштина Републике Српске је на прилично вештачки начин установљена, јер су западне силе наметнуле правило да на изборима за Скупштину Републике Српске учествују и они грађани који нису на територији Републике Српске, који не живе у Републици Српској, избеглице из Републике Српске, било о којој националности да се ради. И онда су Србији створили услове за разноврзне манипулације. И западне си-

ле вешто проводећи те манипулације, воде рачуна да ниједна политичка снага у Народној скупштини не може да однесе превагу, како би за њихово мешетарење било што погодније тло.

На прошлим изборима посматрачи Српске демократске странке, контролори Српске демократске странке, на територији муслиманско - хрватске федерације установили су да је свега 45 хиљада муслимана изашло на изборе, а ОЕБС је представио да их је изашло 90 хиљада. Ево вам доказа о каквим се манипулацијама ради. Па онда, из Беча је долазила гомила, хиљаде, десетине хиљада гласова без одговарајуће документације. Реч је о чистим фалсификатима. На тај начин су они конституисали једну групу посланика у Народној скупштини, од чије воље зависи многе ствари. Након прошлих ванредних парламентарних избора, кад је требало формирати нову владу, председница Републике, Биљана Плавшић, поново је кришила устав, односно основне уставне принципе који се темеље на парламентарној пракси цивилизованог дела човечанства. Та парламентарна пракса налаже да председница Републике мандат за састав Владе прво повери представнику највеће парламентарне политичке партије, ако ниједна странка нема сама апсолутну већину. Кад једна странка има апсолутну већину, да се уопште о том питању не расправља, а она се понашала на сличан начин на који је и Милан Мартић у Републици Српској Крајини - на једној страни конституисана је парламентарна већина, а он, с друге стране, дао мандат оном хоштаплеру Бориславу Микелићу, који није ни излазио на изборе, није ни живео у Републици Српској Крајини. Ми смо то могли спречити да је Милан Бабић остао веран потписаном коалиционом савезу са Српском демократском странком, али он је попустио први под притисцима и дозволио да се та, једна очигледна противуставна работа, озваничи, озакони. Нешто слично се десило у Републици Српској.

Биљана Плавшић каже - одређујем за мандатара Младена Иванића. Из које је партије, колика му је парламентарна снага, зашто баш њега - нема никаквих аргумената, нема никаквог објашњења. И он, наравно, није успео. Зашто није успео - зато што је инсистирао да се пола Владе конституише на основу скупштинске снаге сваке парламентарне странке, а пола Владе да он сам постави. Значи, на једну страну он сам, на другу страну све парламентарне странке. Каже - он би поставио експерте. Па сви министри су експерти. За министре странке бирају најспособније људе из својих редова, експерте за одређене области.

Није нико толико луд да за министра постави неког ко је неспособан да ради тај посао. Када то није успело, онда је одредила Милорада Додика, представника најмање парламентарне политичке партије, са свега два посланика, и он је успео да добије подршку странке Биљане Плавшић, Српског народног савеза, своје странке и СПС, али то није било довољно. И шта је онда урадио - ступио је у коалицију са муслиманском партијом, а претходно су сумњичили радикале и Српску демократску странку да ми планирамо да прибавимо неколико гласова, и јавно нас оптуживали, неколико муслиманских гласова. Онда су они ушли директно у коалицију. Ушли су директно у коалицију са онима са којима је српски народ до јуче ратовао, а против својих сабораца из овога рата.

Где је ту морал, где је ту елементарно поштење и која је цена ту плаћена, то је кључно питање? Нека цена је сигурно плаћена. Видећемо после која. Затим, инсистирали су да мењамо Устав. Српски радикали то нису хтели, није хтела ни Српска демократска странка.

Ми смо прихватили начелну одлуку да се приступи изменама устава, али радикали су инсистирали да се друге одредбе устава мењају, да се, рецимо, укида овај сенат, који је један бесмислен државни орган, само троши паре, и ништа више. И, да се смање ингеренције председника Републике. Знате, ми смо сада у савезу са СДС, а ово је наша примедба и Радовану Караџићу. Кад је овај устав доношен, доношен је под његовим утицајем и он га је креирао, видећи себе у тој улози. Председник Републике Српске по Уставу Републике Српске, има огромна овлашћења, што није добро, што није добро ни у једном парламентарном систему, баш због ових опасности које су се показале реалне у Републици Српској. Председник Републике треба да има што ужа овлашћења. Што шира овлашћења треба да има парламент да би контролисао њега и Владу. По нашем програму, ми смо изразито за парламентарну демократију и за принцип да председника Републике бира Народна скупштина.

Било како било, све ове ствари које су се дешавале компликовале су унутрашњи политички живот. Са друге стране, западне силе су протезирале и Биљану Плавшић и Милорада Додика и један део народа су успели да убеду ако Биљана Плавшић и Додик остану на власти, да ће Ре-

Бањалука: долазак др Шешеља у Банске дворе, у време док тамо нису седели извршници западних моћника

публика Српска добити огромну финансијску помоћ и да ће јој припасти Брчко одлуком међународне арбитраже. Ни једно ни друго обећање нису испунили. Да ли се сећате, да смо ми унапред упозоравали да од тога нема ништа? Додик је добио само неке мрвице, а негде је добио и милион долара, негде пет милиона марака, негде пола милиона марака и то су само ситнице које поделе људи у његовој близини. Некада исплате неку плату, а некада и пензију, али то су ситнице. Нема ништа од оних пола милијарди долара што су им обећавали, је ли тако, и то неће добити Република Српска. Ако буде добијала, добијаће преко Сарајева, преко Уније Босне и Херцеговине и то ће бити усмеравано у изградњу станова и кућа за повратак муслимана, у обнову џамија и тако даље. Та нам је игра очигледно, више него позната.

Што се тиче Брчког, одлука о арбитражи је одложена јер Брчко нам држе непрекидно као нож под грло. Они само вребају тренутак да пресуде да Брчко припадне Муслиманско-Хрватској федерацији. То је сушттина понашања великих сила. Само слеп човек то не би приметио.

Водитељ: Да ли, евентуално ако Брчко служи као једна врста тајног аргумента, неким стратегијама за тајно пресецање Републике Српске на источне и западне делове?

Др Шешељ: То је кључни план, а тако су ствари кренуле када је Биљана Плавшић кренула са државним ударом, са отимањем полицијских станица, са противустановним смењивањем министра унутрашњих послова када је постављала свог министра унутрашњих послова. То је све било кришење Устава. Тада је било замишљено да она то обави до Брчког и да се ту једноставно пресеке.

Било је најжалост и неких инсистирања из источног дела, да се то изведе, да се једноставно поцепају два дела Републике Српске, а ми радикали смо се и томе енергично супротставили.

Ми сматрамо да Република Српска

мора остати целовита, јединствена и да се не сме дозволити никакво њено цепање, а да се мора јасно ставити до знања великим силама да не долази у обзир издвајање Брчког и да је српски народ спреман да гине за Брчко.

Отоме се једноставно не може дискутовати, Брчко мора остати у Републици Српској и још треба да врате Републици Српској негде око 0,6% њене територије која је гарантована и Дејтонским споразумом и одлуком Контакт групе пре Дејтонског споразума о подели бивше БиХ по принципу 49% за Републику Српску а 51% за Муслиманско-хрватску федерацију. Још Република Српска нема тих 49%. Скоро цели проценат недостаје.

Водитељ: Када већ говорите о томе господине Шешељ, како Српска радикална странка види однос два ентитета, Републике Српске и Муслиманско-хрватске федерације, ради заједничких органа?

Др Шешељ: Мислим да ти заједнички органи, само глуме да нешто раде, а нема искрене сарадње, а природно је и да је нема. Друго, нема искреног савезништва између муслимана и Хрвата, јер Хрвати једва чекају прилику да се одцепе од Муслиманско-хрватске федерације. То је један природан процес. У перспективи велике силе дуго неће моћи да задрже ту вештачку творевину, Муслиманско-Хрватску федерацију или МХ Федерацију како је називају. Она ће се поцепати. Друго, што пре се дефинитивно раздвојимо, то ће се лакше поправљати односи између Републике Србије и муслиманске државе. Ми имамо интереса да се са муслиманском државом сарађује на екномском плану, да се обавља трговина, да се улази у неке заједничке пројекте и зашто да не? Са другим суседним државама то радимо, а зашто не би са муслиманском државом? Знате, на крају крајева они су део нашег народа и трагедија овог рата је највећа у томе што смо ми ратовали против делова свог народа, људи који су изгубили српску националну свест оног тренут-

ка када су њихови преци променили веру. Они и даље говоре нашим језиком.

То је велика трагедија српског народа што је својевремено приметно и Столтенберг када је пре неколико година изјавио да је у БиХ вођен рат између Срба православаца, Срба муслимана и Срба католика. Одмах су га повукли после тога, а то је једна велика истина која мора да нас боли. И показало се да само они који су остали верни православној вери да су сачували српску националну свест. Они који су променили веру, изгубили су српску националну свест и сада се неки од њих називају муслиманима, тили Бошњацима, а можда ће измислити и још неки назив, а други се називају Хрватима иако историјски никакве немају везе са Хрватском. То су рецимо пре свега Срби католици из Западне Херцеговине, међу којима су најгоре усташе јер су непрекидно били у ситуацији да се доказују да су већи католици од Папе.

Водитељ: Господине Шешељ, говорите о односу, наравно о ставу Српске радикалне странке када је питање односа два ентитета, а шта мислите да ли може да се деси да Република Српска тихо и шапатам се споји и уђе у унитарну БиХ.

Никад у коалицију са муслиманима

Др Шешељ: Може, ако се настави овај процес, ако остане Додикова влада, ако остане Биљана Плавшић на функцији председника Републике, онда је све то могуће у врло кратком року.

Ми се зато трудимо да на следећим изборима победимо и Плавшићку и Додика, да се успостави власт Српске радикалне странке и Српске демократске странке. Ми позивамо и Социјалистичку партију Републике Српске да нам се прикључи после избора. Позивамо и истакнуте чланове странке Биљане Плавшић. Овде у Зворнику имате истакнутог члана, а ја мислим да се зове Јован Митровић.

Дакле, позивамо све људе који нешто значе, који имају углед, елементарну част, патриотизам, да заједнички формирамо једну владу српских странака после ових избора. Наравно, ако Биљана Плавшић буде поражена, а ја очекујем да хоће, онда ће изгубити ауторитет и код своје странке. Та њена странка Српски народни савез је формирана од ранијих припадника разних политичких партија, али и од великог дела незадовољних, унутар Српске демократске странке. Неки су са разлогом били незадовољни, а неки без разлога. Неки су, зато што су огрезли у криминалу, похрлили тамо попут оног Рајка Дукића, мислим да се тако зове из Милића. Неки су отишли незадовољни конкретним приликама, понашањем активиста на терену и сада су поприлично разочарани оним што су затекли у новоформираној странци Биљане Плавшић и њеним укупним политичким понашањем.

Ја сам зато и поменуо Јована Митровића, а има читав низ таквих људи са којима би се, по мом мишљењу, могло раз-

говарати, наравно, после ових избора. Ја очекујем после ових избора да ће остати опет четири јаке српске политичке партије, а можда и пет.

Српска радикална странка, Српска демократска странка, опстаће и Српски народни савез, али са умањеним бројем гласова, опстаће Социјалистичка партија, а можда ће и Додикова странка имати неколико посланичких мандата и то је све. Боље је за српске странке да остану и постигну један од минималних заједничких програмских циљева, да формирају владу у складу са овећалим парламентарним принципима, дакле, онај ко је највећи он је председник Владе, ко је нешто мањи тај је потпредседник, па се тако одређују и министарства, као што смо ми у Србији формирали Владу народног јединства, строго пропорционално у односу наших снага у Народној скупштини. Да се више нико неће понижавати на тај начин што ће формирати формалну или неформалну коалицију са муслиманским странкама, које не желе добро ни Републици Српској, ни српском народу.

Видели сте пре неколико дана шта изјављује Бича, шта му је циљ, практично уништење Републике Српске и он то отворено у Сарајеву изјављује. Сада је тај Сафет Бичо потпредседник Народне скупштине, место Николе Поплашена.

Да ли имају савест ти људи који су гласали за смену Николе Поплашена и за довођење Сафета Бича на његово место? Како они то објашњавају својој жени, својој деци, својим породицама, својим комшијама, у срединама где живе? Како они то могу да објасне? Друго, видели сте да су западне силе покушале да натерају српске политичке партије да после локалних избора у свим општинама формирају коалицију са муслиманским странкама.

Радикали то нису хтели. Ми смо радије напустили власт у неким општинама него што смо на то пристали. Напустили смо власт у Власеници, напустили смо власт у Вишеграду. Нисмо хтели и не може нас нико натерати да против своје воље уђемо са било ким у коалицију. Неки наши чланови који нису били дисциплиновани, избачени су из странке. Променили смо потпуно општински одбор у Власеници, избацили смо народног посланика из странке, из Вишеграда. Ту нема милости. Морају основни принципи бити обавезујући за све, мора да се чува страначка дисциплина, не сме се против неких моралних начела и етничких правила тако лако прелазити.

Водитељ: Господине Шешел један од можда највећих проблема који је донекле исполитизован у овој преизборној кампањи је проблем избеглог и расељеног становништва, а како Српска радикална странка види решење овог проблема?

Др Шешел: У заблуди су западне силе ако мисле да је могуће установити поново мулти-етничко, мулти-конфесионално, мулти културно друштво или како га год они називају на простору бивше БиХ. Да је то друштво могуће не би се десио овај рат.

Погрешно је сада insistирати опет да се муслимани враћају у делове Републи-

ке Српске где су раније живели и да се Срби враћају у делове Муслиманско-хрватске Федерације где су раније живели. Ако је овај рат довео до једне велике размене становништва, негде насилно, негде добровољно, а много чешће добровољно, него насилно, јер је до те размене долазило прилично спонтано и стихијски, а не где је наравно било и насиља као у сваком рату што се то дешава, онда треба видети како те ствари санирати, да дође до формалне размене имовине.

Да се помогне Републици Српској, да се зидају куће и станови за Србе избегле са подручја Муслиманско-Хрватске федерације или Републике Српске Крајине, у Муслиманско-Хрватској федерацији да се формирају куће за Муслимане или Хрвате који су се иселили са подручја Републике Српске.

Ако неко жели добро свим народима, бивше БиХ не треба овако да се постављају. Ако неко жели сада да унапред ствара предуслове за неки нови рат, онда ће производити хаос на свим просторима и изазивати нову мржњу, нове сукобе и слично. Ко је сада у стању да објасни Србима, који су рецимо из Сарајева и Илијаша избегли у Зворник, јер је Зворник предат по Дејтонском споразуму, није изгубљен Зворник, Илијаш је предат по Дејтонском споразуму, није изгубљен на бојном пољу, буквално предат, а ти Срби нису ни помишљали и није им било ни на крају памети да остану да живе под муслиманском влашћу. Они знају шта то значи, а уосталом, ми за собом имамо петсто година турског ropства.

Нису Турци за тих петсто година управљали Србијом, него потурци. Срби који су прешли на исламску вероисповест, одрекли се своје нације, тлачили своје дојучерашње сународнике и истовернике. То је једно огромно историјско искуство и то чини ове ствари немогућим. Ти Срби су дошли да живе у Зворнику, треба да живе у Зворнику, не може их нико померити одавде из Зворника, они

остају и браниће се до задњег даха, више немају куд.

Водитељ: Господине Шешел, Дејтонским мировним споразумом прописане су три варијанте за решење овог проблема. То је повратак, размена имовине и продаја. Ипак чини ми се да се највише некако insistира на повратку.

Др Шешел: Нема ништа од тога, знате. То они insistирају, то су ови из споља и ако се неки Србин врати у Сарајево, врати се само да би продао имовину, а сада је цена прилично ниска. Онда се оклева, чека боља прилика и слично. Нико ме ко се вратио, није ни на крају памети да дефитивно остане, нико ме. То знам поуздано. Има поприлично те размене имовине, а о повратку муслимана нема ни говора. Муслимани би негде да чачкају по тим граничним селима, да стално провоцирају, да изазивају неке немире, сукобе и тако даље, али о повратку ни они више не размисљају. Тешко их је мотивисати да уопште излазе на изборе у Републици Српској и сваки пут западне силе много већи проденат њихових гласова, буквално фалсификују него што постигну у одзиву муслимана. Они су потпуно незаинтересовани за политичке прилике у Републици.

Наравно, хтели би, када би неко сада хтео да подјарми Републику Српску да се Срби протерају, па да се рашире на комплетном простору БиХ.

Водитељ: Како Српска радикална странка види решење проблема, када већ говоримо о избеглом и расељеном становништву, проблем инвалида, породица погинулих бораца, бораца и оних категорија које су највише дале за Републику Српску?

Др Шешел: Ту је сада процес приватизације и мислим да је ту и раније Српска демократска странка поприлично каснила са послом приватизације, а мислим да је тај процес требало предузети већ у току трајања рата, како не би сада његово спровођење зависило од воље запад-

Околина Зворника: др Шешел окружен Србима избеглим из Илијаша

них сила. Кроз процес приватизације, треба пре свега заштитити интересе породица палих бораца, ратне инвалиде, ратну сирочад итд.

Највећи проценат имовине која се приватизује, треба кроз систем ваучера и тим категоријама становништва дати, а онда ићи на продају остатка, путем јавне лиценцијације.

Водитељ: Управо када говорите о приватизацији, привредни опоравак Републике Српске је још једна тема која се не може заобићи. Како Српски радикали виде привредни опоравак и за какву се конкретну приватизацију залажу?

Др Шешељ: Привредни опоравак ће бити тежак и мукотрпан. Нема никакве сумње да Република Српска има поприличне потенцијале, али њихово постепено стављање у погон ће бити веома тешко. Очигледно је да споља нема неке опипљивије, ефикасније помоћи. То је показала ова власт која је била потпуно по укусу западних сила и ништа није добила, је ли тако? Ми смо очевици и сведоци да она практично ништа није добила, неке мрвице које су поделили њени челници, практично, међусобно и ништа више.

Зато морамо да се ослоњемо на сопствене снаге и наравно на што интензивније развијање привредне сарадње са Србијом и Црном Гором. Српска радикална странка ће се залагати за укидање, постепено укидање границе на Дрини. Ми смо се заложили и ту смо наишли на сагласност наших коалиционих партнера у Влади народног јединства и укинута је ова наплата путарине у девизама за возила са страном таблицом, јер када је Влада Републике Српске прихватила ове јединствене таблице, затечени су прописи у Савезној Републици Југославији који су то третирали као стране таблице и ви то знате.

Ми смо нашли неко решење да се не наплаћује у девизама пролазак кола из Републике Српске на нашим аутопутевима. Знате, ту је сад проблем и не зна се које је возило из Републике Српске, које из Муслиманско-хрватске Федерације. Ми ћемо тај проблем морати да решавамо, али смо бар један намет скинули са наше браће која живе у Републици Српској.

Те заједничке таблице, једноставно нису морале да се прихвате. То је оно што је олако прихватила Додикова влада уз асистенцију Биљане Плавшић, а није се морало и за узврат, Срби нису ништа добили. Зашто је то прихваћено - само да би се правиле забуне и да би се постепено кроз те симболе, вршило утапање Републике Српске у унију Босне и Херцеговине.

Наметнут је Закон о држављанству, тако што га је сам Карлос Вестендорп прокламовао, па је наметнут изглед пасоша, изглед новчаница и ко зна кад ће томе бити крај, ако се нешто озбиљније не деси у политичком животу Републике Српске, ако опет не дође до промене власти.

Водитељ: У склопу прича о привреди и привредном опоравку а и приватизацији, за какву се кадровску политику залаже Српска радикална странка?

Др Шешељ: Ако проведимо приватизацију, онда се више не бавимо кадровском политиком.

Кадровска политика је ствар власника привредних капацитета, фирми, значи, економских институција. Ту држава не сме да се меша. Држава треба да се брине о наплати пореза и испуњавању својих обавеза - исплати пензија, организовању здравства, школства, војске, полиције итд., спољних послова и слично.

Водитељ: Господине Шешељ, пристижу питања гледалаца, Јелена из Зворника вас поздравља и пита - да ли можете да утицете на председника Извршног одбора Скупштине општине Зворник да реши стамбени проблем избеглица, јер општина Зворник врло мало ради на том питању и углавном брине о смештају и осталим проблемима домицилног становништва?

Круна само на државном грбу

Др Шешељ: Колико ја знам општина Зворник је доста учинила да се помогне избеглицима, да се поправе куће, да се уведу струја у нека околна насеља у Зворнику.

Знам да је у тим кућама живело доста Срба избеглих из Илијаша. Обилазио сам их у првој фази кад су живели, буквално у рушевинама, кад нису имали ни струје, ни питке воде, ничега. Сад је доста на том плану учињено. Није још довољно, није још све. Треба општину непрекидно притискати и терати да ради више. Међутим, мислим да ова паушална оцена не стоји, јер сам се лично уверио да су неке ствари постигнуте. Поприлично тога је урађено. Општина и даље мора на том плану да ради. Мислим да је погрешно insistирати на некој подели између - како вапа гледатељка каже - домицилног становништва и досељеника.

За нас су сви Срби исти, за нас српске радикале и тако се и понашамо. Не правимо никакву разлику.

Водитељ: Господин Обрадовић из Зворника пита - зашто је господин Ше-

шељ изиграо осниваче Радикалне странке - Љубишу Петковића и Вељка Губерину? Зашто је скинуо круну са двоглавог орла, зашто допушта да му председник Регионалног одбора странке буде господин Ристић, који није провео дана у рату.

Зна ли да је секретар Српске радикалне странке у Зворнику лопов и зашто се и ви вечерас представљате а не општински одбор, зар они немају квалитетних кадрова?

Др Шешељ: Они су проценили да сам им ја најквалитетнији кадар, шалим се наравно. Друго, то је тешка оптужба да је наш секретар лопов, а нема никаквих доказа. То треба и доказати. Што се тиче Раденка Ристића, он је способан привредник и у рату је дао велики допринос. У рату је радио на пословима од којих је много тога зависило у Зворнику. Мислим да се на тим пословима добро показао и да у Зворнику ужива велики углед.

Што се тиче Љубише Петковића, он је био врбован од стране полиције и радио је против Српске радикалне странке. Што се тиче Губерине, он никад није био члан наше странке. Он је био члан Народне радикалне странке и био га је веома лош глас, утемељен на неким реалним чињеницама и та странка захваљујући томе, у старту није имала никаквих шанси. Ми нисмо скидали никакву круну. По нашем програму, програму Српске радикалне странке у 100 тачака, ми се залажемо да српски грб буде двоглави бели орао са царском круном Немањића. То је наше трајно опредељење.

Што се тиче нашег страначког симбола, амблема, он је настао од четничког двоглавог орла. Четнички двоглави орао, то би људи који се више разумеју у историју или старији људи који то памте знали - није имао круну, али је на грудима имао мртвачку главу са две уздижене кости и имао је мачеве у канџама.

Пошто смо странка модерних схватања, избацили мртвачку главу, да не бисмо европску и светску јавност асоцирали на

Руководство Српске радикалне странке у Зворнику

Српски добровољци: наставак вековне традиције

гусаре који су имали сличне симболе. Та мртвачка глава је некада у историји српског народа одиграла своју улогу. Четничка црна заставица је морала застрашујуће да делује према српским непријатељима. Четници су се формирали као герилци на подручју јужне Србије и Македоније, пред балканске ратове. Назив - четник је uveden, увела је српска влада, да би се наши герилци разликовали од бугарских комита. До тада су се српски и бугарски герилци називали комита.

Пошто је наша странка настала променом назива Српског четничког покрета, односно уједињавањем Српског четничког покрета са већином општинских одбора Народне радикалне странке, ми смо направили корекцију у амблему. Зашто да политичка партија на свом амблему има круну - не.

Круну треба да има државни грб, државни амблем, државни симбол, а не страначки.

Водитељ: Јокић Станко, иначе ратни војни инвалид 70%, каже да је радио у Београду и добио отказ, Пензиони завод га није пензионисао. Каже да није способан за рад и пита - има ли шансе за пензију?

Др Шешел: Не знам како да одговорим на то питање, нисам упознат са конкретним случајем, са списима. Пензија зависи од степена инвалидности и од година радног стажа, година старости итд. У сваком случају, господин би требао да се обрати општинским органима који се баве тим послом и да се види то питање. Мишлим да би у случају кад је реч о борцу са толиким степеном инвалидитета и председник општине и председник извршног одбора би требали да пруже помоћ са своје стране.

Док сам био председник општине у Земуну, сваки пут сам лично примао борце овога рата, инвалиде и породице палих бораца. Решавали смо њихове проблеме како смо знали и умели. Нашли смо поприличан број станова. Делили смо непрекидно материјалну помоћ итд. То су људи пре-

ма којима и локална и централна власт увек мора имати посебну пажњу. Значи, кад затраже, да се приме, и ако им се не може остварити оно што траже, оно што желе, бар топла љубазна људска реч може много да значи.

Водитељ: Прибаш Милица из Зворника вас пита - шта тражите на телевизији Зворник, што не поправљате стање у Србији, што нападате Владу - вероватно мисли на Владу Републике Српске - кад у њој нема антисрба?

Др Шешел: Па, питање је веома смешно. Вероватно су велики Срби, они који прихватају сваки миг западних сила, које пале западне силе, које подржавају западне силе, које подстичу да раде против српског народа. Вероватно су велики Срби они који прогоне своје сународнике, који монтирају лажне криминалне афере. Вероватно су велики Срби, они који прихватају утапање Републике Српске у Унију Босне и Херцеговине, који прихватају сваки диктат који стиже из Сарајева или из западних метропола итд. Разликујемо се у дефиницији шта значи бити велики Србин.

А, шта тражим на телевизији Зворник - као Србин, дошао сам на српску телевизију. Претпостављам да је телевизија Зворник, српска телевизија, још увек. Није успело смењивање главног и одговорног уредника и Управног одбора, што је спроводила на противустанак и незаконит начин, Додикова Влада. Они заводе диктатуру у Републици Српској. Аутоматски смењују све што им није по вољи. Томе се треба супротставити.

Ја се подједнако лепо осећам у свим деловима земље где живи српски народ, у свим српским земљама. Убеђен сам да ће у најскорије време то бити јединствена држава. Српски радикали никада од тог светог циља неће одустати. Нас никакве претње са Запада не могу поколебати.

Водитељ: Зоран из Зворника вас поздравља, господине Шешел и пита - шта мислите о намештеним атентатима у Бје-

љини и Палама и шта мислите о Маузеру? - **Др Шешел:** На то питање сам већ одговорио.

Шта мислим о Маузеру, говорио сам и у предизборној кампањи 1996. године. Оно што сам тада изговорио о њему и о Биљани Плавшић нешто касније, 1997. године, не бих могао сада да поновим, јер ме оптерећује функција потпредседника Владе Републике Србије. Да сада не бих изазвао неки сукоб између две владе, не могу да поновим све оно што сам својевремено рекао за Маузера. Све што сам рекао, ништа нисам порекао, ништа нисам оповргао и све стоји данас, па је то вероватно довољно. О томе сам говорио и на митингу у Зворнику 1996. године. Његово данашње понашање говори о њему као личности.

Треба Народна скупштина да саслуша све ове, које је Маузер ислеђивао. Да они испричају каквим су мукама подвргнути. Како су присиљавани да потпишу лажна признања. Нека се онда истражи ко је убио Срђана Кнежевића и с којим мотивом. Ко је исценирао „атентат на Маузера“ и сличне ствари. То је одмах постало сумњиво људима у Бјелини, чим се десило.

Водитељ: Господин Радић из Зворника каже да у Скупштини Владе Републике Српске, многи кажу да је неприродна коалиција између Српског народног савеза, Социјалистичке партије Републике Српске и Странке независних социјалдемократа, али је исти такав случај у Скупштини Владе Србије, где су у коалицији СПС, ЈУЛ и СРС, како то коментаришете?

Неприродна коалиција

Др Шешел: Није толико неприродна коалиција између Српског народног савеза, Додикових социјалдемократа и СПС-а, колико је неприродно да су те три партије у коалицији са муслиманском странком Сафета Бичи. То је оно што је неприродно. У Србији је формирана коалиција левичарске и десничарске странке. То је коалиција која има јасан циљ - очувања Косова и Метохије. Српски народ данас није имао другу шансу да сачува Косово и Метохију него да успостави коалицију. Нама је то било јасно и због тога смо прихватили ову коалицију. Видите, да се ми поприлично успешно носимо са проблемима на Косову и Метохији и да постижемо резултате. Данас је ситуација тамо много боља него у тренутку када је формирана Влада народног јединства. Вратили смо оптимизам Србији, стабилизовали смо политичке прилике у Србији, без обзира на дубоку економску кризу и социјалну беду која је сваки дан све већа. Народ нам верује и ми се трудимо да тај народ не разочарамо. Ако сачувамо Косово и Метохију, доказаћемо да је ова коалиција имала смисла. Ако случајно не успемо да сачувамо Косово и Метохију, то ће бити доказ да ова коалиција није имала смисла.

А, шта може за свој циљ имати коалиција три српске странке и муслиманске

странке из Муслиманско-хрватске федерације. Шта за свој циљ може имати коалиција Биљане Плавшић и Сафета Биче. Ко то може да објасни. Рекао сам вам на почетку емисије, ми немамо ништа против, ми желимо на овим изборима да Српска радикална странка и Српска демократска странка освоје апсолутну већину. Ако се то не деси, ми ћемо опет позивати Социјалистичку партију Србије да заједно формирамо коалицију. Ми ћемо опет позивати Српски народни савез да заједнички формирамо коалицију, већ сам вам истакао. И тамо има часних људи са којима би могли да разговарамо. Да се српске странке нађу на окупу. Да заједнички делују у прилог интересима Републике Српске, а не да неке српске странке траже подршку у Сафету Бичи и његовим компанијима, чији је циљ да се уништи Република Српска.

Зашто се Сафет Бичо одређено да подржи Биљану Плавшић и Милорада Додика? Зашто се није одређено да подржи Крајишника и Поплашена? Ваљда је имао неки мотив. Ваљда му је било у интересу да ова страна однесе превагу, а знамо који су циљеви. Питајмо се како то баш, да је у овој страни препознао неког ко је погодан да доведе до реализације његових циљева. Не пада му ни на крај памети да подржи српске радикале и српске демократе.

Водитељ: Господине Шешељ, Милошевић из Зворника каже - да САД тврде да је економска ситуација у Србији катастрофална и пита - како ви, као потпредседник Владе Србије, то коментаришете?

Др Шешељ: Шта има сад да тврде да је економска ситуација у Србији катастрофална, кад ми који живимо у Србији, годинама већ знамо да је она катастрофална. Заста је катастрофална. Али ко је крив што је катастрофална? Крив је пре свега, комунистички систем, претходни комунистички систем који је упропастио економију, као што је упропастио у свим комунистичким земљама у Европи. Криве су западне силе што су нас притискале санкцијама, уценама, блокадама, ембаргом итд.

То су два основна кривца. Ми се сада батргамо да у тим најтежим могућим околностима, ствари мало поправимо. Неке смо ствари помакли са мртве тачке.

Водитељ: Гледалац из Зворника вас пита - да ли можете објаснити што су Српску радикалну странку напустили магистар Миро Радовановић и проф. Драган Радовановић?

Др Шешељ: Продали су се, издали су Српску радикалну странку. На претходној Народној скупштини су гласали против ставова Српске радикалне странке. Због тога су искључени. Сада траже нове господаре и мењају их из дана у дан. У једној ситуацији су подржавали Српску демократску странку, опет су имали контакта са Додиком и његовом странком. На терену имају задатак да уносе забуну и да харангирају против Српске радикалне странке. Само се тиме баве. Добили су новац да то раде.

Водитељ: Породице Митровић и Симовић из Сарајева, које сада живе у Зворнику, поздрављају вас господине Шешељ и желе успех Српској радикалној странци и Српској демократској странци, кажу да је победа наша.

Питање гледалаца - како коментаришете став Српске радикалне странке од пре неколико година, о идеји Велике Србије и границама Карловац-Карлобаг-Вировитица?

Др Шешељ: Ми никада нећемо одустати ни од тих граница, ни од наше идеје велике Србије. То је наш свети циљ, крајњи циљ. Били смо на домаку реализације тог циља.

На бојном пољу смо победили, а онда смо изгубили за преговарачким столом. Ако смо нешто изгубили за преговарачким столом, ми очекујемо да је могуће да то и повратимо за преговарачким столом, кад се промени однос снага међу великим силама.

Водитељ: Гледалац из Зворника каже - ви преговарате и договарате са Шинтарима на Косову, а не дате Србима из Републике Српске да преговарају са муслиманима?

Др Шешељ: То није тачно, да било ко не да Србима из Републике Српске да преговарају са муслиманима. Већ сам се zaloжио да Срби треба са муслиманима да упостављају економске везе, да у том плану сарађују, тамо где су им интереси подударни. Сада када је већ дошло до раздвајања становништва, била би највећа грешка да се поново то становништво меша, јер ако једном када смо живели заједно, нисмо могли да опстанемо у заједничкој држави, ако је дошло до рата, зашто сад стварати услове за нови рат.

Што се тиче Косова и Метохије, наш је кључни циљ да Косово и Метохија остану у саставу Србије. Сад су најнеповољније околности за Србију - притисци великих сила, претње, претње бомбардовањем, НАТО интервенцијом. У тим условима треба испливати, а сачувати Косово и Метохију.

Водитељ: Зашто сте изабрали Никола Поплашена за кандидата за председника Републике Српске, који је родом из једног села, како гледалац каже, код Сомбора и докле ће нам наметати такве људе да разједињују наш народ у Републици Српској када је он сам ступио у коалицију са комунистима?

Др Шешељ: Ко је ступио у коалицију са комунистима - Никола Поплашен?

Водитељ: Не, не. Вероватно мисли на Српску радикалну странку у Србији.

Др Шешељ: Видите, питање је бесмислено, као да је важно где је рођен Никола Поплашен. Ако сам ја, који сам рођен у Сарајеву, а мој отац и мајка су рођени у Попову Пољу у требињској општини, могао да останем потпредседник Владе Републике Србије, зашто Никола Поплашен не би могао постати председник Републике Српске.

Ми смо Срби један народ и може Србин рођен и у авиону, и у космичком броду, и на Месецу, то не сме да умањује његове шансе, да се бави политиком у било ком делу српских земаља и да тамо постиже озбиљне политичке резултате. Оно што је битно код Николе Поплашена је сте да би био неупоредиво бољи на функцији председника Републике него што је то Биљана Плавшић, и не би служио интересима западних сила него интересима свога народа.

Никола Поплашен због таквог политичког става и због чињенице да је председник Српске радикалне странке за Републику Српску ужива огромне симпатије у српском народу у Републици Српској.

Водитељ: Миша из Зворника каже, односно пита - да ли сте заборавили да је управо Јован Митровић председавао Народном скупштином када је изабрана Додикова Влада уз помоћ муслимана, а и у случају избора Биче за потпредседника, са којим се пољубио и тиме одиграо страну улогу.

Питање - вреди ли са таквим издајничком више разговарати, да се врати, јер сте ви за много мање грешке истеривали људе из Српске радикалне странке.

Др Шешељ: Не знам где би Јован Митровић требао да се врати. Да ја њега сматрам неким савршеним политичарем онда би очекивао да он буде члан Српске ра-

Др Никола Поплашен би био неупоредиво бољи председник од Биљане Плавшић и сигурно не би служио страним интересима

дикалне странке, али из садашњег састава Српског народног савеза сматрам да је он један од ових људи с којима би се могло разговарати и тражити заједнички језик, као политичар који је склон компромисима, који је склон дијалогу, који је склон стварању једне конструктивне атмосфере. И, када погледате Српски народни савез, тамо има извештај број људи који и сада изражава незадовољство свим овим што се дешава у Републици Српској, којима је прекипело, који су по неки уступак и правили својевремено па су видели куда то води.

Таквим људима треба пружити шансу. А, не листом све одбацити. Било би бесмислено да ми сад све људе из Српског народног савеза одбацимо, па да одбацујемо и гласаче Српског народног савеза. Знате, они имају 15 или 16%, 15%?

Водитељ: 15%.

Др Шешељ: 15 посланика. За њих је гласао висок проценат грађана Републике Српске. Није нам циљ да сада одбацимо и те посланике и ту странку и грађане који су за њих гласали, него да их придобијемо да радимо заједнички.

Водитељ: Господине Шешељ, каже један гледалац, чињеница је да сте се ви и ваши најближи сарадници политички окористили у најновијој Влади, а неки и материјално, док сте заборавили велики број чланова који су робирали и били ваши највернији чланови.

Конкретно, каже гледалац, мислим на одређене људе из Малог Зворника. Ваш пратилац и добровољац из Малог Зворника.

Једине привилегије

Др Шешељ: Па, ја не знам који је то мој пратилац и добровољац из Малог Зворника који је робијао. Треба да ми се да његово име. И ако је неко заиста робијао, али ја нисам имао никакве пратиоце из Малог Зворника, да видимо због чега је евентуално робијао.

Друго, нико од нас, који смо ушли у Владу Републике Србије, није се материјално окористио. Нико. Нико од наших министара није добио стан, ни од министара, ни од заменика, ни од помоћника.

Ни један једини још није добио стан иако су многи бескућници. Министар информисања, Александар Вучић, подста-нар је у 28 квадрата, или 22 квадрата. Ни један нови ауто није купљен. Плате министара у Влади Републике Србије су три и по хиљаде динара. И, ми строго водимо рачуна да нас било ко не обрука, да се било ко не упусти у неку недозвољену радњу.

Знате ли која је моја привилегија као потпредседника Владе? Што имам на располагању ауто и шофера, да се возим тамо где идем да би се бавио политиком, дакле нигде га приватно не користим, него само службено. И, што имам мобилни телефон који Влада плаћа. То су две једине привилегије које имам као потпредседник Владе Србије. Знате, не бих могао да издржим сам од своје плате да путујем околико колико путујем. А, непрекидно путујем, свуда, кроз све српске земље.

Моја основна функција је да сам не-

Ни један од министара из редова Српске радикалне странке није се окористио својом функцијом

прекидно са народом. Друго, не бих могао сам ни да поднесем толики телефонски рачун, на крају крајева, а Влада је свим министрима купила мобилне телефоне и она им тај рачун плаћа, да би непрекидно они били у контакту, да би се увек могли наћи, тамо где су. И, то је све. Других никаквих привилегија министри у Влади Србије немају.

Водитељ: Гледалац из Зворника каже - велики поздрав за господина Шешеља. Шта мисли за хапшење Срба као тобоже ратних злочинаца од Алије Изетбеговића, Ејупа Ганића и Насера Орића, који живе и даље роваре по српском народу.

Др Шешељ: То што Србе хапсе у Муслиманско-Хрватској федерацији то ме ни мало не изненађује. Проблем је што Србе хапсе и прогоне на територији Републике Српске, убијају их, лажно оптужују, испоручују у Хашки трибунал, тамо их муче, ускраћују им лекарску помоћ. Случај доктора Ковачевића итд. То је оно што је наш проблем.

А, има неких који су на тајном хашком списку па их уцењују да би их приволели да раде прљаве послове за западне налогодавце. Да ли препознајете некога међу њима? Наравно, Маузера, између осталог.

Водитељ: Господине Шешељ, ми смо рекли у најави емисије да сте ви потпредседник Владе, и наравно то наши гледаоци знају, потпредседник Владе Србије. Мало да прокоментаришете како функционисање Владе националног јединства.

Др Шешељ: Па, солидно функционисање. Рекао сам већ да је наш основни циљ да се сачува Косово и Метохија и ту на-лазимо заједнички језик и заједнички ву-

чемо потезе, и мислим да су наши потези поприлично добри. Решавамо и неке друге проблеме, питања. Суочавамо се са много неизвесности, са кризним моментима и тд. Али, идемо у правцу либерализације привредних токова, смањујемо пореску стопу.

Смањили смо већ стопу пореза и доприноса на плате са 124% на 98 и ићи ћемо даље у том правцу. Држимо под контролом кључне робе из прехранбене индустрије. Дакле, кључне животне намирнице и енергенте. Муку мучимо, али, ипак, колико толико редовно исплаћујемо пензије. Вршимо реформу у сфери здравства и школовања. Поготово у сфери школовања. Један добар Закон о универзитету смо усвојили. Идемо сада са новим законом о локалној самоуправи, новим законом о информисању. Вероватно ћемо мењати Закон о својинској трансформацији. У плану нам је потпуна ревизија пореског законодавства. Идемо на поједностављење. Идемо на смањивање пореских стопа. То је основна одредница ових наших пројеката.

Водитељ: Као потпредседник Владе Републике Србије, колико сте задовољни са односом актуелне власти Републике Српске са Матицом Србијом?

Др Шешељ: Ја лично нисам задовољан. Али, не бих могао да кажем да је кривица само на Влади Републике Српске. Вероватно и ми у Влади Републике Србије имамо одређене одговорности што та сарадња није још боља. Али се надам да ће после ових избора бити много боља.

Водитељ: Господине Шешељ, дотакли сте се и питања и проблема Косова и мало говорили о томе. Сматрате ли да се тај проблем може на неки начин рефлектовати на ситуацију у Републици Српској?

Др Шешељ: Може. Сви притисци на поједине делове српског народа рефлектују се на српски народ у целини. И, сви делови српског народа онда исплаштају због тих притисака. То би била једна општа одредница. А, и конкретно, знате, свака мука са којом се суочава Србија помало одвлачи пажњу власти из Београда од проблема у Републици Српској.

Знате, да ми немамо толико проблема на Косову, била би можда ефикаснија помоћ Републици Српској, пошто бисмо могли овамо ефикасније учествовати у неким пројектима обнове итд.

Водитељ: Шта ће Српска радикална странка, уколико победи на изборима, урадити по питању сузбијања криминала?

Др Шешељ: Ми смо и до сада водили најозбиљнију борбу против криминала. Ми ћемо ту борбу наставити. Не на овај начин како то води Биљана Плавшић. Знате, она је многе људе из Српске демократске странке отгуживала за криминал. Некада с правом, а некада је измишљала отгужбе. Али, када би неки од тих људи напустио Српску демократску странку и прешао у њену странку одједном су престајале отгужбе. Ево вам пример Рајка Дукића. Он је био један од највише прозиваних док је био у Српској демократској странци, је ли тако. Чим је прешао у странку Биљане Плавшић, он више није криминалац. Као нека папинска индулгенција - ослобађање од греха, или већ како се то зове. Значи, пређи код мене и сви су ти греси опроштени. Не, ми мислимо да та борба мора бити принципијелна и да не сме имати обзира ни према коме. Ко год се огрешио о закон треба да одговара.

Водитељ: Ево, поново пристижу питања гледалаца. Гледалац Бранко из околине Богатића, из Мачве, пита - када ће бити укинута срамне границе између Републике Српске и Србије, односно између истог народа? И, хоће ли то доживети скорије српске генерације?

Др Шешељ: Ја сам убеђен да хоће. Ја сам убеђен да ћемо ми имати могућности у најскорије време да укинемо те границе. Мислим да треба постепено да их укидамо, да у почетку то буде као прелазак границе између Холандије и Белгије. Али то ће бити могуће тек онда када Република Српска појача своју контролу према Муслиманско-Хрватској федерацији.

Ми се морамо чувати шверцераких канала Муслиманско-Хрватске федерације, пре свега шверца цигарета, алкохолног пића и неких других роба. Ми морамо стварати јединствени привредни простор, који ће бити заштићен од најезде других.

Водитељ: Тренутно се чини да су границе на Дрини веома јаке.

Др Шешељ: Па, јесу. Нажалост, јесу. Али ви знате да смо ми, српски радикали, били увек против тих граница. Чак смо велике демонстрације држали на Дрини против блокаде и против граница, митинг у Лозници, па марш на Дрину са 10-15 хиљада људи својевремено итд. Ми од тога не одустајемо.

Водитељ: Гледалац, господин Савић из Зворника каже - да не нападате и не помињете Јована Митровића. Нека срећу-

Једине привилегије потпредседника Владе Србије су мобилни телефон и бесплатан превоз

је стање на Косову. Зашто сви Шешеље живе у Хрватској, а ниједан нема у Републици Српској и Републици Србији.

Муслимани који нису заборавили своје српство

Др Шешељ: Па, ја нисам нападао Јована Митровића него сам га чак на изврстан начин и похвалио. Не могу баш да га хвалим у правом смислу речи јер смо из различитих политичких странака и у принципу смо политички противници. Али мислим, сада када позивам на јединство и друге српске политичке партије, онда једноставно треба указати народу на које варијанте отприлике рачунамо. А, што се тиче Шешеља, знате било је једно крило наше породице, један наш предак се и покатоличио. И то је она трагедија која је задесила Србе, знате. Свака наша српска породица би могла да пронађе некога ко је неки далеки сродник, а данас је Хрват или муслиман. То је трагедија српског народа.

Што се тиче Шешеља, њихова постојбина је Херцеговина, још даље порекло Црна Гора, и ми смо изворно православци. Е, сада, један је убио Турчина, негде пре неких 150 или можда 200 година, на Петровдан, на Завали. Тамо је био денек - вашар, народни вашар, па му је тај Турчин - црни Омер разбијао посуде са вином. Он га прекоље на лицу места, и побегне са породицом у Опузен код Метковића. И тамо су он или његови потомци прешли, негде 1820. године, на католичанство. Отуда данас има и Шешеља католика.

Међутим, има и Драшковића. Рецимо, познат је гроф Јурај Драшковић. Неки генерал Драшковић је освајао Београд својевремено, аустријски генерал, Хрват, католик. Сетите се Петра Прерадовића, сетите се читавог низа других Срба који су прво поунијавени па онда покатоличени, па онда припали неком другом народу. Уосталом, данас не би било ниједног муслимана да није било Ср-

ба који су под турском окупацијом прелазили на ислам.

А, зашто је већи проценат муслимана у Босни и Херцеговини него у другим српским земљама, зато што су Срби у Босни и Херцеговини закаснили са устанком. Када су избили Први и Други српски устанак у Србији, а ти српски устаници нису били против Турака, него против домаћих, против потурица, Срба - муслимана, јер у време 500 година турске окупације могло се десити да Србин живи 100 година а да никад у животу не види ни једног правога Турчина. Он је имао посла са локалним беговима, агама, локалном феудалном властелом, а то су све били потурчени Срби. И када су Срби почели да ослобађају Србију, муслимани из Србије су се масовно пресељавали у Босну и Херцеговину. Неки су одлазили у Турску, у Анадолију итд, али масовно у Босну и Херцеговину. Изетбеговићева породица је, кажу, пореклом негде из Шапца. И тако је дошло до нешто веће и гушће концентрације муслимана у Босни и Херцеговини. То је једна трагедија. Знате, било би најприродније да је обновљена српска национална свест код муслимана и да смо ми живели у јединственој држави, без обзира на вероисповест, у држави која би била толерантна у погледу конфесија, али шта ћете. Трагедија наше судбине и јесте у томе. Било је великих Муслимана који нису заборављали своје српство, који су се поносили својом српском националном свешћу попут Меше Селимовића, Скендера Куленовића, Хасана Китића и других.

То су заиста велика имена српске књижевности. Ми никада од њих нећемо одустати. Недамо их никоме. Они су наши, српски. Али, на жалост, нешто друго је било много јаче од већег броја муслимана и то што је било јаче и изазвало је овај крвави рат.

Водитељ: Надам се да је гледалац Савић из Зворника задовољан одговором. Гледатељка из Зворника вас пита - шта мислите о повратку Срба у изгубљене српске територије? Шта мислите ко фи-

нансира Микелића? Шта мислите о Буби Морини, која је сада велики добротвор прогнаног српског народа, и да ли су јој деца криштена. Да ли господин Шешел одлази у цркву? Да ли је то православна црква? Пуно је питања.

Др Шешел: Да. Не знам да ли су деца Бубе Морине криштена, нити ме то у принципу интересује. Битно је да Буба Морина обавља тај посао за који је задужена. Мислим да га она више или мање успешно обавља. Можда би неки радикал, да је на њеном месту, урадио много више. У то сам убеђен. Али, знате, и садашња Влада Србије је ствар извесног компромиса.

Ми, радикали, желели смо сами да освојимо власт у Србији. Али народ је другачије пресудио. Народ је пресудио да ниједна странка сама не може да формира Владу. Зато је свака коалициона влада влада извесног компромиса.

Што се тиче Борислава Микелића, о њему мислим све најгоре. Мислим да га углавном више нико озбиљан не финансира. Има неки криминалац Чичић, који је извукао огромно богатство из Петриње и неку фабрику је откупио, направио у Краљеву, или тако нешто, и мислим да га он финансијски можда још подупише. Раније је то чинио, знам поуздано. Сада не знам како стоје ствари ме-

ђу њима, али Борислав Микелић је потпуно безначајна политичка личност.

Ми, српски радикали, никада нећемо одустати од ослобађања свих српских територија. Али, треба рачунати какве су данашње политичке прилике. Сада првенствено није реч о ослобађању онога што је окупирано него о спашавању онога што је још увек српско.

Прво да ми спасемо што је још увек наше, Србију, Црну Гору и Републику Српску, а у даљој историјској перспективи тражићемо варијанте да ослободимо оно што је сада окупирано.

Водитељ: Господине Шешел, Јовановић Десимир из Зворника вас поздравља и пита - да ли ви као Српска радикална странка имате програм запошљавања?

Др Шешел: Знате, доносити програм запошљавања је једна комунистичка флоскула. Шта значи програм запошљавања?

Прво, треба имати програм развоја привреде, јер развијена привреда сама по себи отвара радна места. Значи, тражићемо варијанту да развијемо привреду. Како? Ослобађајући је од пореза, подстицајним опорезивањем, промишљеним увођењем неких других државних мера у привредну сферу. А, развијена привреда има на претек радних места. Малопре је било још једно питање - да ли ја идем у

цркву. Ја идем у цркву повремено.

Водитељ: Да, да ли је то православна црква, питала је гледатељка.

Др Шешел: Јесте, то је православна црква. Ја сам и криштен у православној цркви. У манастиру Завала, одмах по рођењу. А, у цркву идем повремено. Дакле, не идем редовно. Идем с времена на време. Славим основне хришћанске празнике. Религиозан сам, али нисам верски фанатик.

Верујем у Бога, али не верујем у све црквене догме. Не може ме нико убедити да је баш све оно што су људи писали пре 1000 или 2000 година истина. Знате, има неких ствари које се ту могу и критички посматрати. Али, нисам материјалиста.

Ја сам идеалиста по основном опредељењу, дакле, верујем у Бога, верујем у ту вишу умну интелигентну силу која је произвела наше животе и материју која нас окружује. Мислим да је наш живот толико сложен, да је само наше постојање толико сложено да указује на постојање и те умне силе која је све ово стварала. Јер, ово није могло да се створи само пуким кретањем материје. Из те првобитне чорбе - како кажу неки научници. Јер, да је то могуће онда би они у својим лабораторијама већ одавно могли да произведу вештачки живот. Пошто вештачки живот нико не може да произведе, када се живот у једном телу једном угаси више нико не може да га обнови, и све то њихово пада у воду. Али сам против свих верских фанатика. Ако сам против исламских фундаменталиста, ако сам против католичких фанатика, онда се противим и евентуалном православном верском фанатизму.

Сваки верски фанатизам води у лудило. А поготово се супротстављам овим новоформираним сектама које форсирају творци новог светског поретка. Они су велико зло. Одводе људе у лудило. Мислим да су те нове секте идеолога највећа опасност за савремено човечанство.

Водитељ: Господине Шешел, бивша Сарајка вас пита - где су ваших 50 хиљада војника из Србије које ћете да доведете у Сарајево?

Маљутка на Пољинама

Др Шешел: Па, не знам откуд јој та бројка од 50 хиљада, али за Сарајево се борило много добровољаца Српске радикалне странке. Имали смо и неколико истакнутих команданата, наших добровољаца. Непрекидно у току трајања рата тамо су добровољцима Српске радикалне странке командовали војвода Васко Видовић, који сада живи у Зворнику, војвода Славко Алексић, војвода Бранислав Гавриловић - Брне, а повремено су долазиле и велике групе добровољаца које је предводио Јово Остојић и неки други истакнути команданти из Србије.

Где год су се борили наши добровољци пронели су славу српског оружја, било да је реч о Грбавици, јеврејском гробљу, Илици, Илијашу, Чекрчићима, Пољинама или на неком другом месту. Знате, у Пољинама, само у једној акцији којом је командовао Јово Остојић било је

Др Војислав Шешел уноси бадњака у Општину Земун

негде око стотину наших добровољаца, углавном из Војводине. Побили су више од 1000 муслиманских јуришника, који су покушали заузети Пољине, јуришали уз ону падину.

Да проија овог рата буде већа, умало да погинемо управо на тим Пољинама 1995. године од муслиманске маљутке, која нас је за длаку промашила. У истом ципу смо били Васко Видовић, Никола Поплашен, Томислав Николић, један наш добровољац из Бјелане и ја. За пола метра је маљутка промашила, подбацила.

Водитељ: Господине Шешел, један гледалац пита, да ли имате доказ да је монтиран атентат на Маузера?

Др Шешел: О томе треба да се расправи на Народној скупштини. Доказа има доста. Треба да се погледају сви извештаји са аутопсије лешева који су нађени. Чији су делови нађени испод аутомобила на који су они, наводно, монтирали експлозив.

Избегавање расправе у Народној скупштини, биће најбољи доказ да смо ми радикали потпуно у праву. Ми захтевамо заседање Народне скупштине 31. августа. Она је заказана, само да видимо да ли ће доћи посланици других странака или не.

Водитељ: Још један гледалац пита како би радикали рашистили са ратним профитерима као што је Драган Спасојевић и чија су имена позната народу.

Др Шешел: Ја нисам никада чуо за Драгана Спасојевића, не знам о чему се ради, али борба се води против криминала и његових носилаца. Дакле, можете се обрачунавати само са неким за кога имате конкретан доказ да је починио кривично дело.

Не сме борба против криминала бити хајка против богатих људи, то би било погрешно. Онда би изазвали бекство богатих људи из Републике Српске а они би однели капитал. Само тамо где се може доказати, криминал, тамо треба да реагују правосудни органи.

Водитељ: Господине Шешел, термин за ову емисију се полако ближи крају. Ипак интересује ме шта мислите о медијима, шта мислите уопште о раду државних медија али и локалних? Уопште, један став Српске радикалне странке?

Др Шешел: Медији су у Републици Српској сада под стриктном контролом режима. Знате, ми смо имали доста примедби на медије у Републици Српској када је владала Српска демократска странка, поготово на централној телевизији, ако се сећате предизборне кампање из 1996. године, ми смо имали негде око 40 великих митинга у Републици Српској. Само два пута смо имали извештаје на ондашњој државној телевизији.

Садашњи режим је брутално отимао медије уз помоћ западних сила, уз помоћ окупатора, прво предајник Удригово, а после редом телевизијске станице, а поготово студио на Палама и слично. Сада је државна телевизија у Републици Српској максимално инструментализована. Међутим, има поприличан број локалних радио и телевизијских станица које одолевају и недавно су, са око тридесетак, да

ли је тако било, где су заводили принудну управу, уз кршење Устава и закона, да ли је био толики број?

Водитељ: Шеснаест.

Др Шешел: Шеснаест, добро, ја сам мало претерао, заводили су им принудну управу јер им нису били по вољи и то показује каква је актуелна природа у Републици Српској.

Локални медији морају бити слободни. Ми радикали, не да смо само за слободу локалних медија, државној својина да не треба да буду ни у државној својини. Треба да међу првима иду у приватизацију, у потпуно приватизацију. То треба да спроведу локалне власти одмах после ових избора.

Водитељ: Верујете ли, ево, за сам крај разговора, да ће септембарски избори бити слободни, фер и коректни?

Др Шешел: Неће бити ни слободни, ни фер, ни коректни јер ће још бити притисака на Српску радикалну странку и Српску демократску странку и још ће бити фалсификата на самим изборима, мешетарања са наводним муслиманским гласовима. Опет ће се десити да 10 до 15 дана броје гласачке листиће, да напитувају изборне резултате итд, али верујемо у озбиљност и добру вољу српског народа и његов патриотизам, његово ја-

сно разликовање доброг и зла и верујемо да ће српски патриотизам тријумфovati, да западни мешетари неће успети да слома вољу нашег народа и да кривирају власт у Републици Српској по својим потребама.

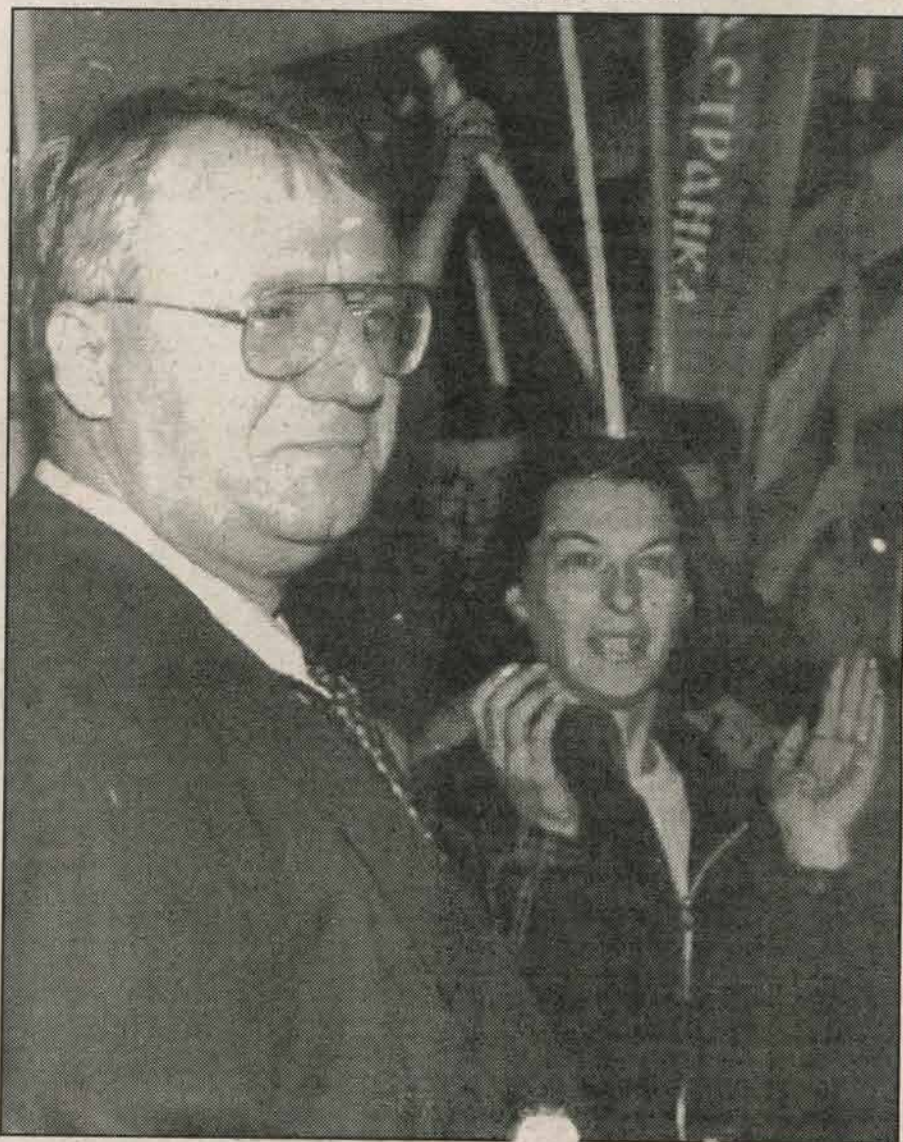
Водитељ: Да ли је то уједно и ваша порука бирачима?

Др Шешел: Ја позивам све грађане Републике Српске, све бираче, да на овим изборима, за члана председништва Уније БиХ, гласају за Момчила Крајишника, да на изборима за председника Републике Српске гласају за др Николу Поплашена, да за потпредседника гласају за господина Шаровића и позивам гласару за господина на учешћу у емисији, а вама поштовани гледаоци на пажњи. Пријатно вече.

Водитељ: Ево, поштовани гледаоци, ближимо се самом крају, односно сада је 23 часа и 30 минута а термин за ову емисију је истекао. Гледали сте емисију „Избори 98“, а наш гост у студију је био др Војислав Шешел, председник Српске радикалне странке.

Вама хвала на учешћу у емисији, а вама поштовани гледаоци на пажњи.

Пријатно вече.

БУДИТЕ СИГУРНИ ДА ЗАОКРУЖУЈЕТЕ ПРАВИ БРОЈ

КАКО ГЛАСАТИ

ЗА

СРПСКУ РАДИКАЛНУ СТРАНКУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

И на овим изборима припремљен је велики број фалсификата како би се онемогућила реализација воље народа. Један од најопаснијих је у вези са гласачким листићем. Поред тога, као и на прошлим изборима, на гласачком листићу се појављују још две странке лажно, се представљајући као радикалске, редни бројеви странака су измешани тако да се не може следити логичан бројни низ. У наредних неколико редова налази се практично упутство како да се гласа за Српску радикалну странку Републике Српске. Наравно ако желите, у шта не сумњамо, јер на овим изборима бирате између Николе Поплашена и Алије Изетбеговића.

Српска радикална странка Републике Српске на ове изборе излази самостално са посебним листама за Народну скупштину Републике Српске и Заступнички дом Парламентарне скупштине БиХ са територије БиХ. Српска радикална странка Републике Српске на ове изборе излази у коалицији СДС-СРС Републике Српске, кандидујући др Никола Поплашена за председника Републике Српске и кандидате Српске демократске странке, мр Момчила Крајишника за члана Председништва БиХ из Републике Српске и Мирка Шаровића за потпредседника Републике Српске.

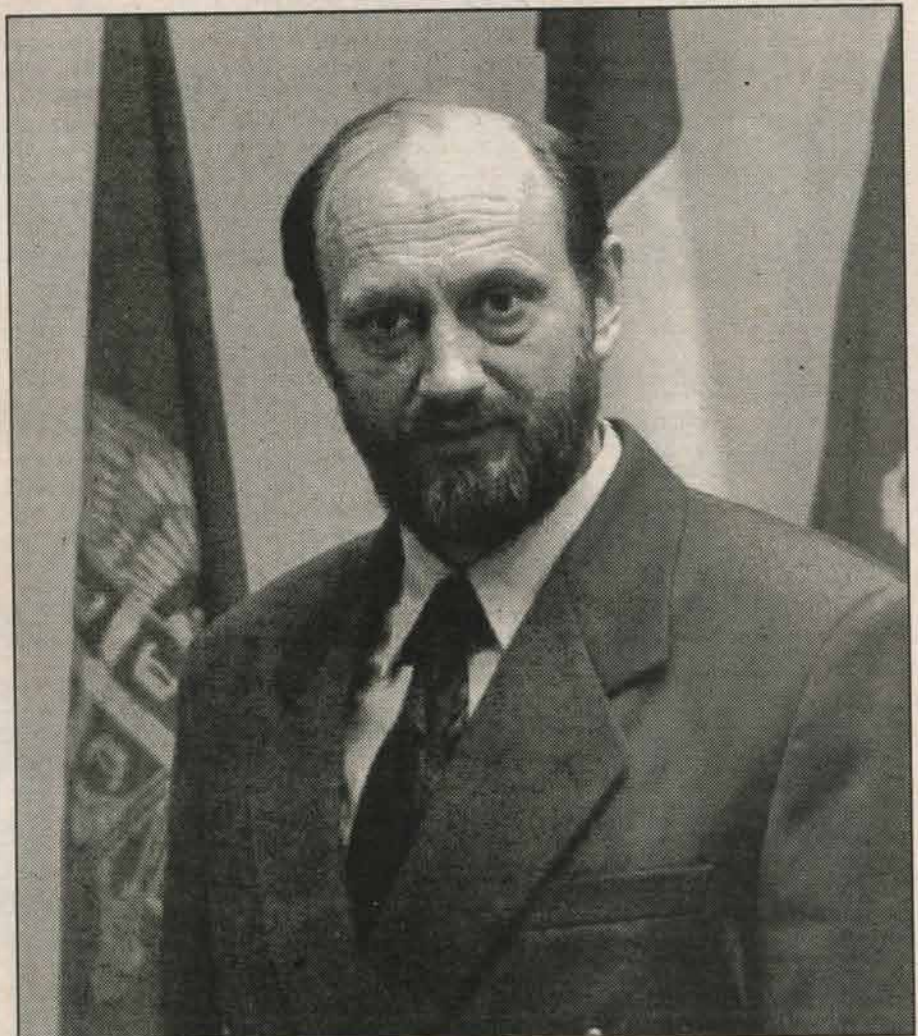
Председник и потпредседник Републике Српске

За председника и потпредседника Републике Српске треба гласати на броју 22. Поред др Николе Поплашена и Мирка Шаровића, на листићу су још четири кандидата. У том поретку од пет кандидата, др Никола Поплашен и Мирко Шаровић се налазе на другом месту. На листићу пише:

22. др Никола Поплашен и Мирко Шаровић, коалиција СДС-СРС РС.

За др Поплашена и господина Шаровића треба гласати јер се ради о часним, ученим, поштеним и породичним људима који су читав рат провели уз свој народ и ни на један начин нису укаљали национални образ, нити су учествовали у издаји или криминалу. Били су и остали увек уз свој народ и свим срцем за Републику Српску.

Гласајући за њих, гласате за период

Др Никола Поплашен заједнички кандидат Српске радикалне странке и Српске демократске странке за председника Републике Српске

ГЛАСАЈТЕ ЗА ОНЕ КОЈИ СУ УВЕК УЗ СВОЈ НАРОД

дуге, мирне и стабилне владавине који ће бити запамћен као време у коме је сачувана амосталност Републике Српске, гарантована Дејтонским споразумом, и постигнут економски и социјални напредак. Ради се о људима који због сопствене сујете неће распуштати Народну скупштину Републике Српске, нити ће рушити уставни поредак наше земље. Они су озбиљни људи, потпуно свесни времена у коме живимо и начина на који можемо имати нормалан живот.

Народна скупштина Републике Српске

Српска радикална странка Републике Српске излази самостално са листом за Народну скупштину Републике Српске. Носилац листе је проф. Мирјана Шајиновић. Госпођа Шајиновић је била народни посланик и у првом и у другом послератном сазиву Народне скупштине. Српска радикална странка Републике Српске одлучила је да госпођи Шајиновић пружи част да представља странку зато што је досадашњим радом показала да је способна, храбра и мудра дама која једнако ужива поштовање и страначких и нестраначких колега. Поред тога, ужива и огромно поверење Српске радикалне странке Републике Српске, јер је без колебања одступила са места председника Извршног одбора Скупштине општине Добој, зато што није хтела да буде на челу градске владе у којој ће учествовати кадрови Странке демократске акције Алије Изетбеговића. И они који су први на листи једнако часно се односе према свом народу и према крајевима из којих долазе.

На гласачком листићу пише:

23. Српска радикална странка Републике Српске.

Треба добро водити рачуна да се не гласа за неку другу странку која се лажно представљала као радикалска и која се на гласачком листићу појављује само због тога да би створила забуну и отела нешто гласова Српској радикалној странци Републике Српске, како би опет имали ма-

ње посланика него што је потребно за формирање скупштинске већине. Тако би нам опет потпредседник Народне скупштине био Сафет Биџо. Зауоставите ту несрећу гласајући за листу Српске радикалне странке Републике Српске. Обезбедите да наш највиши законодавни дом буде место на коме ће се на достојанствен начин одлучивати о важним питањима и доносити закони по мери нашег народа.

Гласајте за листу која је увек уз свој народ!

Председништво Босне и Херцеговине – српски члан

Српска радикална странка Републике Српске, заједно са Српском демократском странком, кандидовала је мр Момчила Крајишника, испред коалиције СДС-СРПС, за српског члана Председништва БиХ. На гласачком листићу пише:

22. Мр Момчило Крајишник коалиција СДС-СРПС.

Оно што је сигурно за господина Крајишника, јесте да се ради о човеку који неће издати Републику српску. Показао је то и током рата, а и пре, док је био председник Народне скупштине СР БиХ. Управо такав човек може се борити са Алијом Изетбеговићем и његовим послушницима. За њега сигурно знамо да када оде на Алијин диван да неће и веру променити. За његовог противкандидата то и није баш најсигурније.

Многи се сада налазе у заблуди када мисле да се члана председништва треба бирати неког ко је симпатичан због тога што изгледа озбиљно. Републици Српској треба човек који се може носити са Алијом Изетбеговићем и само таквог треба бирати. За Крајишникове противкандидате се то не може рећи, јер нису способни ни у Народној скупштини да сачувају српске интересе и да буду независни од Странке демократске акције. Поред тога, нисмо сигурни да противкандидат може да контролише и властиту партију, а камоли да се бори за права Срба међу таквим вуковима какав је Алија Изетбеговић.

Гласајући за Момчила Крајишника, гласаћемо за доследно поштовање Дејтонског споразума и заштиту српских интереса.

Заступнички дом Парламентарне скупштине БиХ са територије Републике Српске

Српска радикална странка Републике Српске на изборе за Заступнички дом излази са самосталном листом. Носилац листе је Радислав Кањерић из Бијељине. Господин Кањерић је дипломирани економиста и дугогодишњи финансијски директор термоелектране Угљевик. Поверење странке и част да је представља на овом важном месту добио је због тога што је, као и госпођа Шајиновић, дао оставку на место председника градске владе у Бијељини не желећи да буде на челу извршног одбора у коме учествују кадрови Странке демократске акције Алије Изетбеговића. Због тога смо сигурни да неће, ни када оде у Сарајево због функције или неке друге користи, продати интересе српског народа и Републике Српске.

На гласачком листићу пише:

23. Српска радикална странка Републике Српске.

За нашу листу треба гласати и због тога да не би дошло до угрожавања највећег права Срба у заједничким органима. Права вета. Наиме, и поред тога што су знали да ће тиме изгубити мандат, ови из коалиције Слога нису испоштовали правило да на листи имају три жене међу првих девет и равномерно распоређене. Због тога, ако добију три мандата, изгубиће право на један, јер на трећем месту није жена. Тај мандат нико други не може добити и тако се крњи број посланика Срба у Заступничком дому БиХ. Када знамо да се у том дому из Републике Српске појављују сигурно и три муслимана јасно је да нећемо имати две трећине за право вета. Зато коалиција Слога не сме добити више од два мандата. И на тај начин су покушали да издају Републику Српску.

Гласајући за Српску радикалну странку, та ће се издаја спречити.

САМО ОВО УПУТСТВО

ЈЕ ОРИГИНАЛ

ИЗБОРИ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ 1998. ГОДИНЕ IZBORI U BOSNI I HERCEGOVINI 1998. GODINE

УПУТСТВА Означите овако ■ Немојте користити црвену тинту. Означите само једно поље у сваком одељку.
UPUTE Označite овако ■ Nemojte upotrebljavati crvenu tintu. Označite samo jedno polje u svakom odeljku.

Председник и потпредседник Републике Српске Predsjednik i potpredsjednik Republike Srpske

(600)

10	Мр МИХАИЛО ЦРНАДАК Др БРАНКО ЛАТИНОВИЋ	СРПСКА КОАЛИЦИЈА ЗА РЕПУБЛИКУ СРПСКУ
22	Др НИКОЛА ПОПЛАШЕН ШАРОВИЋ МИРКО	КОАЛИЦИЈА СДС-СРС РС
40	Проф. др БИЉАНА ПЛАВШИЋ СВЕТОЗАР МИХАЈЛОВИЋ	СЛОГА
67	SEKULOVIĆ PREDRAG NENAD LJEROJEVIĆ	STRANKA ZA JUGOSLAVIJU
76	ZULFO NIŠIĆ FATIMA RAGIBOVIĆ	BOSS-BOSANSKA STRANKA

Народна скупштина Републике Српске Narodna skupština Republike Srpske

(300)

2	HSS BiH	
4	BORKO DŽALIC (DŽAJA)	
10	СРПСКА КОАЛИЦИЈА ЗА РЕПУБЛИКУ СРПСКУ	
11	BOSANSKI ZELENI (BZ)	
12	SRPSKI POKRET OBNOVE (SPO)	
13	BOSANSKONERCEGOVAČKA PATRIOTSKA STRANKA BPS	
15	JUGOSLOVENSKA LJEVICA	
17	КОАЛИЦИЈА ЗА СЈЕЛОВИТУ I ДЕМОКРАТСКУ БОСНУ I ХЕРЦЕГОВИНУ (SDA BiH, S BiH, LIBERALI BiH, GDS)	
18	СРПСКИ ОТАЏБИНСКИ ФРОНТ „Војо Купрешанин”	
19	ТОДОРОВИЋ РАДЕНКО - ШИШО	
27	SDP - SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	
26	СОЦИЈАЛИСТИЧКА ПАРТИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	29 Алијанса
43	PENZIONERSKA STRANKA RS	
38	РАДИКАЛНА СТРАНКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	
42	SOCIJALNO-LIBERALNA STRANKA RS (SLS RS)	
1	СРПСКИ НАРОДНИ САВЕЗ РС - Биљана Плавшић	
9	ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА РС	46 Алијанса
47	DEMOKRATSKI CENTAR RS (DC RS)	
49	SOCIJALDEMOKRATI BiH	
28	КОАЛИЦИЈА CENTRA	54 Алијанса
50	SOCIJALDEMOKRATI RS BiH (STRANKA DRVARČANA)	
60	DNZ - DEMOKRATSKA NARODNA ZAJEDNICA BiH	
63	HDZ BiH	
66	СНСД - Милорад Додик	
67	STRANKA ZA JUGOSLAVIJU	
68	NOVA HRVATSKA INICIJATIVA - HKDU	
78	BOSS - BOSANSKA STRANKA	
39	POLITIČKI KLUB NEZAVISNIH BiH	74 Алијанса
53	СДС - СРПСКИХ ЗЕМАЉА	
23	СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА	76 Алијанса
45	ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА ЗА БАЊА ЛУКУ И КРАЛИНУ	
77	МИЛОСАВА ЈАКОВЉЕВИЋ	
51	КОАЛИЦИЈА ЗА КРАЉА И ОТАЏВИНУ	80 Алијанса
61	ЗА КРАЉА И ОТАЏВИНУ - СРПСКИ МОНАРХИСТИЧКИ САВЕЗ	
02	СРПСКА СЕЉАЧКА СТРАНКА	
83	NARODNA RADIKALNA STRANKA	

ИЗБОРИ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ 1998. ГОДИНЕ
IZBORI U BOSNI I HERCEGOVINI 1998. GODINE

УПУТСТВА Означите овако ■ Немојте користити црвену тинту. Означите само једно поље у сваком одељку.
 UPUTE Označite ovako ■ Nemojte upotrebljavati crvenu tintu. Označite samo jedno polje u svakom odeljku.

Председништво Босне и Херцеговине
-Српски члан
Predsjedništvo Bosne i Hercegovine
-Srpski član

(703)

- 10 ЗОРАН ТАДИЋ СРПСКА КОАЛИЦИЈА ЗА РЕПУБЛИКУ СРПСКУ
- 22 Мр МОМЧИЛО КРАЈИШНИК КОАЛИЦИЈА СДС - СРС РС
- 40 ЖИВКО РАДИШИЋ СЛОГА

Заступнички дом Парламентарне скупштине БиХ
са територије Републике Српске
Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH
s teritorije Republike Srpske

(502)

- 9 ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА РС
- 10 СРПСКА КОАЛИЦИЈА ЗА РЕПУБЛИКУ СРПСКУ
- 11 BOSANSKI ZELENI (BZ)
- 12 SRPSKI POKRET OBNOVE (SPO)
- 15 JUGOSLOVENSKA LJEVICA
- 17 KOALICIJA ZA SJELOVITU I DEMOKRATSKU BOSNU I HERCEGOVINU (SDA BiH, S BiH, LIBERALI BiH, GDS)
- 18 СРПСКИ ОТАЏБИНСКИ ФРОНТ - Војо Купрешанин
- 27 SDP - SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE
- 38 РАДИКАЛНА СТРАНКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
- 40 СЛОГА
- 43 PENZIONERSKA STRANKA REPUBLIKE SRPSKE
- 49 SOCIJALDEMOKRATI BiH
- 28 KOALICIJA CENTRA | 54 Alijansa
- 2 HSS BiH
- 81 HRVATSKA NARODNA ZAJEDNICA | 59 Alijansa
- 63 HDZ BiH
- 67 STRANKA ZA JUGOSLAVIJU
- 68 NOVA HRVATSKA INICIJATIVA - HKDU
- 23 СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
- 41 СДС ЛИСТА | 73 Алијанса
- 78 BOSS - BOSANSKA STRANKA
- 51 КОАЛИЦИЈА ЗА КРАЉА И ОТАЏБИНУ
- 61 ЗА КРАЉА И ОТАЏБИНУ - СРПСКИ МОНАРХИСТИЧКИ САВЕЗ | 80 Алијанса
- 82 СРПСКА СЕЉАЧКА СТРАНКА

БРАНИЛИ СМО И ОДБРАНИЋЕМО РЕПУБЛИКУ СРПСКУ

ДОБРО ДОШО ВОЈВОДИ

СРБИЈА ЈЕ ВЕЧНА ДОК СУ ДО
ДЕЦА ВЕРНА

ИЋЕМО НИВОТ, СА ПОТУРИЦАМА

